

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer®

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Themanummer:

**De Hiërarchie van
Mededogen –
wereldwijd, van
alle tijden**

**De Hiërarchie van
Mededogen – wereld-
wijd, van alle tijden**

**Het ontwaken van de
mensheid**

Mysteriescholen

**Spirituele impulsen
vóór H.P. Blavatsky's
komst in 1875**

De drie grondstellingen van de Theosofie

Hoe verstrekkend de theosofische leringen ook zijn, ze zijn gebaseerd op drie grondstellingen. Voor een goed begrip van de Theosofie is het nodig die goed te overdenken.

De eerste grondstelling: Grenzenloosheid

*Eén Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos, Onveranderlijk BEGINSEL, waarover alle bespiegeling onmogelijk is, aangezien het het menselijk bevattingvermogen te boven gaat en door elke menselijke uitdrukking of vergelijking slechts kan worden verkleind. Eén absolute werkelijkheid die voorafgaat aan alle gemanifesteerd, beperkt zijn.**

En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor al het leven.

De tweede grondstelling: Cycliciteit

*De Eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzenloos gebied; periodiek 'het veld van talloze zich manifesterende en verdwijnende Heelallen', die 'de zich manifesterende sterren' en de 'vonken der Eeuwigheid' worden genoemd.**

Alle wezens zijn onvergankelijke 'vonken der Eeuwigheid', die afwisselend fasen van actief leven en innerlijke rust (slaap of dood) doorgaan, in een onophoudelijk cyclisch proces.

De derde grondstelling: De essentiële gelijkwaardigheid van al het leven

*De fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de Onbekende Wortel is; en de verplichte pelgrimstocht voor elke Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Kringloop van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet, gedurende het gehele tijdperk.**

Hetzelfde Ene Leven doorstroomt het hart van alles wat bestaat. Alles leeft. Er bestaat geen dode materie. Daarom is alles in essentie *gelijkwaardig*. Alles bezit latent dezelfde vermogens als het grotere geheel waar het deel van is (Over-Ziel) en *ontplooit* deze inherente vermogens geleidelijk, door zich steeds opnieuw te belichamen (tweede grondstelling). Deze bewustzijns groei vindt altijd plaats *in wisselwerking met elkaar* en is grenzenloos (eerste grondstelling).

* Bron: H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*, p. 43-47 (paginering originele editie).

Zie voor meer uitleg onze website:

blavatskyhouse.org/nl/over-ons/theosofische-leringen/

Themanummer:

De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie – Hoe we een rijkdom aan inzichten in de komende *Lucifers* publiceren

p. 66

De Theosophical Society Point Loma heeft in 2025 een serie voordrachten gehouden over de inspirerende impuls die H.P. Blavatsky en haar medewerkers sinds 1875 aan het menselijk denken gaven. Deze lezingen zullen worden gepubliceerd in een aantal themanummers. Dit nummer is het eerste uit deze reeks en legt de grondslag voor alle volgende. Het hoofdthema van dit nummer is: 'De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden'.

Redactie

De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

p. 68

Er is wereldwijd en in alle tijden een samenwerking actief die de moreel-ethische ontwikkeling van de mensheid als geheel ter harte neemt. Zij maakt onderdeel uit van de Hiërarchie van Mededogen. Wie of wat is deze Hiërarchie? Met welk doel en hoe werkt zij? En wat betekent zij voor ons vandaag?

Erwin Bomas

Het ontwaken van de mensheid

p. 81

In dit tweede artikel over de Hiërarchie van Mededogen schenken we aandacht aan het ontwaken van de mensheid. Het gaat over de geschiedenis van ieder van ons, over wat ons mens maakt, maar ook over hoe we zijn ontstaan.

Erwin Bomas

Mysteriëscholen

p. 92

Een belangrijke mijlpaal in de menselijke evolutie was de oprichting van de Mysteriëscholen. Wat zijn de Mysteriëscholen?

Waarom zijn ze in het geheim gaan werken? En zijn ze nu nog werkzaam?

Erwin Bomas

Spirituele impulsen vóór H.P. Blavatsky's komst in 1875

p. 98

Wereldwijd en in alle tijden zijn er impulsen van wijsheid, mededogen en vrede geweest. Wie op onderzoek gaat, ontdekt dat er van Oost tot West lijnen te trekken zijn tussen die spirituele impulsen, hun achtergrond en hun opvolging, vanaf het verre verleden tot aan de recente geschiedenis.

Erwin Bomas en Herman C. Vermeulen

Uw Vragen

113

- » Zal er meer theosofische wijsheid aan de mensheid worden gegeven in de toekomst?
- » Zijn Mānasaputra's ver ontwikkelde mensen?
- » Is er een samenwerking tussen de verschillende Mysteriëscholen op Aarde?
- » Werden/worden ook vrouwen toegelaten tot de Mysteriëscholen?
- » Op welke manieren geeft de Loge van Wijsheid en Mededogen impulsen?
- » Is de Theosofia ook in ontwikkeling?

Activiteiten Agenda

115

- » Lezingenprogramma 2026-2027
- » Introductie lezingen september
- » Landelijk symposium
- » International Theosophy Conference 2026

18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie

Hoe we een rijkdom aan inzichten in de komende *Lucifers* publiceren

In 2025 was het 150 jaar geleden dat in New York door Helena Petrovna Blavatsky de Theosophical Society werd opgericht. Dit deed zij in opdracht van haar Leraren, Meesters van de Loge van Wijsheid en Mededogen.

De *Theosofie* die H.P. Blavatsky in 1875 naar voren bracht is een deel van de *Theosofia* (de Wijsheid der Goden, of Goddelijke Wijsheid), waarvan delen sinds 18 miljoen jaar via de Loge van Wijsheid en Mededogen worden verspreid. In deze laatste poging van de Witte Loge is veel meer van de Theosofia bekendgemaakt dan lange tijd daarvoor. Dat was nodig, omdat het materialisme sterk toenam en dreigde het menselijke denken volledig te gaan beheersen, met name in de westerse cultuur. H.P. Blavatsky bracht dat deel van de Theosofia dat, door zijn aard, de doodsteek gaf aan de dogmatisch materialistische visies van haar tijd.

De theosofische leringen bieden ons onder andere inzicht in de essentiële eenheid van alle leven, de opbouw

en structuur van de kosmos en zijn wetmatigheden. Ze inspireren ons de meer inzichtelijke en mededogende aspecten in ons denken te ontwikkelen, op basis van de grenzenloze potentie die in ieder mens en al het andere leven ingesloten is. De Theosofie geeft ons inzicht in onze plaats in de Natuur, onze oorsprong, onze evolutie en onze bestemming. De Theosophical Society Point Loma (TSPL) heeft in de eerste helft van 2025 een serie voordrachten gehouden waarin helder en diepgaand op deze spirituele impuls, zijn aard en impact, en zijn belang voor de zoekende mens van nu, werd ingegaan. Om de inhoud van deze lezingen ook door middel van publicatie beschikbaar te maken (in Nederland en wereldwijd), verwerkt de redactie een selectie van deze lezingen tot artikelen in *Lucifer*.*

De artikelen zullen inzicht geven in:

- De universele wijsheids-impulsen van en vóór 1875, uitgaande van de bron: de Hiërarchie van Mededogen: het thema van

* Eén lezing uit deze serie is al omgewerkt tot een artikel: Bouke van den Noort, 'Mededogen als levenshouding'. Artikel in: *Lucifer*, nummer 2, april 2025, p. 50-60.

dit themanummer. We gaan in op het ontstaan van spirituele impulsen, hun noodzaak, wie eraan meewerkten, en wat er aan voorbereiding vooraf is gegaan.

- Wie was H.P. Blavatsky en in welke fasen voerde zij haar opdracht in dienst van de mensheid uit? H.P. Blavatsky is te zien als ‘het topje van de ijsberg’, als vertegenwoordiger van de Loge van Wijsheid en Mededogen en zijn medewerkers.
- De theosofische leringen over de wetten in de Natuur en de aard van de Mens, inclusief de ethische conclusies die daaraan verbonden zijn.
- De uitwerking die het stelsel van theosofische leringen de afgelopen 150 jaar in de wereld heeft gehad. Welke invloed de Theosofie kan hebben op het leven van ieder mens en wat kan worden gedaan om deze steeds meer tot een levende kracht te maken in het leven.
- Welk Pad naar mededogen, zelfbeheersing en wijsheid wordt door de Theosofie geschetst, en welke ontwikkelingen zullen wij op dat Pad nog doormaken? En wat er moet gebeuren om deze kennis in stand te houden, zodat er een bron van universele wijsheid blijft bestaan, waarvan iedereen die dat wil, in de toekomst gebruik kan maken.

Bijgaand themanummer over ‘De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden’, bestaande uit vier artikelen van Erwin Bomas en Herman C. Vermeulen, is de start van dit project. De artikelen zijn afgeleid van vier lezingen die in januari 2025 door Erwin Bomas (en de laatste lezing ook door Herman C. Vermeulen) zijn gegeven.

In de komende nummers – naast de andere artikelen die we *ook* blijven publiceren – zullen stapsgewijs de andere lezingenseries over ‘18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie’ volgen.

Roepen dit themanummer en toekomstige artikelen in de serie vragen op? We nodigen je uit deze in te zenden, want het geeft ons een belangrijke kans om extra toelichtingen te geven. Als we een vraag en antwoord publiceren in *Lucifer*, dan is dat altijd anoniem en met medeweten van de inzender.

**18 miljoen jaar Theosofia
150 jaar Theosofie**

De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

Online lezingen woensdagen 19:30

08 jan
De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

15 jan
Het ontwaken van de mens

22 jan
Mysteriëscholen: de bron van filosofie en wetenschap

29 jan
Spirituele impulsen vóór H. in 1875

Theosophical Society Point Loma (TSPL)
www.blavatskyhouse.org

**18 miljoen jaar Theosofia
150 jaar Theosofie**

H.P. Blavatsky's plaats en taak in de Hiërarchie van Mededogen

Online lezingen woensdagen 19:30

05 feb
Het Mysterie H.P. Blavatsky (exoterisch en)

de onzichtbare werelden
de oosterse wijsheid
de Esoterische School

Theosophical Society Point Loma (TSPL)
www.blavatskyhouse.org

**18 miljoen jaar Theosofia
150 jaar Theosofie**

H.P. Blavatsky's rol in de vernieuwing van het werelddenken

Online lezingen woensdagen 19:30

05 mrt
De geestelijke kern van ieder wezen

12 mrt
Van: de oneindigheid van het Leven
Naar: vegetarisme, crematie

19 mrt
Universele Broederschap

26 mrt
Van: de mensheid, een eenheid
Naar: Vredesconferenties, Vredesdekolonisatie

Theosophical Society Point Loma (TSPL)
www.blavatskyhouse.org

**18 miljoen jaar Theosofia
150 jaar Theosofie**

H.P. Blavatsky's rol in de vernieuwing van het werelddenken

Online lezingen woensdagen 19:30

02 apr
Vrijheid van denken en geweten

09 apr
Van: de gelijkwaardigheid én unieke functie van alle wezens
Naar: afschaffing slavernij, kindarbeid

de oorzaak van
aanneembare
indslag voor de wetenschap

menshouding

Theosophical Society Point Loma (TSPL)
www.blavatskyhouse.org

**18 miljoen jaar Theosofia
150 jaar Theosofie**

Meewerken aan 2000 jaar toekomst van de Theosofia

Online lezingen woensdagen 19:30

30 apr
De IDEALEN VAN DE MENSHEID bezield houden

07 mei
De TOEKOMST VAN DE MENSHEID beschermen

14 mei
De opdrachten van Helena Blavatsky
Hoe pakken wij dit verder aan?

21 mei
Theosophical Society Point Loma (TSPL)
De magie en kracht van werken in een groep

Theosophical Society Point Loma (TSPL)
www.blavatskyhouse.org

De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

Kerngedachten

- » Een hiërarchie wordt geleid door een hiërarch – de leider, het beginpunt – die heel de hiërarchie inspireert met een heilig invloedsveld: gericht op het geheel, vervuld van het goddelijke.
- » Een Stille Wachter is een wezen dat wacht met zijn evolutie om de minder gevorderde wezens die achter hem aan komen, te helpen.
- » Mededogen is te beschrijven als denken en handelen vanuit eenheidsbesef, universele liefde, wijsheid en kennis.
- » Met het denken kan de mens zijn handelen zelfbewust sturen en zo zelfbewust meewerken met de Natuur.
- » Mensen zijn vaak nog weinig mededogend omdat we beperkte denkers zijn en handelen vanuit onwetendheid.
- » De Loge van Wijsheid en Mededogen zal nooit iets opleggen, alleen inspireren.
- » Wij zijn nu al in staat om een schakel in het grootse werk van de Hiërarchie van Mededogen te vormen.

Er is in alle tijden en wereldwijd een samenwerking actief die de moreel-ethische ontwikkeling van de mensheid als geheel ter harte neemt. Deze samenwerking staat bekend als de Loge van Wijsheid en Mededogen. Deze Loge behoort tot de Hiërarchie van Mededogen. Wie of wat is deze Hiërarchie? Met welk doel en hoe werkt zij? Hoe herkennen we dit, en wat betekent zij voor ons vandaag?

In 2025 was het 150 jaar geleden dat de Theosophical Society werd gesticht. Het was het begin van een enorme impuls van spirituele wijsheid vanuit de Hiërarchie van Mededogen. Hoewel vooral de naam van mevrouw H.P. Blavatsky verbonden is aan de Theosophical Society, was het in feite de Hiërarchie van Mededogen die haar in 1875 in New York de Theosophical Society liet stichten. Zo ontstond de moderne Theosofische Beweging, die zich nog steeds verder uitbreidt door het werk van Theosofen over de hele wereld. De impuls kwam niet zomaar, maar past in een patroon van cyclische spirituele impulsen, zoals we in dit themanummer zullen beschrijven. De betekenis van deze impuls wordt nog altijd behoorlijk onderschat. Er is wijsheid bekendgemaakt die in duizenden jaren daarvoor verborgen is gebleven. Een wijsheid die oplossingen biedt voor alle problemen in ons leven en in deze wereld. Een wijsheid waarmee ieder zijn evolutie

en die van zijn medemensen kan versnellen. En zo, met zijn nieuw verworven kennis en mogelijkheden zijn medemensen en zichzelf voor veel valkuilen kan behoeden en zo lijden kan besparen. Een wijsheid die veel meer aandacht verdient in de wereld van nu!

We beginnen bij de bron: de Hiërarchie van Mededogen. Een samenwerking die wereldwijd – eigenlijk zelfs meer dan wereldwijd – en in alle tijden, actief is. We beschrijven in de artikelen in dit themanummer het werk van deze Hiërarchie van Mededogen tot aan de impuls van 1875 met de komst van H.P. Blavatsky.

Hiërarchie in ons dagelijks leven

In een wereld als die van vandaag verzuchten veel mensen: Waar is de leiding? Waar is de wijsheid? Waar is het mededogen? Waar zijn de mensen die opstaan en ons kunnen inspireren met hun voorbeeld van leven, die ons inspireren met onper-

soonlijke liefde, visie, inzicht en kennis? Die ons hoop en moed kunnen geven om tot een vrije, vredige en vreugdevolle samenleving te komen? Waar zijn de wijzen? Als ze bestaan, waarom laten ze zich niet zien? Toch heeft ieder mens een zeker besef dat er meer wijsheid moet bestaan en dat er een vredelievender en mededogender wereld mogelijk is. Men gaat dan vaak op zoek naar kennis of leiding elders, buiten zichzelf. De eeuwenoude wijsheid wijst echter steeds naar binnen: naar de wijsheid die in onszelf aanwezig is.

We delen die beelden van een beter leven, omdat we die allemaal in ons dragen. We weten dat het beter kan! We voelen dat er ondanks alle strijd en lijden eenheid en verbondenheid is. We hebben allen de verbeeldingskracht waarmee we idealen van een broederlijke samenleving kunnen scheppen. Die idealen zijn ook niet nieuw. Er zijn wereldwijd en in alle tijden wereldleraren geweest. Zij brachten dezelfde boodschap van mededogen, wijsheid en vrede. Denk aan Krishna, Gautama de Buddha, Pythagoras, Zarathustra, Lao-tse, Plato, Confucius, Jezus de Nazarener. We herkennen de ethische waarde daarvan nog altijd. Hun hoopvolle boodschap is stevast dat we zelf ons lot kunnen bepalen. Maar ook dat we zelf de oorzaak zijn voor de ellende die we zien. Ze wijzen op onze eigen verantwoordelijkheid.

Ziedaar de moeilijkheid: we weten eigenlijk wel beter, maar handelen er nog niet naar. En laten we eerlijk zijn naar onszelf: in hoeverre zoeken we niet vaak naar een snelle fix? Iets of iemand die het voor ons oplost? We zoeken dan naar oplossingen buiten onszelf. Veel mensen denken nog steeds dat dit werkt. Ze kiezen in hun ogen sterke leiders die beloven alle problemen in een handomdraai op te lossen. Vaak wijzen die zogenaamde sterke leiders een oorzaak van buiten aan voor alle ellende – een vijand, een buurland, een andere bevolkingsgroep of de migrant – om daartegen ten strijde te trekken. De aantrekkingskracht van deze beperkte denkbeelden komt voort uit een wereldbeeld gebaseerd op angst en zelfzucht. Het komt voort uit de illusie dat we in ons leven alleen staan, dat we in strijd zijn met anderen om te overleven. Het gevolg is dat we macht toekennen aan iemand die voor ons de beslissingen gaat nemen. Dat we een autocraat in het zadel helpen die het vrije denken beperkt en daarmee onze vrije wil beperkt. Is dit dan de weg tot groei? Nee, want daarmee boren we onze eigen innerlijke wijsheid niet aan.

Toch is dit wel vaak de route die we kiezen en die het woord 'hiërarchie' een negatieve bijmaak heeft gegeven.

Bij 'hiërarchie' denken de meeste mensen aan macht. Aan bazen. Aan mensen die je vertellen wat je moet doen en meer of minder hun wil aan je opleggen. Helaas zijn er voorbeelden te over van dit soort bazen. Maar we krijgen precies de leiders of bazen die we verdienen. Vaak hebben we hen zelf gekozen. En voor veel mensen is het vanzelfsprekend dat wie aan de top staat, bepaalt wat er gebeurt. De vrijheid is beperkt tot wat deze baas toestaat. Machtsmisbruik ligt dan ook op de loer. Wie kent hier niet de slechte voorbeelden van? Het is de hiërarchie op basis van macht en dwang. Het is het type hiërarchie waar veel mensen terecht een afkeer van hebben.

Aan de andere kant zien we een natuurlijke hiërarchie op basis van bekwaamheid. Het besturen van een schip, het koken in een restaurant of het bouwen van een pand gaat doorgaans het best als één iemand de leiding heeft. Iemand met kennis van zaken, met ervaring, die snapt wat er speelt en nodig is op alle niveaus en de verschillende perspectieven en belangen weet te verbinden. Bij maatschappelijke problemen of uitdagingen luisteren we dan ook het liefst naar iemand die visie heeft, iemand die kan inspireren om gezamenlijk tot een oplossing te komen.

Dus er zijn tegenstrijdige beelden en invullingen van het begrip hiërarchie en dat komt vooral omdat we in onszelf vaak nog onbewust tegenstrijdige perspectieven hebben. We kunnen onszelf zien als een losstaand individu, met een eenmalig leven, toevallig geboren in een bepaalde tijd en plaats onder bepaalde omstandigheden, die moet zien te overleven in de strijd met anderen, of iets positiever: er maar het beste van moet maken in de korte levenstijd die ons gegund is. Deze visie beperkt ons tot onze uiterlijke persoonlijkheid in het hier en nu. Als je naar de uiterlijke wereld van nu kijkt, dan schijnt het alsof veel mensen op die manier in het leven staan. Maar deze visie is op zijn best slechts half waar. Ze is niet onwaar, maar beperkt.

Want in de praktijk zijn we afhankelijk van anderen. Ook weet iedereen dat je door je handelingen anderen beïnvloedt en vinden we het allemaal rechtvaardig als juist handelen beloond wordt en het tegendeel bestraft. En als we, zoals eerder aangegeven, dieper in onszelf kijken dan realiseren we dat we allemaal een besef van rechtvaardigheid hebben, een besef van verbondenheid en een geweten. Je kunt je op een gegeven moment realiseren dat er meer is in het leven, veel meer. Dat er ruimere visies bestaan, veel ruimer dan wat we op stoffelijk gebied kunnen waarnemen. De Theosofie biedt zo'n ruimer wereldbeeld, waarmee we anders naar de begrippen mededogen en hiërarchie kunnen kijken.

Theosofische uitgangspunten

Theosofie biedt een totaal ander wereldbeeld dan het gangbare. Door niet uit te gaan van een realiteit die zich beperkt tot wat we met onze zintuigen kunnen waarnemen, noch uit te gaan van een eenmalig leven, met daarna helemaal niets of een statisch eeuwig leven in een hemel of hel.

Theosofie gaat om te beginnen uit van het meest verruimende uitgangspunt, namelijk het principe of beginsel van grenzenloosheid. Nu kunnen we dit grenzenloze beginsel herkennen als een simpel feit. Er is bijvoorbeeld geen einde aan de realiteit. Met alles wat we tot op heden kunnen meten en weten, wordt onze horizon steeds verder opgerekt. Er zijn elke keer weer nieuwe perspectieven op mogelijk. Elk mens heeft zijn eigen perspectief en we hebben hopelijk allemaal de ervaring dat we ons perspectief kunnen verruimen.

Oneindigheid of grenzenloosheid als uitgangspunt leidt bovendien tot de conclusie dat er onlosmakelijke verbondenheid bestaat. Alles is geworteld in hetzelfde grenzenloze beginsel, want anders zou het niet grenzenloos zijn. Alles heeft gezegd dezelfde ouder. Universele broederschap is daarmee een feit, niet alleen maar een mooi na te streven ideaalbeeld. We zijn in essentie één en zullen dat ook altijd blijven. Afscheidenheid is een illusie. Net zoals eindigheid een illusie is.

Maar hoe zit dit dan? Een menselijk leven is toch eindig? Alles is toch tijdelijk, vergankelijk, vluchtig? Je kunt toch nooit twee keer dezelfde rivier instappen?

Ja, dat klopt als je naar de uiterlijke zintuiglijk waarneembare wereld kijkt. Maar grenzenloosheid wil juist zeggen dat alles wat we zien, alle manifestaties, als schaduwen zijn, golven, tijdelijke verschijnselen, zoals herinneringen dat zijn, voorbijgaand. Ze komen voort uit een achterliggende kracht. En die achterliggende kracht is een straal van dat grenzenloze. We noemen dat ook wel de monade. Elk wezen is in essentie een monade: een 'eeuwigheidsvonk' of bewustzijnsstraal vanuit het grenzenloze. En heel belangrijk: die straal of vonk manifesteert zich cyclisch. En die uiterlijke vorm is het enige wat we waarnemen. We zien de golven van de grenzenloze oceaan aan voor losse individuen die schijnbaar verschijnen en verdwijnen. Er zijn steeds afwisselende periodes van activiteit en rust voor elk bewustzijn, elke monade die zich manifesteert. Een mensenleven is dus ook niets anders dan zo'n cyclisch verschijnsel. Wat we de dood noemen is niets anders dan een rustperiode waarin de straal van de monade zich tijdelijk even terugtrekt, om na een rustperiode weer opnieuw

zich te belichamen en verder te gaan in zijn evolutie of uitwikkeling.

Tot slot is een essentiële theosofische kerngedachte dat elk wezen evolueert of groeit, vanuit zichzelf geleid, maar wel altijd in karmische verbondenheid met andere wezens. Elk wezen, elke cyclus staat niet op zichzelf. Zoals elke golf is samengesteld uit talloze druppels, zo is elke belichaming ook een samenwerking met talloze levende bouwstenen of 'kind-monaden' in een hiërarchische structuur. Elk voertuig bestaat weer uit levende wezens die daarin hun evolutie doormaken, of dat nu een ster, planeet, menselijk lichaam, een cel of een atoom is. Zo boven, zo beneden.

Er is dus altijd leven binnen leven. Hiërarchie en hiërarchische structuur is daarmee ook een feit in de natuur. Laten we vanuit deze uitgangspunten kijken wat de betekenis van hiërarchie is.

Hiërarchie: leven binnen leven

De Theosofie schetst een levensvisie vanuit eenheid, eigen verantwoordelijkheid en oneindige cyclische groei. Wat betekent hiërarchie vanuit deze uitgangspunten? Om te beginnen: het woord 'hiërarchie' komt van het klassiek Griekse *hieros* dat 'heilig', 'vervuld van het goddelijke betekent', en *arkhè* dat 'beginpunt' en ook 'leiderschap' betekent, een afleiding van *arkhein* 'leiden', 'de eerste zijn'. Een hiërarchie is dus iets dat geleid wordt door een hiërarch, de eerste, de leider, het beginpunt, dat heilig is, vervuld van het goddelijke, en die heel de hiërarchie daarmee inspireert.

Volgens de Theosofia heeft elk leven, elke micro- of makrokosmos, een hiërarch. Het heeft een relatief beginpunt dat zowel een top als een zaad is: een leidend bewustzijn met een bepaald invloedsveld. Elk leven is hiërarchisch opgebouwd vanuit zo'n hiërarch. Elk leven bestaat zelf weer uit talloze gradaties van levens, die lagen of sferen van bewustzijn vormen die elkaar doordringen.

Er is leven binnen leven, er zijn hiërarchieën binnen hiërarchieën en er zijn cycli binnen cycli. Zoals wij ons leven leiden op deze levende planeet, die onderdeel is van het levende Zonnestelsel dat weer onderdeel is van een levend sterrenstelsel, et cetera, zo bieden wij als menselijk individu ook weer een invloedsveld waarbinnen talloze 'kind-monaden' zich belichamen en hun vele cycli doormaken. Wij als mens zijn de hiërarch van de wezens die ons lichaam samenstellen: van onze cellen, moleculen en atomen, waarachter ook weer bewustzijn werkt en die we aanduiden met levensatomen. Deze wezens maken

hun groei door binnen ons invloedsveld, onze invloedsfeer. Vandaar ook de uitspraak: de mens is ‘een microkosmos binnen de macrokosmos’.

Pythagoras stelde deze uitleg van hiërarchie voor met een symbool, met een beeld: de Tetraktys.

Hiërarchie: leven binnen leven

Gevormd uit klassiek Grieks *hierós* ‘heilig’, en *arkhé* ‘beginpunt; leiderschap’

Elk leven heeft een hiërarch met een bepaald invloedsveld

Elk leven is hiërarchisch opgebouwd

Er is leven binnen leven, cycli binnen cycli

De mens ‘een microkosmos binnen de macrokosmos’

Het bestaat uit tien stippen in een gelijkzijdige driehoek. Je ziet duidelijk de hiërarch, de top, die het invloedsveld vormt voor elk van de stippen, die elk weer voor wezens staan, ‘kind-monaden’ die zelf hun evolutie binnen dat invloedsveld doormaken. Maar elk van die kind-monaden is zelf ook weer een oudermonade voor de wezens binnen *zijn* invloedsfeer. Zoals elke kosmologie, begint de Tetraktys ook met een Eén of het Ene, die zelf zijn oorsprong weer heeft in het grenzenloze of de mystieke NUL. Zoals de grote Chinese wijsgeer Lao-tse zegt: uit de Tao komt de Een, uit de Een komt de twee, uit de twee komt de drie, en uit de drie komen de tienduizend dingen.⁽¹⁾ En zo geldt dit eigenlijk tot in het oneindige. Want deze Tetraktys kun je doortekenen door elk van de stippen aan de onderkant ook weer elk twee stippen daaronder te geven, en daar weer onder en zo verder. En ook kun je je voorstellen dat de top zelf eigenlijk ook weer een onderste stip is van een hiërarchie daarboven. Een heel krachtig symbool, waar je nog levens lang op kunt studeren en mediteren.

Hiërarchie van Mededogen

Terug weer even naar dat invloedsveld. Nu is bij de *leidende* hiërarchieën in de Natuur het invloedsveld het mededogen. De hiërarch daarvan is een wezen dat vanuit mededogen zijn eigen voortgang stilzet om alles wat na hem komt te inspireren, binnen die hiërarchie waar hij zelf alles al heeft geleerd wat er te leren viel. We noemen zo’n hiërarch ook wel de ‘Stille Wachter’. Een Stille Wachter is een wezen dat, nadat hij door evolutie praktisch alwetend is geworden binnen een bepaalde hiërarchie, desondanks niet verdergaat met zijn evolutie, die hem naar nog hogere

gebieden zou voeren. In plaats daarvan blijft hij wachten om de talloze minder vergevorderde wezens te helpen die achter hem aan komen. Hij blijft om de taak uit te voeren die hij zelf op zich heeft genomen: wachtend, wakend, helpend en inspirerend, en hij doet dit, gezien vanuit ons menselijk standpunt, in de diepste stilte van geestelijk mededogen. Vandaar de term ‘Stille Wachter’. Mededogen is dus dat leidende invloedsveld. Hoe kunnen we dit mededogen definiëren? Ik laat twee belangrijke boodschappers uit die Hiërarchie van Mededogen aan het woord:

Wat is mededogen?

Mevrouw Blavatsky schrijft hierover in haar mystieke boekje *De Stem van de Stilte* onder andere het volgende:

Mededogen is geen eigenschap. Het is de Wet der wetten – eeuwige Harmonie (...); universele essentie, (...) de wet der eeuwige liefde.⁽²⁾

Het is de moeite waard om deze uitspraak goed te analyseren. Ten eerste: het is ‘geen eigenschap’. Dat wil zeggen dat het niet iets is dat je hebt of niet. Het is met andere woorden iets universeels. Iets dat dus ook niet slechts voorbehouden is aan een paar mensen, maar een toestand van bewustzijn die ieder in zichzelf kan terugvinden. Alhoewel in verschillende mate, maar daar komen we nog op terug.

Het is ‘de Wet der wetten’: daarmee is het eigenlijk het meest normale wat er is. Het is het achterliggende gewoontepatroon van de hele Natuur, want natuurwetten zijn gewoontepatronen van de wezens die gezamenlijk de Natuur samenstellen, van verder ontwikkeld tot minder ver ontwikkeld. En zoals we beschreven hebben, heeft elke hiërarchie een Stille Wachter, die leidt vanuit het mededogen. Dat we mededogen als wet expliciet moeten benoemen en onderscheiden zegt eigenlijk meer iets over onze huidige toestand, onze mentaliteit die vaak zo ver daarvan af staat. Iemand die werkelijk mededogend is, zal hier dus ook geen bijzondere waardering voor verwachten, want hij handelt volgens de Natuur. Wat anderen misschien zien als een opoffering, is voor diegene vanzelfsprekend.

‘Eeuwige harmonie’ is logisch als je uitgaat van eenheid. Want dan heeft elke handeling effect op het totaal, hoe miniem ook, en zal dat totaal ook vroeg of laat reageren op die impuls. Gooi je een steen in de vijver dan zie je golven ontstaan, die via de kant weer terugdeinzen en terugkomen tot de plek waar de steen het water heeft

geraakt. In lijn handelen met deze wet van karma of wet van herstel van harmonie betekent dus eigenlijk zo handelen dat er geen herstel van harmonie nodig is. Meewerken met de Natuur.

‘Universele essentie’: wij zijn in essentie altijd verbonden met het totaal. Onze diepste universele essentie is dat totaal, zoals elke vonk de essentie van het vuur bevat, elke druppel de essentie van de oceaan, of elke straal de essentie van de zon. Hoe meer we ons verbinden met die essentie, hoe meer we dan ook zelf een bron van eeuwige liefde en mededogen zullen worden. Maar het gaat dan om een andere liefde dan wat we daar soms doorgaans onder verstaan, zoals die uit de gemiddelde kerstfilm. Daar gaat ook het volgende citaat over, van de vierde Leider van de Theosophical Society: Gottfried de Purucker.

Mededogen is de kern, het hart van de Natuur, want mededogen is een vorm van liefde, en liefde is harmonie, en harmonie is wet, en wet is het hart van het Universum.⁽³⁾

Het is de kosmische liefde, die ook wel ‘het cement van het Heelal’ wordt genoemd, door dezelfde schrijver. En zoals hij ook weer op een andere plek zegt:

Onpersoonlijke liefde is zelfvergetelheid en persoonlijke liefde zelfverering.⁽⁴⁾

Iets om over na te denken. Wat overigens niet wil zeggen dat persoonlijke liefde verkeerd is. Maar het is beperkt. En die liefde kan zich verruimen tot meer onpersoonlijke liefde, zoals je in een goede relatie ook ziet gebeuren, of in een ouder-kindrelatie. De goede ouder denkt en handelt niet alleen vanuit het belang van het eigen kind, maar vanuit het algemeen belang om het kind daarin ook de beste plek te geven. Die legt dan ook minder de nadruk op de individuele prestaties van het kind, maar kijkt ook naar hoe het kind zich gedraagt in een groter geheel. Welke verantwoordelijkheid neemt het kind in de klas bijvoorbeeld? Zoals ook een goede leraar zijn aandacht over alle leerlingen verdeelt.

Mededogen kun je als volgt ook beschrijven als: denken en handelen vanuit *eenheidsbesef*, vanuit universele, onpersoonlijke liefde, wijsheid, kennis over de Wetten der Natuur.

Dat het gaat om denken en handelen wil zeggen dat het vanuit ons als mensen gezien gaat om een bewuste keuze. Een keuze voor een bepaald motief: doe je iets voor jezelf

of iets voor het geheel, zonder aan jezelf te denken? Het is een motief dat afhankelijk is van onze mate van vereenzelviging met het grotere geheel, de eenheid waar we in feite onlosmakelijk mee verbonden zijn.

En die mate van vereenzelviging, dat vermogen om in ons denken en handelen vanuit een grotere eenheid uit te gaan, dat kan groeien op basis van inzicht in die eenheid. Zo zien we dat sommigen handelen vanuit bijvoorbeeld het belang van hun eigen land en anderen meer vanuit het belang van deze wereld. Zie bijvoorbeeld bij de discussies over ons klimaat. Maar zo zijn er ook mensen die niet alleen vanuit het menselijk belang redeneren, maar vanuit alle levende wezens. En zo kun je zelfs uitgaan van niet alleen een uiterlijke, zichtbare Natuur, maar ook van het geestelijke leven dat achter deze zichtbare werkelijkheid schuilgaat.

Waarom zien we mededogen niet altijd?

Maar als mededogen de Wet der wetten is, waarom zien we mededogen dan niet altijd? Want als we in de huidige wereld om ons heen kijken, dan zien we helaas nog heel veel onvrede, tweedracht, onrecht, haat en geweld. Is harmonie dan werkelijk het hart van het universum en liefde het cement van het heelal? Is dit droomdenken? Of zit daar nog veel meer achter?

Om het antwoord in het vervolg te begrijpen is het nodig om niet zozeer met het uiterlijke maar met het innerlijke oog te kijken. Om uit te gaan van de geestelijke achtergrond van al het leven, vanuit het besef dat je één bent met al wat leeft. En dan heb je al een deel van het antwoord te pakken.

De Theosofia heeft het over oneindig veel andere bewustzijnsgebieden, over dat alles leeft, over Buddha's, Stille Wachters, de Hiërarchie van Mededogen. Als mensen dit voor het eerst horen, dan denken ze al snel: Kun je het bewijzen? Kun je het me laten zien?

Dit is echter iets te makkelijk gedacht, want zoals iedereen weet gebeurt het niet zo snel dat je vanaf de een op de andere dag totaal anders naar het leven kijkt. Dit gaat geleidelijk. En waarom? Omdat we eigenlijk alleen zien wat in onszelf al ontwikkeld is, wat in onszelf leeft, waar we ontvankelijk voor zijn.

Loop maar eens zomaar een collegezaal op de universiteit binnen, waar een docent aan het woord is. Je pakt dan alleen de dingen op waar je wat van weet. Waarschijnlijk worden er zelfs een hoop woorden gebruikt waar je niet eens de betekenis van kent en dus ook geen beeld van kan vormen. We nemen waar wat al in ons beeld past, wat we

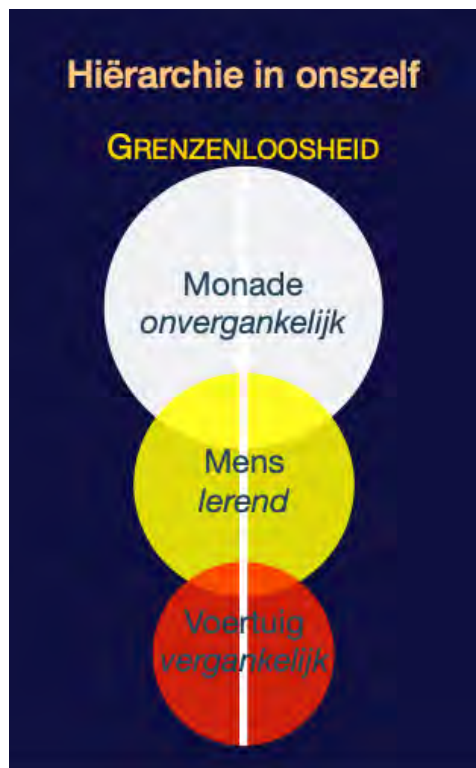
al ontwikkeld hebben. Denk ook maar aan de zwangere vrouw die ineens overal kinderwagens ziet. Of als je in een nieuwe auto rijdt, dat je dat type ineens overal ziet rijden.

Hetzelfde geldt voor ons eigen leven. Kijk je alleen naar wat je uiterlijke zintuigen waarnemen, alleen naar dit leven en de rol die je daarin speelt, dan leef je eigenlijk vanuit de realiteit van één bladzijde van wat in wezen een oneindig lang verhaal is. In de kern is ieder van ons er altijd al geweest, zal er altijd zijn en is elk leven slechts één cyclus uit ontelbare cycli.

Als we slechts uitgaan van één leven, dan is het alsof we slechts leven vanuit de realiteit van één dag. Alsof alles in die dag nieuw is voor ons, in plaats van het vervolg van alle dagen ervoor, vanaf onze geboorte tot nu, met alle kennis en ervaring die je daarin hebt opgedaan. Wil je echter niet van dag tot dag leven, en ben je bereid uit te gaan van het onvergankelijk deel in jezelf, dan kun je jezelf ook gaan herkennen in je eigen evolutiegeschiedenis in het groot over al die levens heen! Hoe kunnen we dat deel in onszelf herkennen en ontwikkelen? Daarvoor staan we stil bij wat de mens in wezen is volgens de Theosofia.

Hiërarchie in onszelf

We kijken dan vanuit het hoogste deel van onze samenstelling, zoals die in onderstaand schema is weergegeven.

We hebben hiervoor al verteld dat de mens, ja, elk leven, in essentie gelijk is aan het grenzenloze. We zijn een vonk of straal daarvan. We noemden dit eerder al de monade, het onvergankelijke deel in ons.

Maar zoals we ons nu manifesteren, de mens die we zijn, zijn we eigenlijk het continu lerende, zich ontwikkelende wezen, dat leert om steeds meer van die grenzenloze monade tot uitdrukking te brengen. Dat middendeel drukt ons unieke *karakter*, het individuele deel, uit.

En natuurlijk hebben we een voertuig nodig om ons in te bewegen, om onze lessen in op te doen in deze uiterlijke wereld. Dat is ons vergankelijke deel, dat we leven na leven, cyclisch weer opnieuw opbouwen met alle levende bouwstenen waar we ook eerder mee hebben samengewerkt.

Mensen zijn dus in feite ook een hiërarchie, hoewel we ons daar doorgaans niet bewust van zijn. Onze samenstelling is in nog meer bewustzijnsgebieden onder te verdelen dan in deze grove driedeling.

In de Theosofia onderscheiden we ook wel een zeven-deling (zie afbeelding op p. 74). Zeven beginselen die in elk mens, maar eigenlijk in elk leven (zo boven, zo beneden), te herkennen zijn, of het nu gaat om mens of plant of dier, atoom of ster.

Elk wezen drukt op zijn wijze, op zijn gebied, meer of minder van deze beginselen uit. Het hoogste hiervan, *Ātman*, is het meest universele of goddelijke. Het *Sthūla Sarīra* is het voertuigelijke en meest vergankelijke. Maar elk van deze beginselen is onmisbaar. Als mens zijn we nu het vijfde beginsel van onderen aan het ontwikkelen of leren uitdrukken: het *Manas* of denkvermogen (van *Manas* komt ook het woord 'mens' vandaan). Wij mensen zijn denkbewustzijnen. Ons lerende deel drukt zich uit via het denken, via gedachten. En daarbij vatten we het denken veel breder op dan gebruikelijk. Want ook dat denkvermogen is zelf weer in zevenen te verdelen. Zeven denkaspecten, die we als mens ook goed kunnen herkennen.

Deze zeven denkaspecten zijn ook belangrijk omdat ze ons helpen om het beginsel hiërarchie te begrijpen: niet zozeer als een systeem van macht, van bazen en bovenbazen, maar als verschillende lagen van bewustzijn, die variëren van beperkt tot heel ruim.

We kennen bijvoorbeeld de momenten dat we ons vereenzelvigen met ons lichaam: op het moment dat we honger hebben, kou lijden of pijn ervaren. Tegelijkertijd zal ieder mens toegeven dat het een heel beperkt leven zou zijn, als je je alleen maar zou laten leiden door het

wel en wee van je lichaam. Leven slechts om te kunnen overleven, om te eten, zouden we eerder dierlijk noemen dan menselijk.

Ook iemand die zich alleen met zijn gevoel vereenzelvigt, zien we niet als een gezond mens. Het maakt iemand labiel. Gevoel heeft zijn plek en functie, maar moet niet leidend zijn. Dat geldt ook voor vitaliteit: het doenerige. Als je je daardoor volledig laat beheersen, nooit stil kunt zitten, de hele tijd maar als een kip zonder kop rondrent, dan zien we dit ook als een stoornis. En dat geldt ook voor begeerte. Iemand die beheerst wordt door een of meer begeerten, noemen we verslaafd. Maar ook een dominantie van het intellect is niet erg harmonieus, denk maar aan de koele wetenschapper die alles doet voor zijn experimenten, ook al levert dat bijvoorbeeld lijden op bij proefdieren. Daarvoor is ook begrip of inzicht gevoed vanuit eenheidsbesef nodig.

Kortom, je kunt nu al doorzien dat in een normaal mens alle aspecten hun plek dienen te hebben. Bij de toepassing van de hogere aspecten wordt dit meteen duidelijk. Want echt inzicht in de samenhang der dingen, lukt niet zonder ook de andere aspecten daarin mee te nemen. Wil je begrijpen hoe iets werkt, dan kijk je ook naar de fysieke kant ergens van, je leeft je in door middel van het gevoel, je probeert dingen uit en doet er wat mee, je streeft ergens naar (namelijk begrip) en je gebruikt intellect om te redeneren of iets logisch is of klopt.

Hoe hoger de aspecten die je wilt activeren, hoe meer je de aspecten daaronder moet beheersen. Je kunt dus ook niet werkelijk duurzaam eenheidsbesef of inspiratie bereiken zonder die beheersing van de andere aspecten. En op

dit moment in onze evolutie is eenheidsbeleving dus ook heel erg zeldzaam.

Een van de omschrijvingen van mededogen is eeuwige harmonie. Harmonie kun je ook omschrijven als het verenigen van hoog en laag, waarvoor ook beheersing nodig is. Alle aspecten hebben hun plaats, maar wat is het meest leidend in je denken? Is dat het meest ruime of eerder iets dat beperkt is?

Ook hier gaat het erom waarmee je je vereenzelvigt, waarbij je het denkaspect eenheidsbeleving als het meest ruime en verruimende kunt zien en het lichamelijke als meest beperkte en beperkende. En zo kun je aan de hand van dit rijtje dus ook al zien wat voor onderscheid er kan bestaan in ontwikkeling van bewustzijn.

Dit is uiteraard aan verandering en groei onderhevig en wisselt voor de gemiddelde mens. Maar inzicht in het onderscheid tussen deze aspecten geeft ons richting. De hogere denkaspecten zijn ook te herkennen bij mensen die we als voorbeelden zien, mensen die gemiddeld verder zijn. Denk aan de Wereldleraren Krishna, Buddha, Jezus, Lao-tse, Plato. Als je hun denkbeelden langs de lat legt van de zeven denkaspecten, zul je zien dat de hogere veel duidelijker aanwezig zijn dan in de gemiddelde mens: ze benadrukken de eenheid van al het leven en spreken over eenheid met het universele of goddelijke in zichzelf. Ze tonen begrip, inzicht in de werkingen van de Natuur, leggen ons idealen voor, en spreiden wijsheid ten toon die nog altijd geldig is.

Wil je de Theosofie begrijpen, dan vraagt dat van ons om meer met ons innerlijke oog te kijken, vanuit het verruimende deel van ons denken. Dus niet zozeer te kijken

naar deze uiterlijke wereld, maar om uit te gaan van de geestelijke achtergrond van al het leven, vanuit het besef dat we één zijn met al wat leeft. Niet alleen te kijken naar wat je zintuiglijk kan waarnemen in het hier en nu, maar te zien, te schouwen vanuit het deel in jezelf dat er altijd was en zal zijn. Bijvoorbeeld als we kijken vanuit bewustzijnsontwikkeling naar het leven op aarde en onderscheid maken tussen de verschillende natuurrijken.

Hiërarchie in onszelf

- Herkennen van de hiërarchie in onszelf aan de hand van het denken (manas)

7 Beginselen

Ātman
Buddhi
Manas
Kāma
Prāna
Linga Sarīra
Sthūla Sarīra

7 Denkaspecten

Eenheidsbeleving, inspiratie
Inzicht, idealen, intuïtie
Intellect
Begeerte
Vitaliteit
Gevoel
Lichamelijke

Verruimend
Beperkend

De Natuurrijken van de Aarde

Wat zijn die rijken? Zoals elk gebied heeft ook de planeet Aarde een hiërarch. Hij heeft een top, een Stille Wachter. Die Stille Wachter vereenzelvigt zich volledig met de hele hiërarchie. In dit geval dus met alle wezens behorend bij die levende planeet Aarde.

En nu kunnen we ook uitleggen waarom we dat wezen 'stil' noemen, waarom dat wezen vanuit ons huidige beperkte waarnemingsvermogen stil en onzichtbaar is. We kunnen

er namelijk pas een voorstelling bij maken als we iets daarvan in onszelf hebben wakker gemaakt. In vergelijking hiermee: als een kind zijn opa een boek ziet lezen, of hem in gedachten verzonken ziet, dan zou hij zeggen dat opa stil is, niets doet, want bewegingloos is. Terwijl opa in zijn denken op dat moment barst van de activiteit.

Zo is de Stille Wachter, de top van de Hiërarchie, voor bijna alle wezens die minder ver ontwikkeld zijn dan hij, stil, bewegingloos, als bezig met niets. Onder de Stille Wachter zijn er drie verschillende rijken met wezens die ook wel 'goden', 'Dhyāni-Chohans' of 'buddha's' genoemd worden: verschillende benamingen voor rijken die qua bewustzijnsreikwijdte boven het menselijke uitstijgen. Dhyāni-Chohan betekent overigens 'Heer der Overpeinzing', wat net als de naam 'Stille Wachter' ook veelzeggend is op hoe wij deze wezens zien. Voor ons zijn ze als in een continue overpeinzing verzonken.

Dan hebben we het mensenrijk. En daaronder het dierenrijk, plantenrijk, mineralenrijk en ook nog drie elementarierijken. Want niet alleen boven, maar ook onder ons bewustzijnsniveau zijn er talloze bewustzijnen die zich in voor ons onzichtbare klassen manifesteren. We kunnen de werkzaamheid van de elementale wezens, met slechts een beperkt elementair bewustzijn, herkennen in natuurverschijnselen als licht, elektriciteit of weerverschijnselen die direct reageren op de invloeden van wezens uit de hogere natuurrijken. Zo ontstaat het beeld van een hele Levensladder, waarin elke monade kan opklimmen tot het niveau van de Stille Wachter!

Nu zitten we als mensen op een interessant kantelpunt, ook als je kijkt vanuit mededogen, de Wet der wetten. De bewustzijnsgebieden die hiërarchisch gezien boven ons staan, zijn zelfbewuste levende uitdrukkingen van mededogen. Wij mensen hebben met ons denken de mogelijkheid om ons handelen zelfbewust te sturen en we kunnen leren om zelfbewust mee te werken met de

De Natuurrijken van de Aarde

(Relatieve) Top Hiërarchie - Stille Wachter

(Voor ons) zelfbewuste, levende uitdrukking van mededogen

3 rijken van 'goden'/'Dhyāni-Chohans'/'buddha's'

Mensenrijk

'Enige vrije actor'
Lerend om zelfbewust mee te werken -
inspiratie te vertalen op mentaal gebied

Dierenrijk

Plantenrijk

Mineralenrijk

3 Elementarierijken

Onzelfbewust, volgen onbewust de patronen van de hogere rijken

x

Natuur. Echter, omdat we die Natuurwetten nog onvoldoende herkennen, ons daar onvoldoende mee vereenzelvigen, gaan we daar soms ook bewust of onbewust tegenin. Waardoor we karmisch ook een hoop disharmonie over ons afroepen, die we dan weer zullen moeten herstellen, nu of in komende cycli. Maar de zin van het leven is om te leren om zelfbewust mee te werken met de Natuur, door de inspiratie van hogere gebieden te vertalen op mentaal gebied.

De natuurrijken onder ons zijn nog bezig om zelfbewustzijn te bereiken. Zij zijn er nog niet aan toe om denkvermogen te ontwikkelen; ze zijn onzelfbewust, en volgen onbewust de patronen van de hogere rijken, waaronder wij. Dat laat meteen zien welk een verantwoordelijkheid wij als mensen hebben om de evolutie van die minder gevorderde levens niet te hinderen maar te stimuleren.

Onze fase in de menselijke evolutiecyclus

We zitten als mens – in vergelijking met de andere natuurrijken – met het ontplooiën van ons denkvermogen en het bereiken van zelfbewustzijn dus in een bijzonder stadium. Dit geldt ook als we kijken naar de huidige fase van onze menselijke evolutie. Als je weer kijkt naar die zeven denkaspecten, dan corresponderen die ook met fasen in onze evolutie. Herinner je dat elk wezen, inclusief wij mensen, in essentie een monade is, een godsvonk, die grenzenloos en onsterfelijk is en die talloze cycli door de Kosmos doormaakt. Die monade leert als bewustzijnskern op elk bewustzijnsniveau werkzaam te worden, door belichaming in de verschillende rijken der Natuur die behoren bij een bepaalde hiërarchie zoals een levende planeet.

Als monade doorlopen we in principe tijdens de belichaming of een levenscyclus van een planeet één zo'n natuurrijk. En de belichaming van de Aarde neemt een tijdsduur in beslag van 4 miljard 320 miljoen jaar. In deze tijd door-

lopen we in verschillende fasen of cycli het mensenrijk. Er zijn daarbinnen zeven grote evolutiefasen die ‘Ronden’ genoemd worden. En elk van deze evolutiefasen correspondeert weer met een van de zeven aspecten. Maar ook elk van die zeven Ronden zijn weer onder te verdelen in zeven fasen die we de verschillende ‘klassen’ kunnen noemen. Zo krijgen we het beeld van negenenveertig van deze klassen. Deze klassen duren nog steeds elk miljoenen jaren en daarin maken we wel duizenden cycli van belichamingen of incarnaties door.

De gemiddelde mens zit nu in de vierde Ronde en in de vijfde klas daarvan (zie het schema hieronder). Oftewel, we zitten in een intellectuele fase van het begeertedenken of *Kāma-Manas*. We zijn als gemiddelde mens op dit moment nog bezig om met name het begeertedenken tot beheersing te brengen. Je ziet dan ook dat de begeerte vaak leidend is en het intellect daarvoor ingezet wordt. Kijk maar hoe veel slimme mensen zich laten verleiden om geld te verdienen bij grote bedrijven zonder dat ze substantieel bijdragen aan de maatschappij als geheel. Je ziet dat er wat onze huidige ontwikkeling betreft, op gebied van eenheidsbesef nog een hele wereld te winnen valt.

Karmisch hebben we nog veel te verwerken en te leren. Alles wat uit persoonlijk, beperkt, zelfzuchtig handelen voortkomt moeten we namelijk eens herstellen, in het licht van de harmonie van het geheel, in het licht van de wet van Karma, de wet van oorzaak en gevolg of herstel van harmonie.

Die wet beschrijft hoe de karakteristiek van een gevolg gelijk is aan de karakteristiek van de veroorzakende handeling en dus het gevolg in zekere zin al besloten ligt in de handeling. Is ons motief niet zuiver of onzelfzuchtig, dan zullen we dat in het licht van eenheid moeten herstellen, in dit leven of een volgend leven. Als je kijkt hoeveel er nog vanuit eigenbelang gehandeld wordt, dan is het logisch dat we nog wat incarnaties te gaan hebben. Met deze korte toelichting van ons evolutiestadium als lerende mens, kunnen we nu beter de vraag beantwoorden waarom we mededogen niet altijd zien.

We maken ons blind voor mededogen

Want terugkomend op de vraag: waarom zien we mededogen zo weinig terug als het de kern is van het Universum, de Wet der wetten? We herhalen, ten eerste, omdat we alleen

In het mensenrijk ontplooit de monade vanuit zichzelf het denkvermogen of *Manas*. Bovenstaand schema laat de zeven grote fasen van de menselijke evolutie zien van onder naar boven (de ‘Ronden’), die elk weer onderverdeeld zijn in zeven sub-fasen (‘klassen’). De zeven fasen corresponderen met de zeven beginselen van ons denkvermogen, die links in hun Sanskrit-benamingen worden genoemd. Het grijs gemarkeerde deel laat zien op welk punt van evolutie de gemiddelde mens nu is. De meeste mensen zitten nu in de vierde Ronde waarin *Kāma* of de begeertekracht van ons denken of *Manas* ontwikkeld wordt. Verder zitten we in de vijfde klas van de vierde Ronde. En daarin wordt met name het intellectuele, of het *Manas*-aspect van *Kāma* ontwikkeld of tot beheersing gebracht.

zien wat we in onszelf ontwikkeld hebben. En ten tweede kunnen we er nu aan toevoegen dat wij mensen nog maar beperkte denkers zijn. We denken nog niet zo bewust en nog niet zo ruim. De gemiddelde mens is vrij onwetend over de Wetten der Natuur en handelt dus veelal vanuit onwetendheid.

We kijken voornamelijk met onze uiterlijke ogen en vanuit korte termijn, vanuit één leven hier op Aarde. We moeten nog leren kijken met een meer innerlijke visie, vanuit de eeuwigheid, vanuit cycliciteit en karma. Als je niet uitgaat van deze wet, dan zul je misschien emotioneel reageren op veel zaken die schijnbaar toevallig plaatsvinden, of je zult er passief onder blijven en er verder niet over nadenken. Je gaat dan misschien wat minder snel bij jezelf te rade als iemand op een bepaalde manier op je reageert.

Ga je wel uit van deze wet, dan kun je op zoek gaan naar patronen. Je gaat er dan namelijk van uit dat er een samenhang te vinden is in alles wat je meemaakt, wetende dat niets je overkomt dat je niet zelf ooit veroorzaakt hebt. Dat omstandigheden en reacties van anderen op de een of andere manier bij je horen, dat je deze zelf hebt aange trokken. Je zult dan eerder gaan onderzoeken welke karakteristieken ten grondslag liggen aan bepaalde gebeurtenissen en ook vanuit welke karakteristieken je reageert of zou willen reageren. Als je uitgaat van de eenheid van leven, zul je zien dat je je medemens anders benadert. Als je actief bezig bent om over bepaalde idealen zoals broederschap na te denken, zul je ook eerder kansen zien om deze waar te maken. Je ziet wat je in jezelf hebt ontwikkeld en wat je nog kunt ontwikkelen. De universele ideeën worden langzaam maar zeker steeds meer levend in jezelf, en je gaat ze ook steeds meer verwezenlijken.

Ten tweede hebben we verteld dat wij als mensen met ons relatief vrije denken ook relatief vrij kunnen handelen, dus ook tegen de Natuur in, vanuit onwetendheid over Wetten der Natuur. Dat leidt natuurlijk tot disharmonie, zoals we bijvoorbeeld nu klimaatrampen ervaren door ons eigen toedoen. De oorzaak van die disharmonie zit dus in ons eigen handelen, op basis van vrije wil, op basis van ons eigen denken. Omdat we zo gericht zijn op onze begeertes, en dan veelal zelfzuchtige lagere begeertes: rijk worden, in luxe leven, eigenbelang, et cetera. Dit is wat ons blind maakt voor het mededogen. Maar we zouden dit stadium al voorbij kunnen zijn. Want ondanks onze beperkte gerichtheid in de evolutie van het denken, is er de continue inspiratie vanuit de Hiërarchie van Mededogen die we kunnen oppakken. En we zien, net als bij elke groep, dat sommigen daar wel gebruik van maken

en voorlopers geworden zijn op het gemiddelde peloton.

Voorlopers

Zo zijn er mensen die ons al een hele Ronde, oftewel miljoenen jaren in evolutie, vooruit zijn. Ze hebben vrijwel alle sub-aspecten van het denken ontwikkeld en onder beheersing gebracht. Ze leven duurzaam in het inzichtelijke of *buddhisch-manasische* deel van hun denken. Daarmee zijn ze ook veel meer in staat dan de gemiddelde mens om hun bewustzijn te lokaliseren op meer innerlijke gebieden, om daar kennis en ervaring op te doen. Daartoe horen de gebieden waar we doorheen gaan tijdens de cyclus van leven en dood, en waar de gemiddelde mens nog volledig onzelfbewust is (meer hierover in het artikel over Mysteriescholen in dit nummer). Binnen de verschillende rangen van deze menselijke voorlopers is er ook een menselijke Buddha actief: een mens die deels het *Buddhi*-aspect van denken duurzaam heeft ontwikkeld. Het is een zogenaamde Zesde Ronde, en het is eigenlijk een mysterie hoe zo'n wezen er al in deze vierde Ronde kan zijn. Op dit moment is hij ook degene die de leiding heeft van de Loge van Wijsheid en Mededogen.

De Loge van Wijsheid en Mededogen

Deze Loge van Wijsheid en Mededogen is de menselijke 'afdeling' van de Hiërarchie van Mededogen op Aarde. Het bestaat uit die vóórlopende mensen die bewust kiezen om vanuit het mededogen voor mededogen te werken. Het zijn die voorlopers, die zich hebben verenigd in een samenwerking. Deze mensen, die hun denken afstemmen op de eenheid van het leven en het beperkte deel van zichzelf volledig beheersen, worden onder andere de 'Leraren', 'Meesters' of 'Mahātma's' genoemd.

Volgens Gottfried de Purucker is de Grote Broederschap van de Meesters of Mahātmans geen willekeurig ontstane instelling en weten de mensen maar weinig van de onbegrensde liefde, de goddelijke drang tot mededogen, die de Zielen regeert van hen die deze Hiërarchie van Licht vormen. Zij hebben tot de Grote Verzaking besloten.⁽⁵⁾ Kortom, niemand heeft daar een toevallige plek, als schakel in de stroom van wijsheid:

1. De Stille Wachter van de Aarde / de Mahā-Chohan
2. Leraren / Meesters / Mahātma's
3. Leerlingen / Chela's
4. Proefleerlingen / Leke-Chela's
5. Goede, onzelfzuchtige mensen

We lichten deze opsomming van onder naar boven toe. Zo zien we in deze wereld gelukkig talloze voorbeelden

van goede, onzelfzuchtige mensen die bezig zijn om de wereld te verbeteren. Ze werken voor een ideaal; ze beschermen, helpen of onderwijzen anderen en laten zich door niets en niemand tegenhouden. Hoezeer de wereld ook tegenstribbelt, ze vinden altijd weer opnieuw de kracht om door te gaan, en geven niet op. Deze mensen zijn overal te vinden en zij vormen een inspiratie voor hun omgeving. Elk mens die mededogend handelt, vanuit een onzelfzuchtig motief, kan zo bewust of onbewust een schakel zijn in het werk van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Als ze dit voor langere tijd of vaker zijn en als zij zich vrijwillig verbinden aan het ideaal van universele broederschap, dan noemen we dit ook wel proefleelingen of *leke-chela's*.

Maar iemand is pas echt een aangenomen leerling of *chela* als hij een gelofte aflegt om zijn leven in dienst van de mensheid te stellen. Het is iemand die herhaaldelijk bewezen heeft duurzaam te kunnen dienen. Hij zal dan op enig moment ook zijn Meester ontmoeten. En zijn Meester kan hem trainen om bepaalde beproevingen door te gaan. Beproevingen om de lagere delen in zichzelf te overwinnen en steeds meer een levende uitdrukking van het mededogen te worden.

De Leraren, Meesters of Mahātma's hebben deze beproevingen al doorgemaakt. Ze zijn thuis in de innerlijke gebieden en zijn daarmee ook de inwijders en onthullers die de *chela's* kunnen inwijden (zie ook het artikel over Mysteriescholen). Ze laten hun leerlingen in zekere zin versneld hun evolutie doormaken om ook een Meester te worden, zodat ze op hun beurt een functie kunnen vervullen in de Loge van Wijsheid en Mededogen om de mensheid te beschermen, te genezen en te inspireren.

Aan de top van de Loge van Wijsheid en Mededogen staat de Stille Wachter van de mensheid, die ook de Stille Wachter is van de planeet Aarde.⁽⁶⁾ Hij staat bekend als de *Mahā-Chohan*, de chef van de Meesters, de inwijder van de Meesters: een wezen dat voor ons de uitdrukking van zuiver mededogen is. Hij is de meest wijze mens op Aarde. Zoals deze menselijke voorbeelden zich duidelijk vereenzelvigen met iets veel ruimers dan zichzelf, met de mensheid of de wereld als geheel, zo kun je je voorstellen dat er nog ruimere bewustzijnsgebieden zijn, dat er wezens zijn die dus ook al voorbij het menselijk bewustzijn zijn geëvolueerd en die zich vereenzelvigen met leven dat zich tot in het Cosmische uitstrekt.

De Hiërarchie van Mededogen

Zo is er voor elke hiërarchie of cyclus een Stille Wachter.

Er is een Cosmische Stille Wachter voor ons Zonnestelsel. Er is een Stille Wachter voor elke planeet. Er is een Stille Wachter voor elk Natuurrijk op die planeet. En er is een Stille Wachter voor elke evolutiefase van elk Natuurrijk. Denk ook aan de zeven grote evolutiefasen van honderden miljoenen jaren, die zelf ook weer uit zeven sub-fasen bestaan van tientallen miljoenen jaren. Elk van deze fases wordt geleid, zowel ingeleid als uitgeleid, door een Stille Wachter.

De inspiratie vanuit de Hiërarchie van Mededogen is er altijd, en de wijsheid zit ook in potentie in ieder van ons. Maar we moeten deze wel in onszelf werkzaam maken, zowel individueel als collectief. En dat is een kwestie van ontwikkeling, van leren.

Alle Stille Wachters werken samen in de Hiërarchie van Mededogen. Ze zijn te zien als transformatoren van het Cosmische mededogen dat via elke schakel weer doorwerkt en zo elk gebied van leven tijdens elke levenscyclus inspireert.

Zoals Gottfried de Purucker zegt: "Het leven is een school, de mensen zijn leerlingen in die school, en in die school zijn er leraren." En hij voegt daaraan toe: "In deze paar woorden heeft u de sleutel tot de gehele situatie en het beleid van de Grote Loge."⁽⁷⁾

Het leven is een bewustzijnsschool, die zich tot in het oneindige uitstrekt! Zo natuurlijk als we onze eigen kinderen opvoeden, en zo natuurlijk als we de verantwoordelijkheid voelen om kinderen te onderwijzen, zodat ze zelfstandig in de samenleving kunnen staan, zo natuurlijk is het voor wezens van ruimere bewustzijnsgebieden om hun wijsheid en mededogen ter beschikking te stellen. Het leven is een school en voor elke fase, voor elke klas is er een leraar die de leerlingen zijn lessen geeft.

En zo zijn er onder leiding van de Stille Wachter van de Aarde en de mensheid al miljoenen jaren impulsen van wijsheid gegeven, die kleinere of grotere cyclussen inleiden. Dat gebeurt bij de start van de grote tijdsperioden of *Yuga's*, die variëren van 500.000 jaar (voor het *Kali-Yuga* waar we nu in leven) tot ruim vier miljoen jaar; bij de start van de precessiecyclus van zo'n 26.000 jaar, waarin de aardas zijn ronde door de dierenriem (zodiak) maakt; en ook bij een messiaanse cyclus, een twaalfde deel ervan, van 2160 jaar; en ook is er elke laatste kwart van de eeuw een impuls.

De Hiërarchie van Mededogen werkt wereldwijd en in alle tijden. Zo heeft elk volk, elk land, zijn eigen afdeling en zijn eigen Meester. Daarmee wil niet precies gezegd zijn 'volgens de landsgrenzen zoals we die nu kennen'.

Waar het om gaat is: er is wereldwijd en in alle tijden leiding. Niet vanuit macht, maar vanuit mededogen. Niet vanuit dwang, maar vanuit inspiratie. Het leven is een school, de mensen zijn leerlingen in die school, en in die school zijn er leraren. Dit is het beleid.

In feite is de inspiratie er altijd, de uitgestoken hand is er, maar wij moeten deze wel grijpen. En dat is vooral een kwestie van mentaliteit. Zijn we bereid te leven volgens de aanwijzingen die de vertegenwoordigers van de Loge van Wijsheid en Mededogen ons steeds opnieuw hebben gegeven?

De regels zijn simpel en we kennen ze allemaal. Heb lief. Vergeef. Wees eerlijk. Wees rechtvaardig. Spreek de waarheid. Vergeet jezelf. Wees wijs. Wees mededogend. Als we in staat zijn om dit op te volgen, kunnen we zelf een schakel zijn in de Hiërarchie van Mededogen.

Hoe werkt de Loge van Wijsheid en Mededogen?

De leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen herkennen Universele Broederschap als feit en leven daarnaar. Ze hebben vanuit mededogen ervoor gekozen om hun leven in te zetten voor al wat leeft. Daarmee geven ze hun eigen evolutie op. Maar paradoxaal genoeg wordt hun evolutie daarvoor eerst versneld. Want vanuit de Hiërarchie van Mededogen helpen de leden elkaar om de wijsheid te ontwikkelen die ze nodig hebben om hun taak te vervullen.

Ze werken dus ook altijd samen. Zo wordt over de *chela's*, de aangenomen leerlingen van een Meester van Wijsheid en Mededogen, gezegd dat ze eerst 'moeten leren samenwerken als de vingers van één hand'. Ze moeten als hecht team leren werken, als een geheel.

En dit geldt net zo goed voor de Meesters zelf. De stichting van de Theosophical Society ontstond in eerste instantie vanuit twee Meesters die hun leerlingen H.P. Blavatsky en H.S. Olcott aandroegen als mogelijke stichters van de Theosophical Society en hiervoor de toestemming vroegen aan hun chef, de *Mahā-Chohan*. Deze stemde met enige voorzichtigheid toe met het experiment, met de vraag of de wereld er al wel klaar voor was.⁽⁸⁾

Meerdere Meesters werden vanaf de oprichting erbij betrokken. En ook vele *chela's* van dezelfde Meester kregen de opdracht om Blavatsky te ondersteunen. Veel werd overgelaten aan het eigen inzicht van de *chela's*. Dit past helemaal in het beeld van het esoterisch onderwijs van de Loge, dat leerlingen leren zo snel mogelijk op eigen benen te staan. Zoals een Meester schrijft: "Moedige

soldaten hebben geen orders of voortdurende aanmoediging nodig."⁽⁹⁾

Dat komt omdat de Loge van Wijsheid en Mededogen altijd werkt volgens de Wetten der Natuur. De leden werken in lijn met cycliciteit en karma en zijn zogenaamde 'Dienaren der Wet'. Dat betekent dat ze nooit in het karma van anderen zullen treden. Dat zou in feite alleen maar leiden tot ingewikkelder karma, tot uitstel van het herstel van harmonie. Vergelijk het met twee mensen die ruzie hebben. Je kunt het niet voor hen oplossen zonder dat ze vanuit zichzelf in beweging komen. Je kunt hoogstens bemiddelen, maar ze zullen elkaar op een gegeven moment weer oprecht de hand moeten schudden. Daarom dwingen de leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen ook niet. Ze leggen niets op, maar inspireren. Ze forceren anderen niet door vermogens te gebruiken die die mensen zelf nog niet bezitten. Ze gebruiken hun vermogens alleen om mensen te beschermen tegen krachten van buiten waar wij mensen nog geen weet van hebben. En ze proberen te genezen door op de juiste momenten impulsen te geven waardoor mensen zelf weer de juiste richting vinden.

Ze beschermen ook door bepaalde kennis en vermogens alleen door te geven aan diegenen die er klaar voor zijn. Want kennis is macht. En dit vraagt om discipline. Want zou een gemiddeld mens het kunnen opbrengen om altijd onzelfzuchtig te handelen? Ook een bovengemiddeld mens zal het daar moeilijk mee hebben. Pas als mensen bewezen hebben de juiste mentaliteit te bezitten, en beproefd zijn op dit gebied, kunnen ze meer kennis aan. En de leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen hebben ons ook al meer dan genoeg kennis gegeven om aan deze mentaliteit te werken. Daar kunnen we als gemiddelde mens nog levens lang mee vooruit. Hiermee kunnen we nog een antwoord toevoegen op de vraag waarom we het mededogen misschien niet altijd zien of herkennen: omdat de Loge van Wijsheid en Mededogen onze vrije wil altijd zal respecteren, nooit iets zal opleggen, maar alleen zal inspireren. Hoe meer we onze wil oplijnen met de spirituele wil van deze wezens, de discipline opbrengen om het zelfzuchtige in onszelf te beheersen en te vervangen door de mentaliteit van onzelfzuchtigheid en mededogen om onze medemensen te dienen, hoe meer we het werk van de Loge van Wijsheid en Mededogen zullen herkennen en het een levende werkelijkheid voor ons zal worden.

Met alle gegeven wijsheid geven de leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen ook hun eigen vooruitgang op.

Want met alles wat ze ons aanreiken worden ze medeverantwoordelijk, hetgeen betekent dat ze zich verbinden met zaken die zij al lang overwonnen hebben. Dat geeft ons als ontvangers natuurlijk ook verantwoordelijkheid om wat we ontvangen niet voor eigen gewin te gebruiken, maar om het eveneens door te geven en het zodoende in te zetten voor het algemeen belang.

De leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen werken door te ontsluiten, te onthullen, in te wijden. Ze zijn door hun ontwikkeling in staat om de meer innerlijke gebieden te betreden. Gebieden waar wij als gemiddelde mens nog onbewust zijn, zoals tijdens de slaap of de dood. De Meesters zijn in staat om bewust te blijven tijdens deze processen en zo eerstehands kennis en ervaring op te doen. Daarmee kunnen ze ook anderen helpen om zelfstandig hun eerste schreden op deze gebieden te zetten. Dat is wat er plaatsvindt tijdens inwijdingen.

Tot slot functioneren de leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen als schakels voor de Kosmische Hiërarchie van Mededogen. Want zelfs de Chef, de Leider, de Hiërarch van de Loge van Wijsheid en Mededogen, de *Mahā-Chohan*, is nog steeds een menselijk wezen, hoewel voor ons gezien een soort god-mens, een *mānushya-buddha*, de meest universele mens die we ons kunnen voorstellen.⁽¹⁰⁾

Is dit niet een enorm hoopgevende leer? We zijn dus nooit alleen. De uitgestoken hand is er altijd. Maar we moeten hem wel zelf grijpen! De Loge van Wijsheid en Mededogen werkt niet vanuit gunsten, ze reageren niet op omkoperij, op incidentele zelfzuchtige gebeden.

Een schakel in de Hiërarchie van Mededogen

De Hiërarchie van Mededogen is sinds het begin van de mensheid, sinds miljoenen jaren, de bron van ononderbroken inspiratie, wijsheid en mededogen. Ze geven continu de Theosofia door, de goddelijke wijsheid. De Theosofie is de laatste 150 jaar de belichaming van deze inspiratie van wijsheid en mededogen.

Mededogen is grenzenloos, iets dat kan blijven groeien en dat we ook kunnen trainen. Het is er als we onszelf terzijde stellen, ten dienste staan van de mensheid. Je gaat dan ineens ervaren dat je onvermoede krachten bezit. Dat je meer blijkt te kunnen dan je ooit bedacht had. Je lijkt dan een instrument te zijn voor iets groters. Een schakel in het grootse werk van de Hiërarchie van Mededogen. Op elk vlak kunnen we mededogen beoefenen. Door het grootste geheel dat we ons kunnen voorstellen centraal te

stellen – de meest ruime eenheid waarmee we ons kunnen vereenzelvigen – en daarvoor te werken, en in dat Werk ons zelf te vergeten.

En als we daartoe in staat zijn, ook al is het eerst nog maar in losse momenten, dan zijn we deel van de Hiërarchie van Mededogen. Het klinkt soms als een opoffering als je het hebt over alles geven voor het leven om je heen. Maar wat is er eigenlijk zinvoller dan dat? Wat zou meer vervullend zijn dan dat? En hoe meer we dat doen, hoe meer het een gewoonte wordt, deel wordt van ons karakter, hoe meer we ook de kracht van de Hiërarchie van Mededogen in onszelf zullen ervaren om ten slotte onze plek erin in te kunnen nemen als verbindende schakel.

Referenties

1. Lao-tse, *Tao Teh King*. Diverse vertalingen, vers 42.
 2. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1992, p. 185.
 3. G. de Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 10*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1995, p. 115. Originele Engelse uitgave: *Esoteric Teachings. Volume 10*. The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 117.
 4. G. de Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 1*, Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1989, p. 132. Originele Engelse uitgave: *Esoteric Teachings. Volume 1*. The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 136.
 5. Zie ref. 3, p. 20 en 21 (p. 18 en 19 originele Engelse editie).
 6. Zie ref. 3, p. 25-26 (p. 24-25 originele Engelse editie).
 7. G. de Purucker, *De Meesters en het Pad van het Occultisme*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1991, p. 42. Engelse uitgave: *The Masters and the Path of Occultism*. San Diego, California, Point Loma Publications, 1972, p. 36.
 8. M. (Mahātma) en K.H. (Mahātma), *The Mahatma Letters to A.P. Sinnet*. Arranged and edited by V. Hao Chin Jr. Quezon City, Metro Manila, Theosophical Publishing House, 1993, brief 45, p. 124-125. (Brief 44, p. 291-292, editie Trevor Barker.)
 9. G. de Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 2*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1991, p. 152. Originele Engelse uitgave: *Esoteric Teachings. Volume 2*. The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 155.
 10. Zie ref. 3, p. 26 (p. 25 originele Engelse editie).
-

Het ontwaken van de mensheid

Kerngedachten

» De monade, de bewustzijns-kern van elk wezen, werkt samen met minder ver gevorderde monaden, die het voertuig vormen waardoor de monade zich kan uitdrukken.

» De monade doorloopt alle stadia van bewustzijnsontwikkeling, van de meest elementaire tot de meest goddelijke.

» Alle wezens evolueren altijd in verbondenheid. Er gaat inspiratie vanuit verder gevorderde wezens naar minder ver gevorderde, zodat zij zelfstandig hun evolutie kunnen doorlopen.

» Ons vermogen om een steeds ruimere, wijzere, meer mededogende verantwoordelijkheid te ontwikkelen, is wat ons mens maakt.

» De Mānasaputra's of 'Zonen van het Denkvermogen', hoger ontwikkelde, geestelijke wezens, hebben ons denken en daarmee ons zelfbewustzijn tot ontwakning gebracht.

» Zoals de Mānasaputra's het denken wakker riepen door ons met hun sfeer te omgeven, zo wordt het denken van kinderen gewekt door hun opvoeders en leraren.

Er bestaan veel mythen en verhalen over het ontwaken van de mens: Prometheus die het vuur van de goden stal, en daarmee het denken van de mensheid deed ontvlammen; Adam en Eva die aten van de boom van kennis van goed en kwaad en daarmee zich bewust werden van zichzelf. Wat is de betekenis van deze verhalen? Was er één specifiek moment van ontwaken van de mensheid? Wat gebeurde er precies en hoe zien we dat nu nog terug?

In dit tweede artikel van dit themanummer over de Hiërarchie van Mededogen schenken we aandacht aan het ontwaken van de mensheid. Het belang van dit onderwerp kan niet worden overschat. Het gaat over de geschiedenis van ieder van ons, over wat ons mens maakt, maar ook over hoe we zijn ontstaan. En laten we al bij voorbaat zeggen: dat is volgens de Theosofia niet slechts een schepping geweest door een buiten onszelf staande god, begonnen met een enkele mens. En evenmin zijn we als mens ontstaan doordat intelligent menselijk bewustzijn toevallig voortkwam uit de evolutie van de aap.

Het is nodig dat er naast deze twee nogal dominante – maar zeer onvolledige – theorieën meer kennis komt over de theosofische leer, die bovendien zowel de symboliek achter de ene theorie, als de wetenschappelijke feiten als basis voor de andere, omvat, integreert en van diepgang

voorziet. En die veel meer betekenis geeft, denken wij. De theosofische leer biedt ons niet alleen meer inzicht over onze oorsprong en waar we nu staan, maar ook duidelijke hints over hoe we onze evolutie kunnen vervolgen.

Wereldwijd soortgelijke mythen met eenzelfde symboliek

Nu vinden we in veel religies en tradities verklaringen voor het ontstaan van de mens. Dat zijn veelal mythen, verhalen vol symboliek. Meestal is er al sprake van een mensachtige figuur, soms gemaakt uit klei of stof, maar dan nog verstandeloos, zonder rede en zonder zelfbewustzijn. Hem moet nog leven ingeblazen worden, hij moet wakker gemaakt worden.

Soms lijken de goden niet helemaal tevreden. Zeus wilde de vroege mens vernietigen, maar Prometheus, de Titaan – een soort halfgoddelijke reus

uit de Griekse mythologie – voorkwam dit. Uiteindelijk zond Zeus alsnog een zondvloed uit over de wereld.^(1, 2) Prometheus voorzag dit en raadde zijn zoon Deukalion aan een schip te bouwen. Daarmee kon hij de zondvloed overleven. Het schip strandde op de berg Parnassus. Komt het bekend voor? Er zijn talloze van deze zondvloed-verhalen wereldwijd. De bekendste voor de meesten van ons hier in het Westen is natuurlijk die uit Genesis. De joods-christelijke god Jehovah wilde ook van de eerste mensen af, de afstammelingen van Adam. Pas na een zondvloed liet hij één van hen die geschikt bevonden werd, Noach, de Aarde opnieuw bevolken. Ook hij strandde met zijn ark op een berg, de Ararat. Het zijn symbolische verhalen met meerdere betekenissen. Zoals ook de mythe waarin Prometheus het vuur van de goden stal om het aan de mensen te geven, waar we nog uitgebreider op in zullen gaan. Net als het zondvloedverhaal is er niet maar één versie van, want er bestaan wereldwijd opvallend veel verhalen met de symboliek van een god of held of ander wezen die het vuur steelt: van Azië tot Noord- en Zuid-Amerika, van Afrika tot Oceanië, en binnen Europa verhalen in de Germaanse folklore en van de Georgische Kaukasus.⁽³⁾

Eén wijsheid achter alle vormen

Waarom steeds weer diezelfde symboliek? Want het gaat toch niet echt om vuur dat van de goden komt? Kijk maar om je heen naar hoe vaak bosbranden voorkomen, helaas. En hoe vaak de bliksem inslaat. En ook is er zo lang als de Aarde bestaat vulkanisme geweest. Dus die vroege mens zal het vuur echt al wel hebben gekend. Dus wat zou hier nu de werkelijke betekenis van zijn?

Datzelfde geldt bijvoorbeeld ook voor het paradijsverhaal. Adam en Eva aten van de boom van goed en kwaad, daartoe ingegeven door een slang. Dogmatische aanhangers van de christelijke godsdienst hebben heel vaak geprobeerd hun verhaal op de voorgrond te zetten als het enige ware. Ze zijn die verhalen heel letterlijk gaan nemen en gingen ook in die interpretatie geloven. De zelfstandige denkers keerden zich af van deze dogma's en brachten, onder andere via de wetenschap, feiten onder de aandacht die niet met de letterlijke weergave van de godsdienstige uitleg te rijmen vielen.

Dit leidde echter op een gegeven moment tot een dogmatisch geloof: een materialistisch wetenschappelijke uitleg als enig perspectief, waarmee de wereldwijde universele symboliek wordt afgedaan als verzinsels. Terwijl de echte wetenschapper ziet dat we maar heel weinig zeker weten

en dat er op zijn minst meerdere theorieën of interpretaties mogelijk zijn op basis van dezelfde feiten.

Er is maar één Werkelijkheid, dus er kan maar één Waarheid zijn. Dus ofwel een van de symbolische verhalen is de juiste en de rest niet, zoals de gelovige aanhangers van iedere godsdienst beweren. Ofwel ze zijn allemaal onwaar, het zijn allemaal verzinsels, zoals de aanhangers van het wetenschappelijke materialisme zeggen. Ofwel, en dat is onzes inziens de meest redelijke: de verschillende mythen geven allemaal een stukje van een en dezelfde realiteit, maar dan soms in dezelfde en soms in iets andere symboliek. Denk aan de oosterse parabel van de blinde monniken en de olifant. Elk van de blinde monniken houdt een ander stukje van de olifant vast: de een zijn staart en beweert dat het een touw is, de ander een poot die zegt dat het een boomstam is en een derde zijn slurf die die aanziet voor een slang; ze hebben allemaal een stukje realiteit. Dus waarom zou je niet onderzoeken wat er achter die waarnemingen zit? En dat is precies wat de Theosofie vertelt. Dat er achter al die mythen en verhalen één wijsheid is, één kennisbron, die je ook wel de Theosofia kunt noemen: de wijsheid der goden of goddelijke wijsheid.

En die wijsheid biedt een heel logische verklaring, namelijk dat elk van deze mythen ons wel iets te vertellen heeft, maar niet letterlijk genomen moet worden. Ze beschrijven met figuurlijke beelden een bepaalde realiteit. Als je snapt welke symboliek ze bevatten en waar die voor staat en dan de verhalen – met ook vaak dezelfde symbolen – naast elkaar houdt, dan bevestigen ze elkaar allemaal en wijzen ze op één en dezelfde onderliggende wijsheid en waarheid. En die uitleg blijkt bovendien niet tegenstrijdig te zijn met wetenschappelijke feiten! Dit artikel is niet bedoeld om even in één keer samen te vatten hoe H.P. Blavatsky dit in *De Geheime Leer* uitgebreid beargumenteert met alle symboliek en relaties met de wetenschap en hoe latere theosofische leraren zoals Gottfried de Purucker dit hebben uitgewerkt. We schetsen het proces, geven wat aanwijzingen en hopen dat het invalshoeken biedt en je inspireert om zelf vervolgens verder aan de slag te gaan.⁽⁴⁾ We staan in dit artikel eerst stil bij de vraag: wat maakt ons mens? Ontwaken zegt namelijk al: iets wakker maken dat er al is. Wat is het dan dat ontwaakt in de mens en ons menselijk maakt?

Om de mythen over het ontwaken van de mensheid te begrijpen en de vraag wat ons mens maakt te beantwoorden, is het nodig om in grote lijnen het proces van de menselijke evolutie te kennen vanuit de Theosofia.

De evolutie van bewustzijn

Het grote onderscheid met enerzijds de scheppingsleer en anderzijds de evolutieleer is dat de Theosofie een evolutie van in essentie grenzenloos bewustzijn onderwijst, dat tracht zich steeds meer tot uitdrukking te brengen.⁽⁵⁾ Grenzenloos wil zeggen dat het bewustzijn er dus altijd is geweest, en altijd zal zijn. Het is dus niet geschapen, noch is bewustzijn in zijn essentie beperkt tot de belichaming in een of ander voertuig. Het bewustzijn kan echter niet zonder voertuig en zal in zijn manifestatie altijd beperkingen kennen, zoals een automobilist afhankelijk is van de kwaliteit van een auto. Het bewustzijnsuitgangspunt betekent dat het niet de lichamelijke vormen zijn die evolueren. Het is het bewustzijn dat zich van binnenuit ontplooft of 'uit-wikkelt' – de letterlijke betekenis van 'e-volutie' – waarbij het voertuiglijke, het lichamelijke, de ontwikkeling van het bewustzijn volgt. De monade, onze bewustzijns kern, de eeuwigheidsvonk of godsvonk, werkt daarbij samen met andere monaden die in een minder vergevorderd stadium van expressie zijn, die het voertuig vormen waardoor de monade zich kan uitdrukken (zie ook het kader over de Monade).

De monade ontspringt in het grenzenloze en ontplooft in die samenwerking zijn latente capaciteiten, waarbij hij alle stadia van bewustzijnsontwikkeling in de verschillende natuurrijken doorloopt, van de meest elementaire tot de meest goddelijke. Daarom zeggen de kabbalisten dat 'de

steen een plant wordt, een dier, een mens, een geest, en de geest een god'. Een gedachte die we ook terugvinden in het Soefisme, de esoterische stroming van de Islam. En eigenlijk moeten we dit los zien van de vormen, want het is in feite de monade, de vonk, die zich steeds meer uitdrukt door de vormen van de natuurrijken te doorlopen: het mineralenstadium, het plantenstadium, het dierlijke, het menselijke, het geestelijke en het goddelijke. Maar omdat alles in cycli verloopt, is er bij elk evolutiestadium sprake van een zogenaamde 'dalende boog' van materiële gerichtheid ten behoeve van de evolutie van de stof vanuit de geest, waarna er een zogenaamde 'stijgende boog' van spirituele gerichtheid terug omhoog aanvangt ten behoeve van de evolutie van de geest, vanuit de stof. Zo werkt de evolutie van de monade. Zijn straal drukt zich op allerlei gebieden uit die zich hiërarchisch tot elkaar verhouden. In al deze hiërarchieën van bewustzijn doet hij ervaring op en wordt zo tot een Zelfbewust Goddelijk wezen. Dit is het universele beeld van de evolutie van bewustzijn.

Evolutie van menselijk bewustzijn

De evolutie van menselijk bewustzijn verloopt, zo boven, zo beneden, op dezelfde manier, maar dan in het klein op menselijk gebied. Hoewel 'klein' is relatief, want dit totale proces neemt een behoorlijke tijd in beslag. Het is in principe te voltooien in een belichaming van de Aarde die volgens de Theosofia 4 miljard 320 miljoen jaar in beslag neemt.

Hoewel de monade in essentie grenzenloos is, wordt zijn straal als hij ervaring opdoet in het natuurrijk Mens, ook wel de 'menselijke' monade genoemd. En het is in dit menselijke stadium dat er dus zelf-bewustzijn ontwikkeld wordt. En dat gebeurt zo rond het dieptepunt van de dalende boog, omdat dan onder leiding van het geestelijke, de monade, het stoffelijke voertuig zo opgebouwd is dat het gereed is om het geestelijke uit te gaan drukken. En het is precies rond dit punt dat het menselijke kan ontwaaken.

Is dit puur een individuele aangelegenheid? Nee, we evolueren en groeien altijd in verbondenheid. En bovendien is er altijd hulp! Vanuit de Hiërarchie van Mededogen die altijd aanwezig is om te inspireren, zoals ook in het eerste artikel van dit nummer te lezen is. Er is altijd inspiratie vanuit wezens die aan de Lichtzijde werken. Zij zetten hun eigen evolutie stil om anderen te inspireren zich te ontwikkelen. Zoals opvoeders, ouders, onderwijzers hun eigen opwaartse evolutie in zekere zin even

De Monade

Monaden worden beschreven als 'vonken van Eeuwigheid'.⁽⁶⁾ Ze werken samen met andere monaden, waarbij de monaden die verder gevorderd zijn in het uitdrukken van hun oneindige vermogens, een samenwerking aangaan via emanatie (aantrekking en activering) met monaden die minder ver zijn gevorderd. Deze laatste vormen de bouwstenen voor de hogere monaden en vertegenwoordigen de lagere (stoffelijke) zijde van die hogere monaden. Hierdoor ontstaat een samenwerking tussen beide. Wat we geest en stof noemen, bestaat dus in essentie uit monaden met dezelfde kernvermogens; de geestzijde bestaat uit monaden die meer vermogens uitdrukken dan die van de stoffelijke zijde. Volgens de Theosofie zijn geest en stof in essentie hetzelfde. Het gaat om monaden die slechts verschillen in hun mate van expressie.

stilzetten om hun kinderen op hun ‘neerwaartse’ evolutie bij te staan die daarna, eenmaal volwassen, zelfstandig opwaarts kunnen gaan. De Hiërarchie van Licht of Mededogen doet in de grote cycli van het leven hetzelfde. De verschillende natuurrijken spelen daarbij ook een rol. In elke levenscyclus van deze planeet, elke belichaming van deze Aarde, hebben we de kans om de evolutie in een natuurrijk te vervolmaken en zo een volgend natuurrijk binnen te gaan. We herhalen: ‘de steen wordt een plant, een plant wordt een dier, een dier een mens, een mens een geest, en de geest een god’. Hoewel elk wezen uit zichzelf, van binnenuit, zijn vermogens activeert en zo zelfstandig evolueert, is onze evolutie in het licht van eenheid ook een kwestie van samenwerking. De wezens in verder gevorderde natuurrijken inspireren de minder vergevorderde om hun latente vermogens te ontplooiën. *De Geheime Leer* spreekt bijvoorbeeld over een tijd waarin de goden op aarde wandelden en vrij met de stervelingen omgingen, zoals ook in het Oude Testament over Henoeh gezegd wordt.⁽⁷⁾ Een tijd voordat de goddelijke wezens voor ons op het uiterlijke gebied onzichtbaar werden. Het waren deze Dhyāni-Chohans, die zelf mensen zijn geweest in de vorige belichaming van deze Aarde, die ons inspireerden en het menselijke in ons deden ontwaken. We komen hier nog uitgebreider op terug, het gaat nu even om het grote beeld. Hoe er samenwerking bestaat tussen bewustzijnen die verder gevorderd zijn en de wezens die nog minder vergevorderd zijn. Zoals kort verwoord door Gottfried de Purucker, de vierde Leider van de Theosophical Society: “Het leven is een school, de mensen zijn leerlingen in die school, en in die school zijn er leraren. In deze paar woorden heeft u de sleutel tot de gehele situatie en het beleid van de Grote Loge.”⁽⁸⁾

En met die Grote Loge, doelt De Purucker op de Loge van Wijsheid en Mededogen, de afdeling van de Hiërarchie van Mededogen onder de mensheid hier op Aarde. We keren nu weer even terug tot de vraag: wat maakt ons mens, nu mens?

De mens is een denker

Zoals in het vorige artikel uitgelegd is elk wezen, dus ook de mens, samengesteld. Wij zijn lerend om iets van de grenzenloze potentie van de monade tot uitdrukking te brengen. En we hebben uitgelegd dat we dit op dit moment vooral doen via het vijfde van onderen van de zeven beginselen: het Manas-beginsel of denkvermogen. Dat denkvermogen stelt ons in staat om gedachten waar te nemen. We denken, we maken mentale voorstellingen. We kunnen daarop reflecteren. En we kunnen ons denken richten.

Want dat Manas-beginsel, dat denkvermogen is op zichzelf ook weer zevenvoudig, en daarin kunnen we zeven denkaspecten onderscheiden: van beperkt tot het meest ruime dat we ons kunnen voorstellen. En als we leren deze denkaspecten goed te onderscheiden, dan kun je ook leren je denken te richten. Want hoe meer we ons denken op de hogere, meer verruimende aspecten richten, hoe meer ook de andere aspecten daaronder hun juiste plek krijgen. Anders gezegd: de meest harmonische denker gebruikt alle aspecten, maar geleid vanuit de hoogste, die eigenlijk ook alle andere omvat. Maar zoals we in het vorige artikel hebben geconcludeerd, is het niet gek dat als we om ons heen kijken, we niet altijd de voorbeelden zien van ruim of verruimend denken: veel mensen denken niet welbewust na, maar eerder gewoontematig, en zijn nog weinig vertrouwd met hun hogere natuur.

Dat heeft te maken met onze fase in de evolutie. We hebben uitgelegd dat zo’n monade in principe gedurende een belichaming van de planeet, een duur van 4 miljard 320 miljoen jaar, de bewustzijnsontwikkeling van een natuurrijk kan doorlopen. Oftewel wij mensen kunnen in die tijd evolueren tot universele mensen. Dit verloopt in zeven grote fasen, analoog aan de zeven beginselen. Die fasen van elk honderden miljoenen jaren noemen we in de Theosofie de ‘Ronden’. En elk bestaat ook weer uit zeven subfasen van tientallen miljoenen jaren evolutie die we ‘klassen’ kunnen

Voor uitleg zie onderschrift op bladzijde 76.

noemen, ook weer corresponderend met de zeven beginselen, maar dan als subverdeling.

En zoals je in het plaatje ziet, zijn we in onze evolutie eigenlijk nog maar net voorbij de helft. Het gemiddelde menselijke denken is dus niet zoveel verder gevorderd dan het Kâma-subaspect daarvan, oftewel het begeertedenken. We zijn eigenlijk dus nog maar half-mens. We hebben nog een hoop te leren. Maar we kunnen positief zijn, want het glas is net iets meer dan halfvol, voor de gemiddelde mens althans, even afgezien van eventuele achterblijvers en ook voorlopers. En dankzij de Theosofia, die de Hiërarchie van Mededogen steeds opnieuw ter beschikking stelt, kunnen we ook in onszelf leren onderscheiden hoe we onze eigen evolutie kunnen sturen.

Hoe menselijk zijn wij?

In bijgaand schema zien we de Mens afgebeeld, met zijn geestelijke, mentale en voertuiglijke delen. Als Mens, als lerend middendeel tussen het onvergankelijke en vergankelijke deel in, hebben we de keuze om ons met een van beide overige delen te vereenzelvigen. Dit is in feite het zelfbewustzijn dat met de ontwikkeling van ons denken is ontwaakt: de potentie om je of met dít of met dát aspect te vereenzelvigen. Een gedachtebeeld te vormen van jezelf, van hoe je wil zijn, hoe je wil handelen en met welk doel, waarbij je het uiteindelijk wordt.

Is dat beeld van jezelf vooral opgebouwd uit wie je uiterlijk bent? Hoe je gezien wordt? De rol die je speelt in dit leven; een bepaald huis willen hebben, een bepaalde partner, een bepaald uiterlijk, een bepaald salaris? Dit is een feitelijk toch beperkt en beperkend beeld. Want het is slechts het vereenzelvigen met het 'ik ben ik', de persoonlijkheid in dit uiterlijke leven, die zich los waant van anderen.

Eigenlijk staar je je dan blind op slechts dat wat je ziet, wat uiterlijk misschien wel echt lijkt, maar wat juist het meest illusoire, want vergankelijke is. Want alles wat we aan materie bezitten, ons lichaam inclusief onze persoonlijkheid, is vergankelijk. En dat geldt al helemaal voor status, roem of het plezier dat we daaraan beleven.

Je kunt je ook vereenzelvigen met degene achter de persoonlijkheid of persona. 'Persona' betekent letterlijk 'masker'. Achter het masker zit de toneelspeler, die elk leven weer een rol aanneemt. Dit is de echte mens. Die koestert universele, mededogende gedachten en idealen en ontwikkelt wijsheid, waarheid en mededogen in het licht van de eenheid van leven. Het is ons reïncarnerende zelf. Op die momenten dat je jezelf vergeet en onzelf-

zuchtig handelt, vereenzelvig je je daarmee en weet je je steeds meer één met al het andere.

Wat maakt een mens, mens?

Nu zijn we dus iets voorbij halverwege onze evolutie. En dat is ook te herkennen in de tweevoudigheid van het denken van de gemiddelde mens. We herkennen beide perspectieven in onszelf, maar pendelen nog altijd tussen het beperkte persoonlijke denken en het echt menselijke mededogende denken. Maar met deze ontwikkeling van ons zelfbewustzijn, hebben we wel het meest essentiële kenmerk te pakken van wat ons mens maakt, in de woorden van De Purucker: "Een voortdurend groeiend besef van morele en verstandelijke verantwoordelijkheid."⁽⁹⁾

Het is dit wat ons echt mens maakt, dat we kunnen leren, groeien en een steeds ruimere, wijzere, meer mededogende verantwoordelijkheid ontwikkelen. En daarmee kunnen we ook onze verantwoordelijkheid nemen voor onze eigen groei en evolutie. We kunnen ons denken richten, onszelf vereenzelvigen met een steeds ruimer deel van het Ene Leven. En hoe meer we dit menselijke in onszelf herkennen en voeden, hoe sneller we groeien en ook menselijker en medemenselijker worden.

Hiermee hebben we helder gemaakt wat ons mens maakt. Daarmee kunnen we nu ingaan op hoe het ontwaken van de mensheid, het ontwaken van dit groeiend besef van morele en verstandelijke verantwoordelijkheid, plaatsvond. En waarom dat achttien miljoen jaar geleden gebeurde.

Het ontwaken van de mensheid

Hoe vond het ontwaken van de mensheid plaats, achttien miljoen jaar geleden? We hebben hiervoor beschreven dat de monade ervaring opdoet in de diverse natuurrijken en zo evolueert. We hebben ook verteld dat de wezens in elk natuurrijk de functie hebben om hun medewezens in de natuurrijken daaronder te helpen hun evolutie door te maken.

Half-goddelijke wezens, uit het rijk van Dhyāni-Chohans, hebben de mensheid geholpen te ontwaken. Als je dit voor het eerst hoort, kan het misschien wat sprookjesachtig overkomen. Maar voordat je oordeelt, probeer eerst de logica, de universaliteit en ook de ethische waarde ervan in te zien, op basis van de uitgangspunten van grenzenloze eenheid, cycliciteit en zelfgeleide groei in een hiërarchisch samenwerkingsverband.

We hebben in het vorige artikel stilgestaan bij het begrip hiërarchie als een gelaagdheid van bewustzijnsniveaus of

levensgebieden geleid door een Hiërarch, de Eerste, de Leider, het beginpunt die heel de hiërarchie inspireert met een bepaald invloedsveld. Nu is er een belangrijk begrip dat we nog hieraan toe willen voegen als het gaat om het ontstaan van zo'n hiërarchie. Namelijk het proces van emanatie, dat letterlijk uit-stroming of uitvloeiing betekent. Het wil zeggen dat het invloedsveld dat uitstroomt vanuit de hiërarch een bepaalde magnetische aantrekking heeft tot minder vergevorderde wezens met eenzelfde karakteristiek. Die gaan dan die samenwerking weer aan binnen die hiërarchie, binnen die invloedsfeer en trekken op hun beurt met hun invloedsfeer weer wezens daaronder aan, en zo verder.

Zo is er ook de impuls geweest van de zogenaamde 'Mānasaputra's', letterlijk de 'Zonen van het Denkvermogen'. Het was de 'afdeling' van deze half-goddelijke wezens die de mensheid achttien miljoen jaar geleden deed ontwaken. We leggen dit hieronder verder uit, maar laten we om te beginnen kijken hoe dit verhaal in bekende mythen werd verteld, met wat sleutels om de symboliek daarvan beter te begrijpen.

Het ontwaken van de mensheid in de mythologie

We beginnen even met het bekendste verhaal hier in het Westen, uit Genesis, het eerste Bijbelboek. Daarin wordt verteld hoe Adam en Eva eten van de boom van kennis van goed en kwaad, daartoe verleid door een slang. Nu is de boom een eeuwenoud symbool voor Heilige of Verborgene Kennis of Wijsheid, vaak bewaakt door slangen of draken. Zoals in de Griekse mythologie een draak de boom met de gouden appels van de Hesperiden bewaakt. En de 'weelderige bomen' en vegetatie van de berg Meru uit de oosterse tradities, die worden dan weer bewaakt door een slang.

De slangen of draken staan hier voor de Wijzen of Leraren die de Wijsheid zowel beschermen als verspreiden. Zou de slang in het verhaal van Adam en Eva dan echt kwaad in de zin hebben? De gouden appels van die boom van de Hesperiden waren een huwelijksgegeschenk van Gaia aan Zeus en Hera, en schonken diegene die ervan at de onsterfelijkheid. En eten van een boom van kennis van goed en kwaad betekent weliswaar inzicht in zowel goed als kwaad, maar dus ook het eind van onwetendheid. Niet iets negatiefs.

Het slaat natuurlijk ook op wat we hiervoor benoemd hebben als wat een mens tot mens maakt: het ontwikkelen van het denken, wat morele verantwoordelijkheid impli-

ceert, het herkennen van het goed en het kwaad in jezelf, oftewel het beperkte deel in ons dat vooral op zichzelf gericht is en zijn eigenbelang wil nastreven, versus het reïncarnerende deel in ons, gewetensvol, intuïtief, wijs, mededogend, onzelfzuchtig.

Het ontwaken is het moment dat we zelfbewust worden, dat in het verhaal ook wordt verbeeld doordat Adam en Eva zichzelf ineens als naakt zien en zich voor elkaar gaan schamen. Adam en Eva worden via de Wijsheid van de Slang ineens bewust van zichzelf en ontwaken daarmee uit de paradijselijke, kinderlijke toestand. En de slang wordt hiervoor gestraft.

Prometheus

Datzelfde overkwam Prometheus.

Hierboven zie je Prometheus die het vuur stal van de goden om het aan de mens te geven, weergegeven in deze interessante plafondschildering uit het Louvre. Onder, in het midden, zie je de mens die de fakkel aanneemt. Linksboven hem zie je Prometheus, en rechtsboven Prometheus zie je de godin Athena, de godin van wijsheid en vrede die ook staat voor het hogere denken, geboren uit het hoofd van Zeus. Links de schikgodinnen, de spinsters van het lot die samen Karma voorstellen. En rechtsonder Kronos, met de zeis. Die staat voor de tijd. Kronos trekt ook een gouden ring weg bij de mens, wellicht een symbool voor het Gouden Tijdperk, de gouden cyclus van Satya-Yuga, ofwel de paradijselijke toestand. Er zijn opvallend veel parallellen tussen het Oudgriekse verhaal van Prometheus, het joods-christelijke paradijsverhaal en verhalen uit andere tradities, zoals de noordse, Mesopotamische en oosterse. Bijvoorbeeld ook hoe het verder afloopt met de zondvloeden, wat we al eerder hebben benoemd.

'Prometheus', betekent letterlijk 'hij die tevoren wetend is, vooruitziet of in de toekomst ziet', van het Griekse 'pro metis', 'voorzorg', 'voorkennis'.⁽¹⁰⁾

Natuurlijk moeten we het vuur dat hij stal en aan de mensen gaf niet letterlijk nemen, zoals we ook al aan het begin van dit artikel benoemden. Prometheus is de bringer van het intellectuele en spirituele vuur in de mens. Hij staat voor het collectief van half-goddelijke wezens, die het denkvermogen en de goddelijke vlam van zelf-bewustzijn in de mens deden ontvlammen. Ze gaven ons licht, verstand en begrip en openden onze ogen. We werden zelfbewust en net als bij het eten van de boom van kennis van goed en kwaad, werd verantwoordelijkheid ons deel. Die wezens waar Prometheus en ook de slang uit het paradijsverhaal voor staan, worden in de Theosofia ook wel aangeduid met het begrip 'Mānasaputra's'.

Mānasaputra's

'Mānasaputra's', zoals eerder vermeld, betekent letterlijk 'Zonen (-putra's) van het Denkvermogen (Manasa-)', hoger ontwikkelde, geestelijke wezens. Zij waren mensen in de vorige levenscyclus van onze planeet. Zij hebben het denkvermogen tot relatieve volmaaktheid ontwikkeld en zijn nu als half-goddelijke wezens actief op de innerlijke gebieden. Zij deden het Manas van Manas ontwaken, het menselijke in de mens, het denken in de denker en daarmee het zelfbewustzijn. Nu worden die Mānasaputra's ook onze 'hogere zelden' genoemd die in ons incarneerden. Niet ons hoogste zelf en ook niet precies wij, want ze zijn op zichzelf staande wezens en wij waren eigenlijk die nog half slapende mensen in wie het zelfstandig denken nog moest ontwaken.

Maar zoals we al hebben uitgelegd leren de uitgangspunten van de Theosofia ons dat elk wezen verbonden, ja, zelfs in essentie één is met alle andere wezens. Die verbondenheid is soms zo nauw dat je kan spreken over een en dezelfde straal met verschillende brandpunten of transformatoren. Zo zijn de Mānasaputra's te zien als hogere brandpunten in dezelfde straal, dezelfde stroom van bewustzijn waar wij een brandpunt in zijn. Zij zijn een deel van onze constitutie.

Hoe ging dat ontwaken vanuit de Mānasaputra's in zijn werk? Zij deden dat door iets van hun eigen bewustzijns-karakteristiek in onszelf wakker te maken, zoals je met het vuur van de ene kaars, de andere aansteekt. In feite stralen de Mānasaputra's het denken van zichzelf zo uit dat wij het op ons niveau kunnen oppakken. Het werkt volgens het principe van resonantie; dat als je een bepaalde trilling uitzendt, voorwerpen van een soortgelijke karakteristiek gaan meetrillen, zoals je door het aanslaan van een F-toon op een piano de andere F-snaren in de andere

octaven ook laat meetrillen. Ook voorwerpen die dezelfde trileigenschap hebben, een soortgelijke karakteristiek, gaan meetrillen.

Weer even terug naar het verhaal van Prometheus.

Dat de Mānasaputra's ons denken hielpen ontwaken, maakte hen ook karmisch medeverantwoordelijk voor wat we met dat denken gingen doen, zoals we zo verder nog zullen toelichten. Zeus straft Prometheus voor het geven van het vuur aan de mens, net als de slang door Jehovah gestraft werd voor het verleiden van Eva om van de vrucht van de boom van kennis van goed en kwaad te eten. De slang wordt gedwongen om over de aarde te kruipen en Zeus straft Prometheus door hem vast te binden in het Kaukasusgebergte. Daar komt dagelijks een gier zijn lever uitpikken. Die lever groeit 's nachts weer aan, zodat de kwelling de volgende dag weer van voren af aan begint. Waarom deze straf, terwijl de wezens ons vanuit mededogen hielpen? Dat is karmisch, zoals alles volgens de wet van karma verloopt. Kennis geeft verantwoordelijkheid. Zonder deze kennis konden wij mensen ook nooit misbruik van die kennis maken. De Mānasaputra's zijn karmisch medeverantwoordelijk omdat ze ons kennis hebben verstrekt. Maar het is karma waar de Mānasaputra's bewust voor hebben gekozen, want het heeft ook te maken met het tijdstip waarop zij hun intrede deden.

Evolutie van bewustzijn

Zoals toegelicht verloopt de algemene evolutiecyclus van de monade in twee in elkaar overgaande fases. Een dalende boog van materiële gerichtheid, gevolgd door een stijgende boog van spirituele gerichtheid. Vanaf het menselijke stadium wordt zelfbewustzijn ontwikkeld met het ontwaken van het denkvermogen. Daarmee ontwikkelden we de mogelijkheid om onze evolutie zelfstandig te sturen, te richten richting het zelfbewust uitdrukken van de innerlijke goddelijke potenties.

Zoomen we dan in op de evolutie van de mens, dan is dit proces in grote lijnen precies gelijk. De hele evolutiecyclus van de monade in het mensenrijk neemt 4 miljard 320 miljoen jaar in beslag, een periode van belichaming van deze planeet. Maar dat enorme tijdsbestek is dus te verdelen in fasen. We hebben dat eerder gestapeld weergegeven, maar het zijn natuurlijk cycli.

Zo zijn er die zeven grote fasen, die we 'Ronden' noemen. Zeven grote bewustzijnsscholen zou je kunnen zeggen. Die fasen corresponderen met de zeven karakteristieken van bewustzijn die we eerder ook al hebben benoemd.

Van heel beperkt, het fysieke gebied, tot het meest ruime, het volledige besef van eenheid met het Al op ons menselijk denkgebied.

Nu betekent het begrip 'evolutie' letterlijk 'uit-wikkelen' wat innerlijk al aanwezig is. Volgens de Theosofia is dit slechts één kant van de medaille. Voordat iets uit-gewikkeld kan worden, kan e-volueren, moet er van tevoren ook iets in-gewikkeld zijn, iets in-volueren. Als je vanuit bewustzijn redeneert, dan gaat het innerlijke altijd vooraf aan het uiterlijke. Er kan geen huis gebouwd worden zonder architect. Misschien bouw je het zelf en gebruik je niet eens een tekening, toch zul je altijd een idee hebben voordat je de eerste steen legt. Hetzelfde geldt voor de evolutie van de kosmos en alle levende wezens waar die uit bestaat.

Nu verlopen deze processen van involutie en evolutie gelijktijdig, maar als je alleen maar naar de buitenkant kijkt, omdat je de innerlijke processen niet kunt waarnemen, dan creëer je een eenzijdig beeld. Zo kijken sommige biologen alleen naar de lichamen die veranderen, maar is

2. Het Buddhi of verlichtingsbeginsel involueert, terwijl het Linga Sarīra of astrale beginsel evolueert.
3. Het Manas of denkvermogen involueert, terwijl het Prāna of het beginsel van vitaliteit of levensstromen evolueert.
4. Het hogere Kāma involueert, terwijl het lagere Kāma evolueert, gevolgd door het keerpunt waarna juist het hogere Kāma evolueert en het lagere Kāma involueert of zich terugtrekt.
5. Het Prāna involueert, terwijl het Manas evolueert.
6. Het Linga Sarīra involueert, terwijl het Buddhi evolueert.
7. Tot slot involueert het Sthūla Sarīra of fysieke beginsel en evolueert het meest universele, goddelijke of eenheidsbeginsel Ātman.

'Involueren' betekent overigens niet dat deze beginselen verdwijnen, maar dat ze door de spirituele aspecten, Manas, Buddhi en Atman, worden beheerst.

Natuurlijk lijkt dit wat complex als je het voor het eerst leest. Aan de andere kant is Theosofia universele wijsheid.

Dat impliceert dat dit proces, zo boven, zo beneden, bij elke evolutiecyclus terug te herkennen is. We zullen aan het eind van het artikel een voorbeeld geven van een mensenleven.

Het is een heel interessante oefening voor jezelf om te kijken of je dit proces van evolutie en involutie volgens de zeven aspecten breder kunt herkennen, denk aan de ontwikkeling van een organisatie, een project of de levenscyclus van misschien wel een beschaving als geheel. Waarom vertellen we dit? Om opnieuw te kijken naar de karakteristieken van

het nog altijd een raadsel hoe de natuur de uiterlijke kenmerken die nodig zijn voor overleving soms in hele korte tijd tevoorschijn tovert. Gelukkig zijn er ook steeds meer biologen die beseffen dat dit niet toevallig is, maar dat er een innerlijke kracht achter werkzaam is, die deze processen stuurt. En een aantal nadert daarbij al heel dicht de Theosofie door uit te gaan van bewustzijn die door of achter elke cel heen werkt.

Neem je dan de zeven beginselen van bewustzijn dan kun je wat involutie en evolutie betreft de volgende zeven fasen onderscheiden.

1. Het Ātman of het eenheidsbeginsel, het meest goddelijke of universele involueert, en het Sthūla Sarīra of fysieke beginsel evolueert.

ons als mensen op het moment dat ons ontwaken plaatsvond vanuit de Mānasaputra's of Zonen van het Denkvermogen en wat dat voor hen voor karmische gevolgen had, wat in de mythen ook wel als straf aangeduid wordt.

Wanneer werd ons denken ontwaakt?

Zoals verteld zijn we in onze huidige evolutiefase nog maar net voorbij de helft. We zijn dus net het keerpunt voorbij waarna juist het hogere Kāma evolueert en het lagere Kāma involueert, beheerst wordt en we er meester over worden. Let er ook weer even op dat elke Ronde dus honderden miljoenen jaren aan evolutie van de monade betekent en dat de Ronden zelf op te delen zijn in zeven klassen van elk nog steeds tientallen miljoenen jaren.

Nemen we achttien miljoen jaar op onze hele evolutiecyclus van ruim vier miljard jaar, dan is dit maar betrekkelijk kort geleden! Het ontwaken vond plaats in de vierde Ronde, de Ronde waar we nu nog steeds in zitten. De Theosofie vertelt verder dat dit belangrijke keerpunt in onze ontwikkeling startte zo halverwege de derde klasse van die vierde Ronde. Laten we nu even kijken welke beginselen daarbij een rol spelen.

De mensheid vlak voor het ontwaken

Hoe waren wij mensen in die derde klasse van de vierde Ronde, voordat we eigenlijk echt menselijk werden? En we spreken over 'wij', omdat je uitgaande van cycliciteit of reïncarnatie dus kunt stellen dat het onze vorige belichamingen waren als groeiend of zich ontwikkelend menselijk bewustzijn. Nu is het niet zo dat we destijds totaal zonder denkvermogen of totaal onbewust waren. We waren te vergelijken met een kind dat nog niet zelfstandig denkt, zo tussen de vijf en zeven jaar oud.⁽¹¹⁾ Er was al wel een voorafschaduw van het denken, maar eigenlijk was het vooral instinctief. Wij mensen van toen hadden flitsen van intuïtie, we hadden gevoelens en het vage bewustzijn van kinderen, maar we beschikten nog niet over echte rede, verstand, intellect. Van denken en zelfbewustzijn was dus nog geen sprake en dat zou eigenlijk ook nog honderden miljoenen jaren duren zonder de afdaling van de Mānasaputra's.⁽¹²⁾ Dat zou je kunnen vergelijken met een kind dat in isolatie zonder ouders zou opgroeien, zoals wolfskinderen bijvoorbeeld. Die daardoor ook zo'n achterstand oplopen dat het in de rest van hun leven niet meer in te halen is.

Waarom kwamen de Mānasaputra's toen? Omdat de mensheid in de derde klasse van de vierde Ronde een opening had om bepaalde inspiratie te ontvangen. Het vierde beginsel moest ten eerste voldoende ontwikkeld zijn om als voertuig voor het vijfde te kunnen dienen.⁽¹³⁾ Maar ook kun je, als je goed naar het verloop kijkt – zo boven, zo beneden – de cyclus van een klasse analoog stellen aan de cyclus van een Ronde, zoals in het schema van evolutie en involutie afgebeeld. En dan zie je dat in de derde fase, als het Prāna evolueert, het Manas zich in-wikkelt of involueert. Er is dus al iets van het Manas dat gaat wortelen in het bewustzijn in die derde klasse of subfase van evolutie. En precies daarom konden de Mānasaputra's op dat moment hun werk doen. En natuurlijk was dat niet maar één moment. Niet iedereen was gelijktijdig in de fase om het denkvermogen geactiveerd te krijgen. Dit was een proces dat wel een aantal honderd-

duizenden jaren in beslag nam!⁽¹⁴⁾

Waarom de Mānasaputra's werden gestraft

Nu kunnen we uitleggen waarom in de mythe van Prometheus en in het paradijsverhaal gesproken wordt van een straf. Want we zien dat het denken en het zelfbewustzijn door de Mānasaputra's in ons geactiveerd werden, voordat we als menselijke monaden het dieptepunt van de stoffelijke evolutie bereikt hadden. We zaten nog in een subfase van de ontwikkeling van Prāna, een vrij kinderlijke fase, in een soort paradijselijke toestand.

Zoals kinderen ook nog vol toewijding en vertrouwen zijn richting hun ouders, zo vertrouwden wij, als net startende denkers, nog volledig op de wezens die ons in de evolutie vooruit waren. Maar zoals de kindertijd overgaat in de puberteit waar de begeerte een grotere rol gaat spelen, zo gold dat ook voor de mensheid die na de derde klasse de vierde betrad. De vierde klasse van de vierde Ronde, dus met een dubbele begeertekarakteristiek. Nu is begeerte een neutraal beginsel, maar het startte met een periode waarin vooral eerst de lager gerichte begeerte zich ging uitdrukken, dus de begeerte naar de stof, naar de materie en de beheersing daarvan, naar uiterlijkheden. En omdat ons denkvermogen al ontwaakt was kon het intellect ingezet worden om die uiterlijke, illusoire en vaak zelfzuchtige begeerten na te jagen. Voor sommigen werd sluwheid en slimheid zo belangrijker dan wijsheid. We betraden het Atlantische tijdperk waarin veel zelfzuchtige begeerte heerste. De wijsheid van de Mānasaputra's moest beschermd worden tegen misbruik voor eigen gewin. We zullen in het volgende artikel hier nog verder op ingaan als we het gaan hebben over de Mysteriescholen die daarvoor opgericht werden.

Op dit moment is het overgrote deel van de mensheid inmiddels door dat dieptepunt heen. We zitten gemiddeld al halverwege, in de vierde subfase, van de vijfde klasse van de vierde Ronde (4-5-4). De begeertekarakteristiek of Kāma is weer dominant. En nog altijd rust het Atlantisch karma zwaar op ons, zoals we ook dagelijks nog om ons heen kunnen ervaren.

De straf van de Mānasaputra's bestaat daarin dat zij ons denken vervroegd verlevendigden, eerder dan nodig was, nog voor we het dieptepunt van de begeerte doorgingen. Want dat heeft hen medeverantwoordelijk gemaakt voor ons zelfzuchtig gebruik van het denken om persoonlijke begeerten te bevredigen. Ze zijn daar karmisch voor medeverantwoordelijk. Ze hebben de natuurlijke ontwikkeling verstoord en zijn 'gestraft' voor hun mededogende

daad van het versneld tot ontwaking brengen van ons als mens. Bovendien moesten ze afdalen naar een wereld die voor hen een onderwereld is: ze hadden zelf de menselijke ontwikkeling al doorlopen. Ze werden geketend aan dit stoffelijke gebied. Ze zijn als de slang gedoemd te kronkelen in de wereld van uiterlijke begeerte.

Toch is de vertraging in hun eigen evolutie karmisch: de oorzaken hiervoor liggen in vorige Manvantara's (belichamingen van de planeet). Als je nu kijkt hoe wij als mensen met de wezens in het dierenrijk omgaan en daarmee ingrijpen op hun natuurlijke evolutie en deze vertragen, dan geeft dit een idee wat er hersteld moet worden. De monaden die nu de mensheid vormen, die in de vorige Manvantara nog deel waren van het dierenrijk, werden vertraagd in hun ontwikkeling. Ons denkvermogen in deze Manvantara had al actief moeten zijn. Waren we niet geholpen door de Mānasaputra's, dan hadden we nog veel meer vertraging opgelopen.

Toch wisten de Mānasaputra's, vooruitziend als ze waren, en zoals de naam Prometheus al aangeeft, precies waar ze toen voor kozen. Zij wisten dat het noodzakelijk was om de mensheid te helpen door hun vertraging goed te maken. De ontwikkeling van zelfbewustzijn bood de mens meer kansen om een start te maken met de 'leerschool mensheid', omdat het de mens uittilde boven louter dierlijke neigingen. Het gaf hem de vrijheid van denken, maakte hem zo te zeggen de enige vrije, maar ook eigenwijze, actor in de natuur. Met dat nog onrijpe denken kon de mens daar ook heel foute beslissingen mee nemen, zijn zelfzuchtige begeerten najagen, leidend tot allerlei disharmonie, onvrede, onrecht, geweld, pijn, et cetera. Iets waar we nog altijd de gevolgen van zien. Het zijn deze lagere begeerten en neigingen van de mensheid die Prometheus figuurlijk aan de rots ketenden. De gier staat daarbij voor 'de steeds onbevredigde begeerte' die dagelijks nog pikt in de lever van de Manasaputra's.⁽¹⁵⁾ Het gaat om de persoonlijke en dierlijke verlangens en neigingen die nooit duurzaam vervuld kunnen worden, omdat ze uitgaan naar de vergankelijke zaken in het uiterlijke leven: materiële rijkdom, status, persoonlijke verheerlijking, dierlijk genoegen, luxe, comfort.

Desondanks verkozen de Mānasaputra's dit lot uit mededogen met de mensheid die anders een aeonenlange periode nog een soort van kinderlijk zou blijven, instinctief, dromend, zonder zelfbewust te zijn, zonder werkelijke vooruitgang, zonder het leren van alle ethische lessen, ook uit de misstappen die we wellicht begaan. En deels was dit een karmische verplichting, als compensatie voor een

eerder opgetreden vertraging in de evolutie die zij in een vorige cyclus hebben veroorzaakt. Een periode waarin wij nog in het dierenrijk zaten en zij in het mensenrijk.

Als we met deze kennis weer kijken naar de keuzes die we dagelijks maken, de motieven van waaruit we handelen, begrijpen we hopelijk dat we ook een verantwoordelijkheid hebben richting de Mānasaputra's om het persoonlijke, het beperkte en beperkende op te geven en werkelijk menselijk te zijn, onzelfzuchtig, mededogend, waartoe ze ons hebben geïnspireerd en nog altijd inspireren.

Voorbeeld van het activeren van het denken: een mensenleven

Het theosofische idee van involutie en evolutie van bewustzijn, het proces van emanatie en het continu ontwaken van in essentie grenzenloos bewustzijn, geeft ons een duidelijk beeld van de zin van het leven. Dat we door eigen ontwikkeling een steeds ruimer besef van universele broederschap, van de geestelijke eenheid van het leven, van onze morele verantwoordelijkheid kunnen opbouwen. Een ontwikkeling die nooit ophoudt, maar steeds hoger reikt, steeds verder, steeds meer tot eenheid en harmonie leidend. Die groei gebeurt alleen op basis van vrije wil, op basis van het zelf tot uitdrukking brengen van de in ons sluimerende vermogens.

Dit evolutieproces is – zo boven, zo beneden – in elke cyclus, dus ook in die van een mensenleven te herkennen en daarmee praktisch toe te passen.

Volgens de Theosofie herhalen we elke incarnatie, elke levenscyclus, in het klein wat er in onze hele geschiedenis als mensheid op Aarde gebeurde. We noemen dit 'recapitulatie'. Het is een woord dat stamt uit de embryologie. In het embryonale stadium zien we namelijk hoe elk embryo opnieuw de vormen doorloopt uit eerdere evolutiefasen.

Maar dit is alleen de buitenkant, want ook innerlijk, vanuit het bewustzijn gezien is dit aan de hand. Waar we in de baarmoeder versneld opnieuw aan de buitenkant de eerder doorgemaakte Ronden doorlopen, zo doorlopen we na de geboorte opnieuw de ontwikkeling of in- en evolutie van bewustzijn van de vorige vijf klassen uit deze vierde Ronde, totdat we ergens rond ons twintigste levensjaar weer volwassen zijn en verder gaan leren. Het is het hele in- en evolutieproces van ons als mensheid, maar dan versneld in één leven. Al die bewustzijnsaspecten komen daarin achtereenvolgens weer aan bod.

We bouwen tijdens de babyfase het lichaam weer op, terwijl het eenheidsbesef involueert. Gevoelens komen dan in de peuterfase op, terwijl ook de eerste vroege inzicht-

ten en het onderscheidingsvermogen zich in-wikkelen. Dan leren we de vitaliteit uitdrukken en langzaam maar zeker, zo tussen vijf en zeven jaar, beheersen als het intellect gaat werken. En in de puberteit zie je het idealisme aan het werk en wil de puber de begeerte gebruiken voor een betere wereld, al gebeurt dat veelal nog wat onbeholpen. De begeerte wordt vervolgens steeds meer tot beheersing gebracht door het intellect, de rede en het in eerdere incarnaties opgebouwde geweten, bepaalde inzichten en morele verantwoordelijkheid. En dan zijn we op een gegeven moment weer op het punt waar onze evolutie tot nu toe gereikt heeft, en we als volwassene de draad weer oppakken.

We zien dat in de derde fase, zo vanaf het derde tot het zevende jaar, langzaam maar zeker het zelfstandig denken en zelfbewustzijn zich beginnen te ontwikkelen. We hebben in het paradijsverhaal gesproken over het moment dat we zelfbewust werden, toen Adam en Eva zichzelf ineens als naakt zagen en zich voor elkaar gingen schamen. Schaamte, het besef dat je op andere mensen een bepaalde indruk maakt, is ook een eerste teken dat kinderen zelfbewustzijn ontwikkelen. Opvoeders (ouders, leraren, opa's, oma's, et cetera) functioneren eigenlijk als de Mānasaputra's. Door hun vele gesprekken met het kind, door het voorlezen van verhalen, door het beantwoorden van de vele vragen die kinderen omstreeks die tijd stellen, zijn ze de verlichters van het beginnende denken in het kind. En ze dienen eigenlijk ook als tijdelijke 'hogere zelden' die kinderen wijzen op de groeiende eigen morele verantwoordelijkheid.

Ouders en opvoeders hebben de mogelijkheid om het denken van het kind op een harmonieuze manier naar buiten te brengen; door de hogere aspecten tegelijk met de ontwikkeling van de lagere wakker te roepen, zodat het kind zichzelf leert kennen en beheersen. Zoals de Mānasaputra's ons denken wakker riepen door ons met hun sfeer te omgeven, zo wordt het denken van kinderen gewekt door de sfeer van het gezin of de sfeer van de klas waarin het opgroeit of onderwezen wordt. En dit is niet zozeer iets wat je als opvoeder doet, het gaat om iets wat je werkelijk bent. Wat je dag in, dag uit uitstraalt. Denk aan een harmonieus gezin waarin de ontwikkeling van innerlijke wijsheid op allerlei manieren gestimuleerd wordt en de leden zich onzelfzuchtig voor elkaar en anderen inzetten. Als we dit nu weer verbinden met het brede mensbeeld dat de Theosofia ons schetst, dat wat ons mens maakt, dat voortdurend groeiende besef van morele en verstandelijke verantwoordelijkheid, dan is hopelijk meer duidelij-

lijk wat ons te doen staat als we een rol te vervullen hebben bij het opvoeden of onderwijzen van kinderen, of zelfs bij het leren van elkaar. Want met deze kennis is ieder van ons in staat om een bijdrage te leveren, om als mensen elkaar meer mens te maken.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel II*. Diverse edities, p. 412 (originele Engelse editie).
2. Aeschylus, *Prometheus Bound*. H.W. Smyth (redacteur online editie), regel 235. (Bron: <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus3Atext3A1999.01.00103Acard3D196>).
3. Engelse *Wikipedia*, lemma 'Theft of fire'.
4. Meer over dit onderwerp kun je bijvoorbeeld vinden in *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky of *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte* of *De Mens in de Evolutie* van G. de Purucker.
5. Zie ook de drie theosofische uitgangspunten op de binnenzijde van de omslag.
6. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Diverse edities, p. 16 (originele Engelse editie).
7. *Bijbel*. Genesis 5:24.
8. G. de Purucker, *De Meesters en het Pad van Occultisme*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1991. Oorspronkelijke Engelse editie: *The Masters and the Path of Occultism*. 1st edition. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1939. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/the-masters-and-the-path-of-occultism/>).
9. G. de Purucker, *De Mens in de Evolutie*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1985, p. 272. Oorspronkelijke Engelse editie: *Man in Evolution*. 1st edition. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1941. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/man-in-evolution/>).
10. Zie ref. 1, p. 413 voetnoot (originele Engelse editie).
11. G. de Purucker, *Studies in Occult Philosophy*. 1st edition. Covina, California, Theosophical University Press, 1945, p. 125, article: 'The child mirrors the race'. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/studies-in-occult-philosophy/>).
12. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, p. 311, 438. Oorspronkelijke Engelse editie: *Fundamentals of the Esoteric Philosophy*. 2nd printing of 1st edition of 1932. Covina, California, Theosophical University Press, 1947, p. 258, 363. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/fundamentals-of-the-esoteric-philosophy/>).
13. Zie ref. 1, p. 161-162, stanza 7 (originele Engelse editie).
14. Zie ref. 9.
15. Zie ref. 1, p. 413 (originele Engelse editie).

Mysteriescholen

Kerngedachten

» Mysteriescholen zijn centra van mededogen rond spirituele Leraren. De stichters van de Mysteriescholen waren afgezanten van de Loge van Wijsheid en Mededogen.

» Het doel van de Mysteryscholen is om de innerlijke vermogens in de mens te wekken, zodat hij zijn zelfverworven wijsheid kan inzetten voor al wat leeft.

» Inwijding is versnelde evolutie ten behoeve van het mededogen.

» De 'kleine mysteriën' gaven in de vorm van een dramatische voorstelling vol symboliek en met een morele grondslag weer wat er in de 'grote mysteriën' plaatsvond.

» Innerlijk verval heeft geleid tot de sluiting van de Mysteryscholen.

» De innerlijke kracht achter de Mysteryscholen, de Loge van Wijsheid en Mededogen, zal altijd aanwezig zijn.

» Via de moderne Theosofische Beweging zijn meer Mysteryleringen publiek geworden.

De inspiratiestromen vanuit de Mysteryscholen zijn soms zichtbaar, maar gaan meestal voorbij aan de mens die zich richt op de dagelijkse beslommeringen en turbulenties in de wereld. Wat zijn de Mysteryscholen? Waarom werken ze in het geheim?

Vanaf de start van de Theosophical Society in 1875 werd via H.P. Blavatsky, haar Leraren en daarna door haar opvolgers geleidelijk bekendgemaakt hoe inspiratiestromen vanuit spiritueel gebied de wereld invloeden. Dat begon bij het ontwaken van de mensheid door de Mānasaputra's, de zonen van het denkvermogen, die achttien miljoen jaar geleden ons denken deden ontwaken, zoals we in het vorige artikel hebben toegelicht. Ook na het ontwaken van het denkvermogen ging de inspiratie door, zoals er eigenlijk continu inspiratie is vanuit de Hiërarchie van Mededogen. Een volgende mijlpaal in onze evolutie was de installatie van de Mysteryscholen, zo'n vier tot vijf miljoen jaar geleden.

De noodzaak voor geheimhouding

De Mānasaputra's hebben onze evolutie met vele aeonen versneld. We hadden ons anders veel trager ontwikkeld. Dat versnellen had wel een prijs. Het moment waarop zij ons

denken wakker konden roepen vond plaats, voordat we het diepste punt van onze stoffelijke ontwikkeling hadden bereikt. Een punt waarin de begeerte naar het uiterlijke leven het sterkst is en daarmee ook de illusie dat we onszelf afgescheiden wanen van de geestelijke eenheid het krachtigst is. Ons zelfstandig denken, dat normaliter pas na dat dieptepunt zou gaan werken, kon nu ingezet worden om die uiterlijke begeerten na te streven: naar bezit, naar status, naar macht. Iets wat we nu nog steeds kunnen terugzien.

Want als mens, als lerend 'middendeel' tussen het onvergankelijke en vergankelijke deel van onze samengesteldheid in (zie het schema van onze samengesteldheid in het eerste artikel), hebben we met het ontwaken van ons zelfbewustzijn de mogelijkheid gekregen om ons met een van beide uitersten in onszelf te vereenzelvigen. Met enerzijds het hogere menselijke, reïncarnerende deel, dat zelfbewust onzelfzuchtige, universele, mededogende gedachten en idealen koestert. Of anderzijds

met het lagere menselijke, persoonlijke deel in onszelf, dat zich los waant van het geheel, met op zichzelf gerichte, beperkte en beperkende gedachten, waardoor we ons meer onbewust laten leiden door de lagere begeerten en neigingen. En in het dieptepunt van onze evolutie was de aantrekking tot dit lagere deel het grootst. En dan komen we meteen tot de reden voor het instellen van de Mysteriescholen.

Want laten we in vogelvlucht de vroege evolutie van het zelfstandig menselijk denken doorlopen. Dat begon zo'n achttien miljoen jaar geleden met het doen ontwaken van het denken door de Mānasaputra's, zoals we in het vorige artikel hebben toegelicht. De mens was als een 'god-gelijk', zij het onbewust. Er was nog geen kwaad, geen zelfzucht, omdat de mens vrijwel instinctief de wijze leiding van verder gevorderde wezens volgde.

Daarna werden in verband met het dieper verzinken van de mens in de stof goddelijke dynastieën ingesteld: een opeenvolging van goddelijk verlichte heersers, priester-koningen en ingewijden die vanuit hun zelf ontwikkelde wijsheid en mededogen leidinggaven aan de beschavingen van toen, zoals ze ook in de eerdere klassen van de menselijke school van evolutie hebben gedaan.⁽¹⁾ Maar toen de begeerte steeds meer het menselijk denken begon te domineren en daardoor de zelfzucht toenam, startten zo'n vier tot vijf miljoen jaar geleden de Mysteriescholen. Iets waar bij Enoch ook naar wordt verwezen, met de uitspraak dat God hem wegnam.⁽²⁾ Dit betekent dat de Enochs of Enoichions, de Zieners met hun kennis en wijsheid, uit de openbaarheid traden en zich terugtrokken in het verborgene. De wijsheid der goden of Theosofia moest beschermd worden tegen zelfzuchtig misbruik door beslotenheid, door geheimhouding. Wijsheid werd vanaf die tijd alleen maar direct onderwezen aan die mensen die daartoe geschikt bevonden werden. Zij legden een gelofte af om de wijsheid niet verder te verspreiden. Ze beloofden deze wijsheid alleen voor onzelfzuchtige doeleinden te gebruiken. En naarmate zij door discipline toonden deze wijsheid ook in hun leven levend te kunnen maken, konden ze meer wijsheid ontvangen. Zo ontstonden verschillende graden van training.

Die geheimhouding was er om misbruik van kennis te voorkomen, maar ook om te voorkomen dat de wijsheid zou degenereren. Als mensen kennis krijgen, maar nog niet in staat zijn die te begrijpen, dan kan het zijn dat ze dingen doorvertellen die helemaal niet gezegd of zo bedoeld zijn, wat altijd grote karmische morele gevolgen heeft. Verder ging het ook om kennis die niet zonder

gevaar was. De diepere leringen gaan onder meer over leven en dood en ook over de mogelijkheid om het bewustzijn te bewaren tijdens deze cyclische processen. Zonder de juiste begeleiding en voldoende morele voorbereiding is het zeer risicovol contact te maken met de onzichtbare gebieden en de wezens die daarin verblijven. Tot slot moesten de spirituele Leraren zelf beschermd worden tegen ofwel een soort blinde verering, waar niemand werkelijk wijzer van zou worden, ofwel tegen vervolging, omdat hun kennis ervoor zorgde dat anderen niet langer misbruik konden maken van hun macht over het onwetende volk. Daarom konden ze niet meer in het openbaar als zodanig optreden, zoals gebeurde tijdens de goddelijke dynastieën.

Door deze geheimhouding was er onder de algemene bevolking maar weinig bekend over de inhoud van de mysteriën; alleen het bestaan van de scholen was algemeen bekend, via de zogenaamde kleine mysteriën, zoals we hieronder zullen toelichten. Vanaf 1875 is er via de theosofische literatuur meer hierover openbaar gemaakt.

Wat zijn Mysteriescholen?

Het woord 'mysterie' komt van het Grieks: 'muo' dat 'lippen gesloten houden' betekent en 'mustēs' dat 'ingewijde' betekent, verwijzend naar de eerste graad van inwijding waarin de leerling vanaf dat moment aan geheimhouding gebonden was. Mysteriescholen zijn centra rond spirituele Leraren, rond een brandpunt van mededogen. De stichters van de Mysteriescholen waren afgezanten van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Door het verborgen karakter van de Mysteriescholen konden de leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen hun wijsheid vanuit mededogen blijven verspreiden onder hun selecte groep leerlingen en zo indirect een harmonieuze invloed uitoefenen op de wereld. Hier konden mensen worden getraind en geholpen bij hun spirituele ontwikkeling, waarna ze de keuze kregen om zelf een actief onderdeel te worden van die Loge van Wijsheid en Mededogen. Een Mysterieschool is te zien als een universiteit voor de menselijke ziel. De leerlingen bestuderen vooral de mysteriën van de innerlijke natuur van de mens en daarmee ook de structuur van de kosmos. Binnen de Mysteriescholen streven de leerlingen ernaar om door middel van zelfdiscipline en toewijding, één te worden met hun innerlijke god ten behoeve van het mededogen. De scholen werken vanuit mededogen voor mededogen. Veel Mysteriescholen waren actief rond grote tempels of heilige monumenten. Voor de westerse mens zijn de

Mysteriescholen uit het oude Griekenland het meest bekend, zoals die van Eleusis, Samothrace en Delphi. Verder hadden Pythagoras, Plato en Asclepius hun eigen

Samothrace

Mysterieschool. De grote piramide van Gizeh in Egypte was ook een inwijdingsmonument verbonden aan een Mysterieschool. Oorspronkelijk waren de piramides dus geen graftombes van een farao. Dat werden ze pas nadat de beschaving in verval geraakt was en de wijsheid verloren was gegaan. De bouw van de piramides wijst op een schat aan esoterische kennis en vermogens van zowel de architecten als de bouwers. In Mexico en Peru zijn ook piramide-achtige monumenten te vinden die verbonden waren aan Mysteriescholen, zoals die van Teotihuacan. Stonehenge in Engeland, Newgrange in Ierland en Carnac in Frankrijk zijn andere bekende overblijfselen van monumenten rond Mysteriescholen, waarvan de bouwwerken alleen al raadselachtig zijn. Elk ervan is rond een bepaalde zonnestand gebouwd. Bepaalde kosmische omstandigheden zijn gunstig voor inwijding, zoals de seizoensovergangen. Naast bepaalde tijden kunnen bepaalde plekken op aarde gunstig zijn, maar de inwijdingen zijn hier niet direct van afhankelijk. Vanwege het

Newgrange.

innerlijke en heilige karakter van de inwijdingen vonden de mysteriën vaak in het verborgene plaats, bijvoorbeeld in onderaardse ruimten, soms ver van de bewoonde wereld.

Nu vind je in de traditie van de Druïden verder geen gebouwen, omdat ze hun bijeenkomsten vaak in grotten en bossen hadden. In India vind je deels verborgen grottempels rond een Mysterieschool, zoals in Karli of Elefanta.

Karli.

Wat werd er onderwezen?

Wat werd er binnen de Mysteriescholen onderwezen? Kort gezegd: de synthese van Religie, Filosofie en Wetenschap. Deze drie waren in de Mysteriescholen niet van elkaar gescheiden. Ze zijn volledig één, omdat de waarheid en de wijsheid één zijn en die ene wijsheid in al haar facetten wordt onderwezen.

De Religie onderzoekt het waartoe of het wat van de dingen in hun essentie: wat is het leven in essentie, wie zijn wij als mens in essentie en waartoe leven we? De Filosofie gaat over het waarom van alles, de samenhang van alles. Waarom zien we wat we zien? Waarom hangen de Wetten der Natuur met elkaar samen? Waarom is iets juist of rechtvaardig? En de Wetenschap onderzoekt meer het hoe der dingen. Hoe zit het in elkaar? Hoe werkt iets? Hoe komt het dat het ene gevolg altijd volgt op een bepaalde oorzaak? Religie, Filosofie en Wetenschap zijn niet te scheiden. Ze komen alle drie voort uit ons menselijk bewustzijn en vormen tezamen ons vermogen om de waarheid te onderzoeken, te verklaren en er een mee te worden. Voor de echte onderzoeker naar waarheid zijn deze drie aspecten altijd met elkaar verbonden.

De diverse wetenschappelijke disciplines die we vandaag kennen hebben dus ook hun oorsprong in de Mysteriescholen. Daarbij werd niet alleen naar de uiterlijke

verschijnselen gekeken, maar werd ook en vooral het leven achter de verschijnselen bestudeerd. Zo werden astrologie en astronomie als één vak onderwezen. Het ging niet alleen om het kunnen meten en berekenen van de beweging van de hemellichamen, maar ook om de karakteristieken van de kosmische bewustzijnen die daar doorheen werkten. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor wiskunde en harmonieleer. Het ging niet slechts over rekenen, maar ook over de juiste verhouding der dingen, de harmonie van het geheel van wezens in de kosmos. Elke wetenschap die we nu kennen – chemie, meteorologie, geologie, zoölogie, plantkunde – werd al in de Mysteriescholen bestudeerd. Dat geldt ook voor filosofie en religie: de mysteriën van de Cosmos, de goddelijke oorsprong van de mens, maar ook wetgeving en de inrichting van de staat waren onderdeel van de leringen, maar dan ook weer als kopie van de universele wetten en de hiërarchie in de levende natuur.

Verder hebben taal, kunsten en ambachten – van architectuur of bouwkunst tot landbouw – hun oorsprong in de Mysteriescholen. En in vroeger tijden, toen het lichaam nog als iets heiligs werd gezien – als een tempel voor de ziel – werden ook de verborgen werkingen van het menselijk lichaam onderwezen en hoe dat goed te onderhouden en te benutten of eventueel te genezen. Dus onder andere geneeskunde, hygiëne en zelfs zang en dans maakten onderdeel uit van de leringen. Kortom: het was onderwijs in de Theosofia in al haar aspecten. Met als doel: die wijsheid te worden. En degenen die vanuit mededogen zelf medewerkers wilden worden van de Mysteryschool werden in staat gesteld de waarheid over alle dingen te leren en uiteindelijk zelf te ervaren.⁽³⁾ Want na de graden waarin kennis werd onderwezen, ging dit over in het proces van inwijding of zelfstandige ervaring: de grote Mysteriën.

De grote en kleine mysteriën

Ook al weten we historisch weinig meer over de Mysteriën omdat de precieze leringen en processen strikt geheimgehouden werden, toch zijn die centra wereldwijd en in alle tijden heel lang bekend geweest. Dat komt met name door de zogenaamde kleine mysteriën. Want daarin werd in de vorm van drama, in een soort toneelvoorstelling vol symboliek en met een morele grondslag, verteld wat er in de grote Mysteriën plaatsvond. De leringen over het leven werden in de kleine mysteriën versluierd weergegeven. Dit gold ook voor de ervaringen die de inwijdeling of initiant moest doormaken om zelfstandig de juistheid van

de leringen te beproeven. Verder werden in symbolen, bijvoorbeeld in de vorm van sprookjes of mythen, de Mysterieleringen versluierd weergegeven om de intuïtie van de mensen te prikkelen dat er meer is, dat er verklaringen bestaan voor de oorsprong van mens en kosmos, voor de wetten der natuur, voor ethiek en moraal. Denk hierbij aan de mythe van Prometheus of het Genesisverhaal (zie het vorige artikel). Via deze kleine mysteriën en de soortgelijke symboliek in vele mythen en sprookjes wereldwijd kunnen we dus het een en ander achterhalen van wat er in de grote Mysteriescholen plaatsvond.

Esoterisch en exoterisch

Het verschil tussen de kleine en de grote mysteriën duidt op het onderscheid tussen wat we ‘esoterisch’ en ‘exoterisch’ noemen. Het woord ‘esoterisch’ komt van het Grieks ‘esoterikos’ ‘behorend tot de innerlijke cirkel’, van ‘esotero’ ‘meer innerlijk’, en betekent ook wel ‘verborgen’ of ‘geheim’. ‘Exoterisch’ is het tegendeel daarvan en betekent ‘openlijk’ of ‘uiterlijk’. Nu kun je in elke wereldreligie en grote filosofie in de wereld sporen vinden van deze innerlijke of geheime leer, die later min of meer van esoterisch meer exoterisch geworden is.

Zo heeft elke oorspronkelijke wereldreligie of grote filosofie in de wereld zijn esoterische stromingen gehad, die later wat meer bekend en dus exoterisch werden. Denk aan de Upanishads als onderdeel van de esoterische tak van het Hinduïsme, de Kabbalah in het Jodendom, de Gnostiek in het Christendom, het Mahāyāna in het Buddhismisme en het Sufisme in de Islam. Via de esoterische leer kon je de meer innerlijke betekenis vinden van de religieuze teksten. Die sleutels werden na de oorspronkelijke stichters van leraar op leerling onder geheimhouding doorgegeven.

De grote Mysteriën: inwijding

Het doel van de Mysteriescholen was om de innerlijke vermogens in de mens te wekken, waarmee hij zelfstandig kennis over het Zelf en het Universum kon opdoen, om die zelf verworven wijsheid vervolgens in te kunnen zetten voor al wat leeft. De grote Mysteriën staan voor de inwijdingsprocessen waarbij de leerling zelfstandig ervaring opdoet op de innerlijke bewustzijnsgebieden.

Inwijding is versnelde evolutie ten behoeve van het mededogen. Inwijdingsprocessen zijn er niet om de individuele leerling ten dienste te zijn, maar om vanuit het mededogen leerlingen te helpen die voor het mededogen willen werken, die een medewerker willen worden van de Loge van Wijsheid en Mededogen.

Zoals de Mānasaputra's ons denken deden ontwaken en zo onze evolutie versnelden met vele miljoenen jaren, zo ondergaan de leerlingen via inwijding min of meer hetzelfde proces. Ze trainen om versneld iets in zichzelf te ontwikkelen, iets in zichzelf wakker te maken, te laten leven. Het gaat om het activeren van de hogere aspecten van het denkbewustzijn en parallel daaraan het tot beheersing brengen van de lagere aspecten. Daarmee wordt de leerling volledig meester over zichzelf in alle omstandigheden. In de hogere graden van inwijding gaat het erom bepaalde leringen op basis van eigen ervaring te bewijzen.

De leerling wordt voorbereid om zelfstandig innerlijke gebieden te betreden. Innerlijke gebieden waar we allemaal doorheen gaan tijdens de slaap en de dood. Nu doen we dat onbewust, omdat we er nog niet mee vertrouwd zijn. En we pakken er dus ook maar weinig uit op. In de Mysteries wordt onderwezen hoe we ons bewustzijn kunnen bewaren tijdens deze processen. Daar wordt de leerling, als hij daartoe geschikt wordt bevonden en voldoende voorbereid is door zijn leraar, uiteindelijk op beproefd. Het is dus in feite het doormaken van de cyclus van leven en dood, maar dan bewust. Waarmee we dus ook de Wetten der Natuur, zoals cycliciteit of wederbelichaming, karma en de hiërarchieën van bewustzijn, zelfstandig kunnen ervaren en daadwerkelijk kunnen bewijzen.

Naast dit zelfbewust ervaren van de waarheid van de Mysterieselingen vinden tijdens de verschillende niveaus van inwijdingen ook ontmoetingen plaats met de eigen innerlijke goddelijke natuur op verschillende niveaus. In hogere inwijdingen is er zelfs sprake van een in meer of mindere mate vereenzelviging met die innerlijke natuur. Men wordt in zekere zin deels een voertuig voor de eigen innerlijke goddelijkheid. Iets wat in allerlei religies ook in verschillende mythen en verhalen weergegeven wordt. Een voorbeeld hiervan is het aureool, de goddelijke stralenkrans of de kroon van licht die boven het hoofd hangt, die je zowel bij buddhabeelden als bij afbeeldingen van Romeinse keizers en christelijke heiligen ziet.⁽⁴⁾

Verder is beproeving een onderdeel van de inwijdingen: de leerling gaat ook door gebieden die qua bewustzijnsniveau soms lager of grover zijn dan dit aardse, en moet daarmee ook bewijzen dat hij zijn 'Hoger Zelf' kan blijven onder die omstandigheden.

Het doel van dit alles is dat de leerling daarmee een bepaald meesterschap bereikt, waardoor hij de mensheid kan helpen met de eigen ervaringen en inzichten die hij tijdens de inwijding heeft verkregen. Hij kan zelf gaan optreden als leraar en anderen inspireren. En hij kan er anderen

mee helpen om disharmonie te herstellen. Hij wordt daarmee ook een beschermer en bewaarder van deze leer en zal deze zuiver doorgeven, maar alleen aan diegenen die daarvoor geschikt zijn.

Waarom werden Scholen gesloten?

In de huidige tijd zijn alle voornoemde Mysteriescholen uiterlijk niet meer actief. Er worden geen kleine mysteriën meer georganiseerd en de scholen zijn gesloten. De laatste bekende Mysterieschool in het Westen, de Platonische Academie in Athene, werd in 529 gesloten door keizer Justinianus, hoogstwaarschijnlijk op aangeven van de Leraren zelf.

Want langzaam maar zeker was er verval ingetreden. De geheimhouding was geschonden en het innerlijke leven achter de Mysterieschool doofde uit. Dit geleidelijke proces gebeurde eigenlijk al vanaf het optreden van de vroege Mysteriescholen. Zoals Blavatsky schrijft: "Bij het volk ontardden de Mysteries in tovenarij, die later de vorm aannam van exoterische religies, van afgodendienst vol bijgeloof."⁽⁵⁾ Terwijl geloof juist iets is, dat in theosofische woordenboeken niet voorkomt, zoals ze later schrijft.⁽⁶⁾ En we zien in de historie ook hoeveel lijden er is voortgekomen uit de strijd tussen godsdiensten en godsdienstigen die star bleven vasthouden aan hun eigen geloof.

Maar dat de Mysteriescholen niet meer uiterlijk actief zijn, zegt niets over wat er in het verborgene nog altijd plaatsvindt. De innerlijke kracht achter de Mysteriescholen, de Loge van Wijsheid en Mededogen, blijft altijd aanwezig en zal ook altijd aanwezig zijn. Deze trekt zich slechts terug uit de openbaarheid tijdens de zogenaamde onvruchtbare tijden, zoals Plato het noemde. In onze tijd zijn de Mysteries aan de ene kant meer naar de achtergrond en meer naar het verborgene verschoven, maar aan de andere kant is er ook een enorme impuls gegeven aan het meer bekendmaken van de esoterische leer sinds 1875.

Mysteriescholen vandaag de dag?

Gottfried de Purucker, de vierde Leider van de Theosophical Society, schrijft dat de exoterische vorm van de Mysteriescholen grotendeels vervangen is "door de verschillende activiteiten van de Theosofische Beweging, die zelf exoterisch is als Beweging".⁽⁷⁾ Want met het werk van H.P. Blavatsky, haar medewerkers en haar directe opvolgers is veel meer van wat tot die tijd esoterisch (onderdeel van de Mysterieselingen) was naar buiten gebracht en exoterisch geworden dan in duizenden jaren gebeurd was.

Vanaf het uitbrengen van onder andere *De Geheime Leer* werd alle inhoud daarin in één klap niet langer geheim. Althans niet geheim voor degenen die inspanningen verrichten dit boek te begrijpen. Voor vele anderen, die zulke inspanningen niet doen, blijft de ‘leer’ nog altijd geheim.

En dit in de openbaarheid treden gebeurde natuurlijk bewust, onder leiding van die Leraren of Meesters die ook door de Mysteriescholen heen werken. Iets van de discipline die voorwaardelijk is om toe te treden tot een Mysteryschool is af te leiden uit de Geloofte voor het toetreden van de Esoterische Sectie of Oosterse School die H.P. Blavatsky die in 1888 oprichtte.

Het voert te ver om hier uitgebreid op in te gaan, maar ter illustratie delen we drie artikelen uit de Geloofte:

- Artikel 1: Ik verbind mij te trachten de Theosofie tot een levende kracht in mijn leven te maken.
- Artikel 4: Ik verbind mij een voortdurende strijd tegen mijn lagere natuur te voeren en de zwakheden van anderen met zachtheid te beoordelen.
- Artikel 5: Ik verbind mij, door studie en op andere wijze, mijzelf geschikt te maken anderen te helpen en te onderwijzen.⁽⁸⁾

Deze regels (of artikelen) maken duidelijk dat de Mysteryën bij onszelf beginnen. Het vraagt allereerst van ons een zuiver motief en de discipline om wat we leren levend te maken. Het is niet korter samen te vatten dan deze woorden van een van de Meesters: “Leef het leven en u zult de Leer kennen, omdat de kennis je dan als vanzelf zal toevallen.”⁽⁹⁾

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume II*. Vele edities, p. 365-366, p. 429 (originele Engelse editie).
2. Zie ref. 1, p. 532.
3. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XIV*. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1985, p. 255.
4. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, p. 512-513. Originele Engelse uitgave: *Fundamentals of the Esoteric Philosophy*. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1932, p. 426. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/>).
5. Zie ref. 1, p. 281.
6. H.P. Blavatsky, *De Sleutel tot de Theosophie*. ‘s-Gravenhage, J. Couvreur, z.j., p. 68. Originele Engelse uitgave: *The Key to Theosophy*. Vele edities. Hoofdstuk VI ‘Theosophical Teachings as to Nature and Man.’ Paragraaf ‘Evolution and Illusion.’ Circa 17 regels vóór het einde van die paragraaf.
7. G. de Purucker, *Studies in Occult Philosophy*. 1e editie. Covina, California, Theosophical University Press, 1945, p. 636 (‘Mystery-Schools of Today’).
8. G. de Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 1*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1989, p. 10. Originele Engelse uitgave: *Esoteric Teachings. Volume I*. The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 10.
9. Zie ref. 4, p. 605 (p. 508 Engelse editie).

Spirituele impulsen vóór H.P. Blavatsky's komst in 1875

Kerngedachten

- » Spirituele impulsen verwijzen naar de Theosofia als bron (te herkennen aan de drie grondstellingen). Zij worden primair gestuurd vanuit het mededogen.
- » Spirituele impulsen verschijnen doorgaans in lijn met de cycli in de natuur. Tijdperken of cycli zijn levensperiodes van bewustzijn, waarin en waarmee wij een samenwerking hebben.
- » Spirituele impulsen delen één bron: de Loge van Wijsheid en Mededogen. Ze bouwen op elkaar voort en zijn nooit met elkaar in tegenspraak.
- » Spirituele impulsen doen een beroep op de innerlijke goddelijkheid van de mens, de eigen vrije wil.
- » Er is wereldwijd en van eeuw tot eeuw een ononderbroken lijn van inspiratie te ontdekken.

Wereldwijd en in alle tijden zijn er impulsen van wijsheid, mededogen en vrede geweest. In onze collectieve herinnering koppelen we deze spirituele impulsen onterecht vaak aan één persoon, die even plots leek te verschijnen als weer te verdwijnen: Krishna, Buddha, Pythagoras, Lao-tse, Jezus, Plato, Mohammed et cetera.

Spirituele impulsen staan echter niet op zichzelf. Wie op onderzoek gaat, ontdekt dat er van Oost tot West lijnen te trekken zijn tussen die spirituele impulsen, hun achtergrond en hun opvolging vanaf het verre verleden tot aan de recente geschiedenis. Met de komst van H.P. Blavatsky in 1875 komen deze lijnen samen en weer aan de oppervlakte.

In dit laatste artikel willen we om te beginnen laten zien hoe je kunt herkennen dat de Theosofia wereldwijd en in alle tijden naar buiten gebracht is. Dat doen we aan de hand van een reeks spirituele impulsen over een periode van de laatste drieduizend jaar. Dit is een periode waar we wat geschiedschrijving van hebben. Deze drieduizend jaar is op een tijdschaal van de evolutie van de mensheid, zoals we die in vorige artikelen hebben toegelicht, te vergelijken met slechts een klein half uurtje op een heel mensenleven. We zullen opnieuw stilstaan bij die tijdschaal van de menselijke evolutie op deze planeet en wijzen op een aantal belangrijke cycli die daarin een rol spelen.

Daarmee kunnen we laten zien dat deze impulsen onafgebroken doorgaan. Het zijn de pulsen van de spirituele hartenklop die de mensheid

onophoudelijk van inspiratie, wijsheid en mededogen voorziet, wereldwijd en in alle tijden.

We staan stil bij spirituele impulsen in het Oosten en het Westen. In dit artikel zullen veel namen en begrippen voorbijkomen uit tradities wereldwijd. We gebruiken de namen van de Leraren en de leringen uit deze tradities om te illustreren dat ze dezelfde Loge van Wijsheid en Mededogen als bron delen en dezelfde universele wijsheid of Theosofia verspreiden. Uiteraard zullen we die universele principes aanwijzen, en als je die in je denken vasthoudt, blijf je het bos door alle bomen heen zien!

Hoe herken je de universele wijsheid of Theosofia in spirituele impulsen?

Theosofia staat voor goddelijke wijsheid of wijsheid der goden. Dat

wijst op wijsheid die haar oorsprong heeft in bewustzijnsgebieden die het menselijke te boven gaan, wat ook wel als goddelijk aangeduid wordt. Maar die wijsheid ontleent zijn autoriteit niet alleen aan zijn bron, maar vooral omdat ze universeel is. En als ze universeel is, dan is ze ook in onszelf te vinden. Het is wijsheid die er altijd al is geweest, er altijd zal zijn en ook wereldwijd en in alle tijden terug te vinden is. Het is dus niet zomaar een levensbeschouwelijke stroming of godsdienst, die we heden ten dage kennen zoals Buddhisme, Platonisme of Christendom. Die stromingen zijn in hun oorsprong niets anders dan een weergave van de Theosofia, maar dan gebracht en verwoord door een Gautama de Buddha, een Plato of een Jezus de Nazarener in de taal van en aansluitend bij de cultuur van hun tijd. Buddha kwam natuurlijk niet met de mededeling dat hij Buddhisme ging brengen, maar bracht zijn opgebouwde wijsheid om vanuit mededogen de mensheid te dienen. Die universele wijsheid of Theosofia is te herkennen aan de hand van de drie fundamentele uitgangspunten, te vinden in *De Geheime Leer* van mevrouw Blavatsky, de drie grondstellingen, die je op de omslag van ons tijdschrift kunt nalezen. In het kort samen te vatten als:

1. het grenzenloos beginsel;
 2. cycliciteit;
 3. fundamentele gelijkheid of 'zo boven, zo beneden'.
- We geven om te beginnen een aantal voorbeelden hoe je deze drie uitgangspunten in de grote religieuze en filosofische tradities wereldwijd kunt herkennen als ze hun oorsprong hebben in die Theosofia.

Grenzenloosheid in tradities wereldwijd⁽¹⁾

Omdat grenzenloosheid niet in menselijke vergelijkingen uit te drukken is, gebruiken ze in het Hinduïsme slechts het woord 'Het' of 'Dat', de vertaling van *Tat*, om het grenzenloos beginsel aan te duiden waar alles uit voortkomt.

In het Buddhisme spreken ze van *Sūnyatā* ofwel 'de Leegte'. Je kunt er geen eigenschappen aan geven. Het ontstijgt onze wereld van verschijnselen.

In de Scandinavische *Edda* kom je dit begrip Leegte of Diepte ook tegen: daar wordt het *Ginnungagap* genoemd. In de Guatemalteekse *Popul Vuh* wordt het 'de Grote Zee van Ruimte' genoemd. Ruimte is een metafoor die je wel vaker tegenkomt voor het grenzenloze beginsel. Het is zonder eigenschappen, niet vast te pakken of op zichzelf waar te nemen, maar tegelijkertijd is het nergens uit weg te denken.

In Babylon had men het soortgelijke begrip *Mummu Tiamatu*: 'Grote Zee' of 'Diepte'.

In China had men het over *Tsi-Tai*, het Zelf-Bestaande of de onbekende duisternis.

Lao-tse sprak over 'het Tao dat niet genoemd kan worden', dat de enige ware Tao is.

In de Hebreeuwse *Bijbel* wordt het 'de Diepte' genoemd. In de esoterische *Kabbalah* heb je het begrip *Ain Soph*, wat 'zonder grenzen' betekent.

De oude Grieken hadden het begrip Chaos, dat oorspronkelijk ook de betekenis van 'Leegte' had, maar waar later juist 'de Volheid' mee werd aangeduid. Een interessante paradox die ook het buddhistische idee weerspiegelt dat de volheid van de wereld der verschijnselen inherent leeg is.

De school van Democritus en Epicurus sprak van 'de Diepte'. Andere Griekse filosofen als Anaximenes en Anaximander, en later ook Plato en de neoplatonisten, hadden het over *Apeiron* ofwel grenzenloosheid.

De Druïden in West-Europa hadden het over 'de Zwarte Maagd', waaruit alles voortkwam. Iets wat overeenkomt met dat Chinese idee van iets wat Zelf-Bestaand en duister is.

De gnostische Christenen spraken ook over 'de Diepte' en Allah wordt tot slot in de Islam omschreven als 'het Al', dat verder niet mag worden afgebeeld, omdat er geen gelijkenis mogelijk is.

Het zijn allemaal soortgelijke begrippen die een aspect van het principe van grenzenloosheid, oneindige ruimte of eeuwige duur aanduiden: iets wat niet te benoemen of te bevatten, maar ook nergens uit weg te denken is.

Cycliciteit in tradities wereldwijd

Ook het principe van cycliciteit kun je wereldwijd in de grote religieuze tradities terugvinden.

In het Hinduïsme zegt men bijvoorbeeld: 'Het Heelal leeft in, komt voort uit en zal terugkeren tot Brahma.'⁽²⁾

In het Buddhisme wordt gesproken van de dauwdruppel die terugvloeit in de stralende oceaan.⁽³⁾

In de *Tao Teh King* van Lao-tse staat: 'De beweging van Tao is terugkeer' (tot zich-zelf).⁽⁴⁾

De apostel Paulus zegt in de *Bijbel* van het Christendom: 'Want in Het leven wij, en bewegen ons en zijn wij.'⁽⁵⁾ In de islamitische Koran vinden we de zin: 'Tot Allah behoren Wij, en tot Hem zullen Wij terugkeren.'⁽⁶⁾ Al deze gedachten illustreren het principe van cycliciteit. En dat geldt niet alleen voor het voortkomen uit en weer terugkeren naar de bron, maar ook het steeds opnieuw

weer voortkomen en terugkeren, wat afhankelijk van de spirituele groei min of meer spiraalsgewijs verloopt. Dit wordt duidelijk in de leer van wederbelichaming die gemeengoed is in het Oosten, en dat ook was in het Westen in het oude Egypte en het oude Griekenland. In het vroege Christendom was het tevens een geaccepteerde leer.⁽⁷⁾ Het voert te ver om hierop in te gaan, maar er zijn vele aanwijzingen voor.

‘Zo boven, zo beneden’ in tradities wereldwijd

Tot slot de derde grondstelling, die de fundamentele gelijkheid van al het leven beschrijft, samen te vatten in het hermetisch axioma ‘zo boven, zo beneden’. ‘De fundamentele gelijkheid van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de onbekende wortel is’, impliceert dat elk wezen in essentie grenzenloze potenties heeft.

Je kunt dit in de *Chândogya Upanishad*, een esoterisch hinduïstisch geschrift, herkennen in de uitspraak: *Tat twam asi* (‘Gij zijt Het’). Krishna zegt in de *Bhagavad-Gītā*: *Abem Ātman*, ik ben Ātman, mijn zetel is in het hart van elk wezen.⁽⁸⁾ In het Buddhisme vind je de gedachte dat elk wezen in essentie Buddha-natuur is⁽⁹⁾ en mettertijd een Buddha wordt.⁽¹⁰⁾

Plato schrijft in zijn dialoog *Timeaus*: ‘Zielen hebben dezelfde beginselen en structuur als de Wereld-Ziel.’⁽¹¹⁾ En de Stoïcijnen spreken over de vermenging van alles met alles.⁽¹²⁾

Zarathustra, uit de Perzische traditie, onderwijst: ‘Want wie zichzelf kent, kent in zichzelf het Al.’⁽¹³⁾

Het bekende motto dat boven het Griekse Orakel van Delphi hing, wijst hier ook op: ‘Mens, ken U Zelf.’

Lao-tse uit China verwoordt het als volgt: ‘Zij die anderen kennen, zijn wijs. Zij die zichzelf kennen, zijn verlicht.’⁽¹⁴⁾

En in het *Nieuwe Testament* vinden we de uitspraak van Jezus: ‘Het Koninkrijk Gods is in u lieden.’⁽¹⁵⁾

We hopen met deze voorbeelden aangetoond te hebben dat de drie kerngedachten van de universele wijsheid of Theosofia wereldwijd terug te vinden zijn. Dat dit ook in alle tijden het geval is zullen we hieronder verder toelichten.

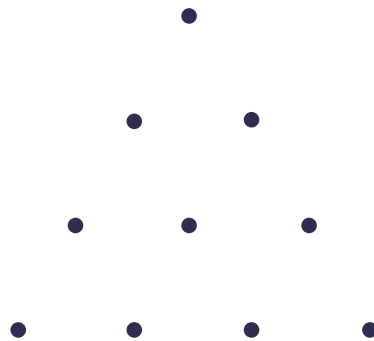
De kosmos als levend geheel

De drie kernideeën van de Theosofia leiden tot wat je het spiritualistisch uitgangspunt kunt noemen. Dat wil zeggen dat er achter alle uiterlijke verschijnselen een achterliggende kracht werkzaam is. Achter alles wat we

waarnemen op het materiële gebied, werkt bewustzijn. En dat bewustzijn is in essentie grenzenloos.

Als je consequent vanuit dit uitgangspunt redeneert, dan bouw je een beeld op van de kosmos als één levend geheel. Als we het beperken tot onze eigen planeet, een levend wezen in het levende Zonnestelsel, dan hebben we, zoals in het eerste artikel beschreven, te maken met verschillende natuurrijken, verschillende bewustzijnsklassen. Elk wezen gaat door elk van die klassen om zijn innerlijke latente potenties verder uit te drukken. Zo ontwikkelt het bewustzijn zich van mineraal tot plant tot dier tot mens tot een boven-menselijk ofwel goddelijk wezen. En ook binnen elk natuurrijk zijn er verschillende fasen van evolutie te onderscheiden, die elkaar cyclisch opvolgen.

Die cyclische evolutie hangt samen met het idee van wat je ‘leven binnen leven’ kunt noemen. Zoals wij mensen onze evolutie doormaken binnen een levenscyclus van deze planeet Aarde. De Aarde is, in andere woorden, een hiërarchie van leven, een samenwerking van bewustzijnen, geleid door een hiërarch. Deze top van een hiërarchie wordt de ‘Stille Wachter’ genoemd. Deze leidt de hiërarchie met zijn invloedsveld. Elk leven is onderdeel van een hiërarchie en is ook weer een hiërarchie op zichzelf, zoals ons lichaam ook weer bestaat uit talloze levende cellen. De Tetraktys, die we kennen via Pythagoras, een naam die we later nog tegen zullen komen, geeft dit mooi weer.

Elk punt is een monade, een centrum van leven, die samenwerkt met andere monaden (zie ook het kader over De Monaden in het eerste artikel van dit nummer). Het idee van leven binnen leven, cycli binnen cycli, geeft daarom een interessante invalshoek als we willen begrijpen wat tijdperken of tijdperiodes eigenlijk zijn.

Leven binnen LEVEN, cycli binnen CYCLI

Tijdperken of cycli zijn levensperiodes van bewustzijnen, waarin en waarmee wij samenwerking hebben. De oosterse begrippen *kalpa* en *manvantara* zijn hier een voorbeeld

van. Een *kalpa* of een *mahā-manvantara* is de periode van de gehele levensduur van een planeet tijdens haar zeven evolutiefasen. Dit wordt ook een ‘dag van *Brahmā*’ genoemd, een duur van 4.320.000.000 jaar. De ‘dag van *Brahmā*’ verwijst naar een wezen dat zo ver in bewustzijnsniveau boven ons uitstijgt, dat de totale evolutie die wij als mensheid op deze planeet van ruim vier miljard jaar doormaken, voor dat wezen als een dag is. *Manvantara* is een Sanskrit-woord dat ‘tussen twee *Manu*’s’ betekent. *Manu* staat daarbij voor een geheel van wezens of entiteiten. Ook hier gaat het dus om levensperioden van wezens. *Mahā* betekent groot.

We hebben in het eerste artikel gesproken over de Stille Wachters. Dat zijn wezens die alles binnen een bepaalde hiërarchie al hebben geleerd, maar die bewust ‘wachten’, vanuit mededogen, om alle wezens in die hiërarchie te helpen bij hun evolutie. Er is zo’n Stille Wachter voor elke hiërarchie of cyclus. Een Cosmische Stille Wachter voor ons Zonnestelsel, een voor elke planeet van ons Zonnestelsel, een Stille Wachter voor elk natuurrijk op die planeet, zoals de mensheid of het dieren- of plantenrijk. Alle Stille Wachters werken samen en vormen de Hiërarchie van Mededogen. Ze zijn de transformatoren van het Kosmische mededogen, die de inspiratie doorgeven van hoog tot laag. Die inspiratie loopt van het meest ver gevorderde bewustzijn, via allerlei tussenschakels, tot het meest elementaire niveau voor die bepaalde cyclus.

Cyclische impulsen van Mededogen

We hebben in het eerste artikel verteld dat de Hiërarchie van Mededogen altijd in overeenstemming met de wetten der natuur werkt. Dat betekent ook in lijn met de diverse cyclussen. Er zijn Stille Wachters aan te wijzen voor elk van de zeven grote evolutieperiodes van de mensheid: de ‘ronden’ die elk 616.896.000 jaar duren⁽¹⁶⁾ en de zeven ‘klassen’ binnen elke ronde, die een tot meer tientallen miljoenen jaren in beslag nemen (de exacte tijdperiodes hiervan zijn niet gespecificeerd in de theosofische literatuur). Dan zijn er per klas ook nog de zogenaamde Mahā-Yuga’s. Dit zijn tijdperiodes van 4.320.000 jaar, die opgebouwd zijn uit vier achtereenvolgende ‘Yuga’s’ die zich in duur verhouden als 4:3:2:1. De Kali-Yuga, is met 432.000 jaar de kortste Yuga van de vier. Wij bevinden ons nu in een Kali-Yuga. Dan heb je de Precessiecyclus van 25.920 jaar waarvan er velen zijn in een Kali-Yuga. Dit is ook de periode waarin de aardas, die tolt, een keer helemaal rond is gedraaid. Een twaalfde deel van de Precessiecyclus is de zogenaamde Messiaanse cyclus van 2160 jaar. Elke 2160 jaar verschijnt een boodschapper die opnieuw delen van de Universele Wijsheid brengt: dit is de cyclus waarin ook H.P. Blavatsky verscheen, volgend op Jezus de Nazarener.

Dan is er de eeuwcyclus. Volgens de Theosofie verschijnt er in het laatste kwart van elke eeuw een Leraar of boodschapper. En natuurlijk overlappen deze cyclussen

Cyclussen binnen cyclussen

De getallen hieronder zijn bij benadering: het gaat om processen en kringlopen van levende wezens met een vrije wil, net zoals wij onze hartenklop kunnen versnellen en vertragen.

1 *Kalpa* of *Manvantara* of *Dag van Brahmā*: 4.320.000.000 jaar (gelijk aan 1 levenscyclus van onze planeet Aarde)

Bestaat uit 7 *ronden* van 616.896.000 jaar⁽¹⁷⁾

Elke ronde bestaat uit 7 *evolutieklassen* van tiental(-len) miljoenen jaren

Elke evolutieklas bestaat uit *Mahā-Yuga*’s van in totaal 4.320.000 jaar, die opgebouwd zijn uit vier achtereenvolgende fasen:

- 1) Satya-Yuga: 1.728.000 jaar
- 2) Tretā-Yuga: 1.296.000 jaar
- 3) Dwāpara-Yuga: 864.000 jaar
- 4) Kali-Yuga: 432.000 jaar

Elke Yuga bestaat uit *precessiecyclussen* van 25.920 jaar

Elke precessiecyclus bestaat uit 12 *Messiaanse cyclussen* van 2160 jaar

Deze zijn opgebouwd uit *eeuwcyclussen* en elke eeuw uit *jaarcyclussen*, met daarin de jaarlijkse solstitia en equinoxen.

met grotere cycli, zoals bij de komst van H.P. Blavatsky in 1875, waarbij een eeuwcyclus, een Messiaanse cyclus en een grotere tijdsperiode overlappen.

Zo boven, zo beneden: er is een continue stroom van inspiratie, innerlijk en uiterlijk, ook al herkennen we die impulsen lang niet altijd. Ook is het heel moeilijk om de precieze start of het eind van spirituele impulsen te herkennen. Soms verschijnen de Leraren of boodschappers zonder zich bekend te maken. Als de boodschapper al bekend is, dan kijken we vaak naar fysieke verschijnselen van het optreden. We weten niet wat er op de innerlijke gebieden aan activiteit ter voorbereiding of afsluiting plaatsvond. En we hebben weinig inzicht voor welke spirituele groep mensen deze bedoeld is. Ook is er continu een stroom van inspiratie vanuit mensen die belangrijk werk in de wereld doen, zonder dat ze zelf beseffen dat ze geïnspireerd zijn.

Wanneer een boodschapper verschijnt en van welke kwaliteit deze is, hangt ook van de omstandigheden af. Want hoewel de Hiërarchie van Mededogen altijd in lijn met kosmische cycli werkt, moet je dit niet zien als een soort van automatische klok! De impulsen worden altijd primair gestuurd vanuit het mededogen. Het mededogen is bepalend, niet of het op de tweede volgens het ritme verloopt! Zoals Krishna zegt in *De Bhagavad-Gītā*:

6 Hoewel zelf ongeborn, onveranderlijk in wezen en Heer van al het bestaande, toch word Ik, heersende over Mijn eigen natuur, geboren uit Mijn eigen Maya.

7 Ik breng Mijzelf voort, O Zoon van Bharata, telkens wanneer in de wereld het goede verzwakt en ondeugd en onrecht toenemen.

8 Ik belichaam Mij dus van eeuw tot eeuw ter bescherming van het goede, ter vernietiging van het kwade en tot vestiging van rechtvaardigheid.⁽¹⁸⁾

Dit laat zien dat mededogen de basiskarakteristiek is in het leven van de Leraren en boodschappers vanuit de Hiërarchie van Mededogen. Als er een noodzaak is, dan bieden zij hulp.

Hoe verspreiden die spirituele impulsen zich?

Hoe spirituele impulsen zich verspreiden

Gottfried de Purucker beschrijft hoe er continu inspiratie stroomt vanuit het 'Mystieke Oosten'.⁽¹⁹⁾ En daarbij doet hij niet op een locatie. Het is een synoniem voor het spirituele Hart van het Universum, het Hart van de Kosmische Hiërarchie waar we deel van uitmaken. Die

stroom wordt getransformeerd via onze eigen spirituele Zon. We hebben het dan over de Mystieke Zon en niet enkel over het uiterlijk lichaam daarvan, dat we dagelijks waarnemen. Die stroom komt bij onze Aarde binnen bij de Mystieke Noordpool. Ook daar is het niet de uiterlijke Noordpool, maar een voor ons onzichtbaar geestelijk bewustzijnsgebied dat in de Oosterse tradities ook wel aangeduid wordt met de berg Meru. Via de Noordpool stroomt dit naar de navel van de Aarde, de locatie van de Grote of Centrale Loge — Śambhala. Dit is de plek van het hoofdkwartier van de Loge van Wijsheid en Mededogen op Aarde, onzichtbaar voor de gemiddelde mens. Dit is ons spiritueel tehuis, waar ook de Stille Wachter van de mensheid verblijft, de Mahā-Chohan. Alle wereldwijd nog functionerende Mysteryscholen of Nationale Loges of Esoterische genootschappen die de Theosofia beschermen of verspreiden, zijn afdelingen van die Centrale Loge en zijn daar dus zeer nauw mee verbonden.

Het is vanuit die Loge dat de boodschappers verschijnen onder de mensen. En op dit moment wordt de exoterische of openbare Theosofie verspreid via de Theosofische Beweging, die HPB initieerde. Dit neemt niet weg dat ook andere exoterische organisaties – denk aan bepaalde filosofische of religieuze stromingen – bewust of mogelijk onbewust nog delen van deze wijsheid kunnen verspreiden en, indien mogelijk, door de Meesters hiervoor ingezet worden, mits mededogen hun motief is.⁽²⁰⁾ Maar bij velen daarvan is het spirituele vuur verzwakt of versluiert geraakt door zelfzucht, macht, bijgeloof, et cetera. Verder kunnen, zoals gezegd, ook individuele onzelfzuchtige mensen een min of meer bewust werktuig zijn voor het doorgeven van impulsen van wijsheid of mededogen.

Van Oost naar West

Spirituele impulsen verspreiden zich overal en altijd. Maar over het algemeen kun je wel een beweging waarnemen van Oost naar West. Dit heeft te maken met stromen over de Aarde die van Noord-Oost naar Zuid-West verlopen en met de locatie van de Grote Loge ergens op de Tibetaanse hoogvlakten, omringd door een keten van het majestueuze Himālaya-gebergte. Daar worden veel boodschappers getraind en voorbereid voor het werk. Het gaat om een gebied dat voor ons 'gewone mensen' ontoegankelijk en zelfs onzichtbaar is. Het hoofdkwartier van de Loge van Mededogen moet je dus niet verwarren met concrete, algemeen bekende landen of mensen in die omgeving.

De spirituele impulsen die in westelijke landen worden

gegeven, hebben dus een oosterse herkomst: een feit dat in het Westen vrijwel onbekend is.

Wat betreft het verspreiden van de spirituele impulsen is een belangrijk begrip de *guruparamparā*.

Guruparamparā – doorgeven spirituele impulsen

Dit begrip komt van Guru (wat Leraar betekent) en -paramparā, een woord dat twee keer ‘voorbij’ betekent, oftewel ‘rij’ of ‘opeenvolging’ of ‘ononderbroken reeks’. Het verwijst naar de ononderbroken reeks of opeenvolging van Leraren in een bepaalde wijsheidstraditie. In het Westen vind je dit begrip ook terug onder de noemer ‘Keten van Hermes’.

Het wijst op twee dingen: ten eerste de opeenvolging of reeks van Leraren die oploopt of afloopt, net vanaf welke kant je het bekijkt in reikwijdte van bewustzijn. Zo hebben we al aangegeven dat er Stille Wachters zijn op elk gebied, van meest Kosmisch tot aan binnen een individu zelf, die van innerlijke tot uiterlijke gebieden met elkaar samenwerken. Zoals er een Stille Wachter is voor de mensheid, een voor elke ronde en een voor elke klas daarbinnen. De Mahā-Chohan of Meester-Leraar geeft leiding aan de Meesters en zij aan hun leerlingen of chela's. Deze chela's zijn voornamelijk de boodschappers die elke eeuw iets van de Theosofia onder de mensen verspreiden of op een andere manier op de achtergrond werken aan het welzijn van de mensheid. Hieronder gaan we daar voorbeelden van noemen.

Ten tweede wijst het begrip *guruparamparā* op de opeenvolging in tijd. Dit wijst erop dat elke Leraar wordt opgevolgd door een ander die daarvoor geschikt geacht en getraind wordt, om ervoor te zorgen dat de impuls ononderbroken voort kan gaan. De ware Mysteriescholen, esoterische genootschappen, en zo mogelijk ook hun exoterische organisaties, proberen zoveel mogelijk een kopie van deze natuurlijke hiërarchie of *guruparamparā* vorm te geven.

Voor we verder ingaan op de verschillende spirituele impulsen, is het echter ook goed om stil te staan bij de vraag: hoe herken je een Leraar in zo'n *guruparamparā*? Hoe weet je of het een vertegenwoordiger is van de Hiërarchie van Mededogen?

Hoe herken je een Leraar?

Een Leraar herken je ten eerste aan het feit dat hij werkt vanuit mededogen voor het mededogen. Hij (en met hij bedoelen we net zo goed een zij) zal daarom altijd ‘om

niet’ werken en nooit geld vragen. Hij werkt vanuit het idee van eenheid en broederschap. Hij doet altijd een beroep op de innerlijke goddelijkheid van de mens, op de vrije wil, en zal anderen dus nooit afhankelijk maken of macht over hen uitoefenen.

Hij werkt ook alleen met vrijwilligers, mensen die zich vanuit het mededogen en vanuit vrije wil aanbieden om zijn medewerker te worden en van zijn wijsheid gebruik te mogen maken. Niemand zal door hem gedwongen of betaald worden hiervoor.

Hij zal zich nooit voordoen als de bron of bedenker van de wijsheid die hij brengt, maar altijd verwijzen naar de Theosofia als bron: die hij weer van wezens ontvangen heeft die nog verder gevorderd zijn dan hij. Vaak frist hij in feite de wijsheid uit een vorige cyclus of voorgaande spirituele impuls op. Zoals Gautama de Buddha bijvoorbeeld het verval van de hinduïstische leer uit een vorige cyclus herstelde en zoals de leringen van Jezus de Nazarener, die je in het *Nieuwe Testament* kunt lezen, de leringen van het *Oude Testament* opfrissen en veredelen.

En tot slot kun je in de leer van een Leraar vanuit de Loge van Wijsheid en Mededogen ook altijd de drie grondstellingen herkennen: het principe van grenzenloosheid of oneindigheid, het idee van cycliciteit, en de innerlijke, oneindige potenties in de mens zelf. De meer diepgaande leringen kleedt hij in vergelijkingen of metaforen, omdat zijn gelofte van geheimhouding hem verbiedt die leringen in directe taal te brengen (zie ook het vorige artikel).

De Leraren brachten elk hun boodschap in een cultuur van een bepaalde tijd. Zij maakten gebruik van beelden en vergelijkingen die de mensen tot wie zij zich rechtstreeks richtten, beter konden begrijpen.

Spirituele impulsen passend bij cultuur en tijd

Zoals hierboven toegelicht, is de oorspronkelijke bron van spirituele impulsen die aan bovenstaande criteria voldoen, steeds dezelfde. De presentatievorm is echter in elke cultuur en tijd anders, of gedeeltelijk anders. De Oosterse literatuur bestaat bijvoorbeeld uit het Buddhisme met duizenden *sūtra's*. Maar er is ook de *Tao Teh King*, een boek met slechts 81 paradoxen en 5000 Chinese karakters. Toch kun je in beide stromingen dezelfde theosofische gedachten herkennen.

Een ander voorbeeld: de buddhistische termen als Nirvāna en Sūnyatā. Er was veel misverstand over deze begrippen toen ze in het Westen geïntroduceerd werden. Nirvāna betekent vertaald ‘uitblazing’. In het Westen hebben we

heel lang die vertaling letterlijk genomen, als zou een wezen in feite opgaan in het niets doordat het 'uitgeblazen wordt'. Maar Nirvāna ingaan is geen letterlijke uitblazing, het is opgaan in het allerhoogste, het tegenovergestelde van uitblazing. Alleen het lagere, stoffelijke deel van een wezen wordt 'uitgeblazen'.

En Sūnyatā, de 'Leegte', wil niet zeggen dat Buddhisten naar leegte streven. Alsof het een soort nihilisten zijn die ontkennen dat er maar iets werkelijk bestaat. Nee, ze streven naar een hoog verheven spirituele toestand, die voor ons niveau van bewustzijn als leeg overkomt, omdat we deze simpelweg nog niet kunnen waarnemen. Anders gezegd, als we het hoogste willen voorstellen, zo hoog als wij kunnen, kun je daar geen vorm aan geven, want als je het een vorm geeft, kleed je het in. Zoals de islamitische traditie voorschrijft dat je Allah niet mag afbeelden, zo kun je het begrip Sūnyatā uit het Buddhisme in diezelfde sfeer opvatten.

Lao-tse vat dat in de eerste paradox uit zijn *Tao Teh King* heel goed samen door te zeggen 'hoe meer je het begeert, hoe minder je het ziet'. Want hoe meer je iets vanuit begeerte benadert, hoe meer je erdoor geobsedeerd raakt en hoe beperkter je visie wordt.

Adumbratie

De uitdaging waar elke Leraar of boodschapper voor staat is, om de wijsheid die hij heeft opgedaan vanuit een bepaald bewustzijnsniveau over te dragen aan mensen die nog niet dezelfde bewustzijnskwaliteiten bezitten (ook al dragen ze die in potentie wel in zich). Zoals elke onderwijzer voor de uitdaging staat, als hij rekenles geeft en moet beginnen met optellen en aftrekken, om dat te doen aan de hand van eenvoudige voorbeelden die de kinderen kunnen begrijpen. Dat proces is precies hetzelfde als het gaat om het verspreiden van de Theosofia.

Tegelijkertijd dienen de Leraren de zuiverheid van hun boodschap te bewaren. Een halve waarheid of een halfbegrepen waarheid kan soms meer kwaad dan goed doen. Ze beseffen hun verantwoordelijkheid om hun medemensen geen kennis te geven die zij vermoedelijk, door onbegrip, gaan misbruiken voor eigen doeleinden. Dat laatste is een groot potentieel gevaar, want kennis geeft macht. Je laat kinderen ook niet met vuur spelen.

De zeer esoterische en diepgaande kennis kan erg moeilijk te begrijpen zijn voor mensen die daar voor het eerst van horen. De Meesters geven daarom de leringen in 'adumbratie'. Dit betekent letterlijk 'afschaduwing'. Daarmee wordt een vluchtige, vage schets van iets bedoeld,

maar wel principieel juist. De Leraren zetten hun kennis in het begin bewust schetsmatig neer, waardoor de bestudeerder tot nadenken aangezet wordt, en stap voor stap begrip ervan kan opbouwen.

En dat vraagt van de bestudeerders om hun bewustzijn, hun denken, hun spirituele kwaliteiten, te doen ontwaken, als het ware op te rekken. Ze dienen zich te trainen om de schetsmatige begrippen te begrijpen en eigen te maken. Dan worden de leringen langzaam maar zeker steeds verder ingevuld. Er volgt meer kennis, meer diepgaande leringen, spiritueler wijsheid.

Dat wil ook zeggen dat de kennis die naar buiten gebracht is, de diverse publicaties, niet het laatste woord bevatten. Voor de diepgaande, esoterische wijsheid is eigenlijk een veel betere, hogere en veel meer spirituele uitdrukking nodig, maar zo'n weergave is voor ons mensen nu nog niet te begrijpen of op te pakken.

Vertaling en verval

In de beginperiode van het optreden van Blavatsky is er ontzaglijk veel werk in gestoken om gedachten en begrippen uit oosterse tradities goed vertaald te krijgen naar westerse begrippen, in het Engels meestal. In veel gevallen is er ook voor gekozen om het originele Sanskrit te laten staan, en dan het begrip uit het Sanskrit uit te leggen. Het enorme voordeel daarvan is dat als je die Sanskrit-term bestudeert en beter leert begrijpen, dat die term hetzelfde kan blijven, maar dat het beeld dat je erbij hebt steeds verder kan groeien. Een voorbeeld is het Sanskrit-woord Dharma, dat heel simpel te vertalen is als 'wet'. Maar een wet volgens de theosofische betekenis is veel meer dan een door mensen opgestelde wet. Een wet is een gewoontepatroon van verder gevorderde wezens, die door alle wezens binnen hun invloedsveld gevolgd worden. Wezens die zich volgens hetzelfde stappenplan ontwikkelen bijvoorbeeld. Het is dus essentieel om de juiste vertaalslag van begrippen te maken, om te voorkomen dat leringen degenereren.

Nu hebben veel Leraren, denk aan Gautama de Buddha, Jezus de Nazarener, Ammonius Saccas, zelf nooit iets op schrift gesteld. Dat is later gedaan door hun leerlingen. Lao-tse of Plato zijn uitzonderingen daarop.

Het *Nieuwe Testament* is bijvoorbeeld pas zo'n ruim driehonderd jaar na het heengaan van Jezus de Nazarener in de eerste publicatievormen verschenen. Daarom heet het bijvoorbeeld ook het evangelie volgens Matthëus.

Bij de verspreiding van het Buddhisme vanuit India naar noordelijke landen zoals Tibet, China en Japan zijn vele

sūtras vertaald in het Tibetaans, Chinees, Japans, enzovoorts. Na verloop van een duizend jaar waren bepaalde originele Sanskrit-publicaties verloren gegaan. Sommige sūtras zijn door de Chinezen vervolgens weer terugvertaald naar het Sanskrit. Je kunt je voorstellen wat dat doet met het zuiver en levend houden van de grondgedachten.

Nu zijn begrippen vanuit de ene taal en traditie niet één op één over te dragen naar de andere. Een vertaler komt er nooit aan om een bepaalde interpretatie te geven. Neem het voorbeeld van de *Tao Teh King* van Lao-tse uit de 6e of 5e eeuw voor onze jaartelling. Daar bestaan in het Engels zo'n honderdvijftig verschillende vertalingen van. Hoe bepaal je dan welke de goede is?

Los van het probleem van de vertalingen, vervlakt na verloop van duizend jaar een bepaalde wijsheidsboodschap enorm. Dezelfde begrippen kunnen gedurende de tijd een andere lading hebben gekregen. Vaak is er nog wel goede literatuur, maar interpreteert men die op een heel andere manier. Zelfs in de theosofische literatuur, ondanks dat die pas sinds honderdvijftig jaar wordt gepubliceerd, komen er nu al heruitgaven uit met 'correcties' gebaseerd op persoonlijke interpretaties. Veranderingen doen in originele uitgaven zonder toezicht van de schrijver, is een behoorlijk glijdende schaal richting verval van leringen.

'Aldus heb ik gehoord'

Naast persoonlijke interpretatie is een andere reden voor verval, dat men de hiervoor genoemde adumbratie, het schetsmatige, te absoluut gaat nemen.

Neem het Buddhisme. Dat is in de oorsprong een levensfilosofie. Geen godsdienst waarin sprake is van een bepaalde aanbidding. Maar nu is het in sommige landen de staatsgodsdienst. Hoe is dat mogelijk als er sūtras zijn waarin de Buddha zelf zegt: 'Je moet me niet aanbidden. Je moet me niet vereren. Je moet wat ik breng studeren.' Zijn boodschap is om je eigen leven vorm te geven aan de hand van de leringen in plaats van te bidden tot hogere wezens, zoals goden, Buddha's of *bodhisattva's*. Dat heeft ook geen zin volgens de leer van de Buddha, want deze hogere wezens werken in harmonie met de wetten in de natuur en niet volgens persoon-

lijke gunsten. Die zul je nooit ontvangen.

Dit is te voorkomen door de houding die bekend staat onder de uitspraak: 'Aldus heb ik gehoord.' Oftewel: ik heb dit bestudeerd, zo heb ik het ontvangen en zo geef ik het door. Ik laat de wijzen spreken, de bronnen geef ik aan. Als men de discipline betracht om dit consequent toe te passen, voorkomt dit het verval en de noodzaak om de leringen na verloop van tijd weer te herstellen.

We geven nu twee voorbeelden van verspreiding van spirituele impulsen in het Oosten die passen in de laatste drieduizend jaar: de leer van Gautama de Buddha en die van Lao-tse.

De verspreiding van het Buddhisme

Een van de redenen voor het verschijnen van Gautama de Buddha was om de degeneratie en het verval in het Hinduïsme ongedaan te maken. Hij gaf de esoterische leringen, die de Brahmanen voor zichzelf hielden en waaruit zij hun macht putten, terug aan de gewone mensen. Dat maakt het Buddhisme een soort van opfrissing, maar tegelijkertijd is het een hele uitgebreide filosofie. In onderstaande boomstructuur is de verspreiding van het Buddhisme te zien in de eerste eeuwen na het overlijden van Gautama de Buddha.

Als de Buddha overlijdt en Nirvana ingaat, beginnen zijn leerlingen, zijn *arhats* of *chela's*, zijn leringen op te schrijven en te publiceren. Ook wordt het eerste concilie gehouden waarin wordt vergaderd over deze teksten. Honderd jaar later is de zogenaamde *Mahāsāṃghika* traditie al opgedeeld in achttien scholen of stromingen die elk verschillende interpretaties van het Buddhisme verspreiden. Er is dan een splitsing tussen het *Hīnayāna* en het *Buddhayāna*. *Hīnayāna* betekent 'het kleine voertuig',

Buddhayāna betekent ‘het voertuig of de weg van de Buddha’. Uit deze laatste is het *Mahāyāna* voortgekomen dat het grote voertuig betekent. Daar zijn allerlei andere scholen uit ontstaan, zoals de *Yogācāra* en de *Madhyamika* school. Elk van de scholen heeft zijn eigen publicaties met ieder hun eigen ‘kleur’. Door studie te maken van beide richtingen, krijg je een beter beeld van de originele bron. Zo zie je hoe snel zo’n boodschap zich in talloze teksten verspreidt: de *Prājñāpāramitās*, de *Saddharma Pundarika* of *Lotus Sūtra*, de *Lankāvatara Sūtra*, de *Diamant Sūtra*, enzovoorts. Het is een uitdaging om in al deze verschillende presentatievormen de kerngedachte van de impuls van de Loge van Wijsheid en Mededogen terug te vinden. Zoals beschreven, zijn de drie grondstellingen een essentiële toetssteen hiervoor. Ook kun je in verschillende richtingen een opeenvolging van Leraren herkennen, die dezelfde Theosofia steeds opnieuw naar voren brengen, maar dan telkens opgefrist.

Lao-tse en de *Tao Teh King*

Een ander voorbeeld van de verspreiding van een spirituele impuls uit het Oosten is de *Tao Teh King*. Dit werk is door Lao-tse zelf geschreven aan het eind van zijn leven, zo rond de 6e of 5e eeuw voor Chr. Hij was destijds niet erg populair in China. Dus

hij besloot om ‘terug naar huis’ te gaan, wat voor hem richting het Westen was, naar (het eerder-genoemde Shambala) in Tibet. Als hij bij de grens komt, wordt hij herkend door de grenswachter. En die zegt: “Meester, u kunt toch niet weggaan zonder iets achter te laten!” “Goed”, zegt Lao-tse, “Geef mij maar een penseel en bamboe.” Hij schrijft

daarop de *Tao Teh King* in slechts vijfduizend Chinese karakters. En hij vertrekt.

De originele *Tao Teh King* bestond dus uit bamboe paneeltjes die met wat touw aan elkaar geknoopt waren. Door de jaren heen versleet het touw, raakten er bamboe paneeltjes kwijt en ging de oorspronkelijke volgorde verloren.

In de 3e eeuw van onze jaartelling leefde Wang Pi (226 - 249 AD), een hele wijze jonge man die al vanaf jonge

leeftijd Chinese filosofie en literatuur bestudeert. Hij zette de *Tao Teh King* weer terug in de oorspronkelijke volgorde, een volgorde die strookt met de ideeën die we kennen uit *De Geheime Leer*, en corrigeert een aantal zaken.

Niet lang daarna overlijdt hij, op een leeftijd van slechts zevenentwintig jaar. Vlak daarvoor, als hij al weet dat hij gaat sterven, zegt Wang Pi zelf dat hij gekomen was om deze taak, om de *Tao Teh King* te herstellen, te volbrengen en dat zijn werk op dat moment gedaan was. Dit is een goed voorbeeld van de wijze waarop de Loge van Wijsheid en Mededogen op gezette tijden zijn boodschappers stuurt om ervoor te zorgen dat de waarheid in de wereld blijft bestaan.

Spirituele impulsen in het Westen

We gaan nu enkele spirituele impulsen in het Westen benoemen van de laatste drieduizend jaar, om duidelijk te maken dat de Loge van Wijsheid en Mededogen in alle tijden en tradities actief is. We wijzen op een aantal kenmerkende leringen uit de wijsheidstraditie, die al of niet via een directe opeenvolging worden doorgegeven. We beginnen met Pythagoras, waarmee we aansluiten bij het Oosten en ook een klein beetje Egyptische wijsheid meenemen.

Pythagoras (ca. 570-495 v. Chr.)

Pythagoras kwam uit Klein-Azië, het huidige Turkije. Hij is onder andere bekend van de uitspraak: “Alles is

trilling”, in lijn met de stelling uit *De Geheime Leer* dat beweging de enige werkelijkheid is. Het begrip ‘monade’, de in essentie grenzenloze onvergankelijke kern van ieder levend wezen, komt in de leer van Pythagoras aan bod. Hij is ook bekend van het symbool de Tetraktys, hoewel hij volgens Blavatsky niet de bedenker hiervan was, omdat het een oosterse oorsprong heeft.⁽²¹⁾ De pythagoreeërs onderwezen

verder metempsychose of zielsverhuizing, een aspect van de reïncarnatieleer.

Hij was de eerste die het Griekse woord ‘filosoof’ gebruikte,

iemand die de wijsheid kende over de achterliggende krachten die het heelal bijeenhouden. Hij was zelf te bescheiden om zichzelf zo te noemen. De pythagoreïsche *Gouden Verzen* bevatten tien deugden, analoog aan de tien Pāramitā's uit het Buddhisme.

De meeste mensen zijn natuurlijk ook bekend met de stelling van Pythagoras. Het laat zien dat wetenschap, filosofie en religie in zijn tijd als één werden gezien, als drie perspectieven op de eeuwige wijsheid.

Pythagoras bouwde voort op de oude wijsheid uit verschillende tradities. Hij was ingewijd in de Mystериën van Orpheus, die, zoals Blavatsky aangeeft, uit India kwamen.⁽²²⁾

Verder heeft Pythagoras tweeëntwintig jaar in Egypte gestudeerd en werd uiteindelijk ook ingewijd in de Mystериën van de Tempel van Thebe. Daarmee dwong hij bovendien af dat de oosterlingen hun kennis van de wijze mensen uit het Oosten met hem mochten delen.

Pythagoras beïnvloedde vele oud-Griekse en vervolgens westerse filosofen na hem, zoals Plato, de Neoplatonici, Hermetici zoals Paracelsus en ook wetenschappers als Galilei. Pythagoras onderwees al het heliocentrische stelsel, bijvoorbeeld.

Plato (ca. 427-347 v. Chr.)

Een tweede sleutelfiguur in de westerse traditie is Plato. We noemen hierbij een aantal ideeën die centraal staan in de filosofie van Plato. Ten eerste de eenwording met

het goddelijke.⁽²³⁾ Het was de oproep (invocatie) van Socrates. De essentie ervan is dit: 'O Vader Zeus, leid mij tot zo'n leven dat de uiterlijke mens op aarde en de innerlijke mens één zijn!'⁽²⁴⁾

Plato is het meest bekend om zijn Ideeënleer. Kort samengevat stelt hij dat er

een innerlijke wereld van onvergankelijke, universele Ideeën voorafgaat aan de uiterlijke Wereld van verschijnselen. De Idee van het Goede stijgt daarbij boven alle andere ideeën uit, het staat nog boven ideeën als waarheid en schoonheid. Het Goede is de Idee waar deze ideeën hun waarheid en schoonheid aan ontleen. Ook deugden als rechtvaardigheid, wijsheid, moed en zelfbeheersing komen eruit voort. De Idee van het Goede is volgens Plato niet te beperken door welke definitie of omschrijving, geheel in lijn met de eerste grondstelling van de Theosofia.

De tweede grondstelling kom je ook overal tegen. Plato wijst bijvoorbeeld op diverse plekken op de leer van wederbelichaming, zoals in bijvoorbeeld de dialoog *Phaedo* of het laatste hoofdstuk van *De Republiek*.

En ook de derde grondstelling vind je bij Plato heel duidelijk terug. Een paar voorbeelden uit zijn dialogen:

- 'Leven is zelf-beweging.' (het vermogen om te ageren en te reageren)⁽²⁵⁾
- 'Alle zielen zijn onsterfelijk en eeuwig.'⁽²⁶⁾
- 'Alles wat bestaat, bestaat uit het ene en het vele, en heeft het eindige en het oneindige in zich besloten.'⁽²⁷⁾
- 'Zielen hebben dezelfde beginselen en structuur als de Wereld-Ziel.'⁽²⁸⁾

Plato was volgens een van onze theosofische leraren dan ook een Theosoof.⁽²⁹⁾

Een ander idee dat bij Plato naar voren komt, is dat van de filosoof-koning. Hij beschrijft een ideaal van een natuurlijke leider onder de mensen, die gedwongen moet worden om zijn positie in te nemen, omdat hij zal beweren dat er altijd iemand te vinden moet zijn, die nog geschikter is dan hij. Deze leider is de belichaming van de natuurlijke rechtvaardigheid, die voor en boven de beperkte menselijke wetten uitgaat. Ook het mededogen herken je hierin terug. Net als bij zijn bekende Allegorie van de Grot. Daarin welt bij degene die is vrijgelaten uit de ketenen van de grot (de uiterlijke wereld) en die het (innerlijke) licht erbuiten heeft ontdekt, de wens op om zijn medebewoners de weg naar het licht te wijzen. Hij wil daarvoor terugkeren naar de grot.

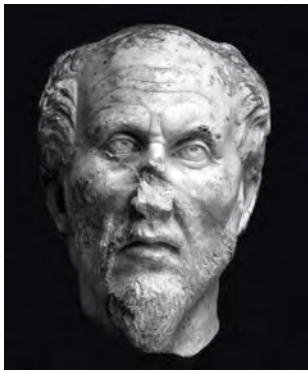
Plato gebruikte veel vergelijkingen en metaforen zoals die van de grot, omdat hij als ingewijde in de Mystериën niet direct bepaalde ideeën naar buiten mocht brengen. Hij zegt daar zelf over:

'Je zegt, dat ik in mijn eerdere gesprek met jou onvolgende de aard van het Eerste [de Idee van het Goede of het Ene; EB] heb toegelicht. Ik sprak bewust geheimzinnig, voor het geval dat het tablet per ongeluk, via de zee of het land, bij een persoon terecht zou komen, die, zonder kennis vooraf over het onderwerp, niet de inhoud ervan zou kunnen begrijpen.' Ziehier weer de verantwoordelijkheid van de boodschapper om zaken zuiver over te dragen. Plato sticht zijn Academie in Athene, waarbij het leiderschap na zijn dood wordt overgedragen aan zijn neef Speusippos, die daarmee de keten van Hermes of opeenvolging van Leraren voortzet.

Plotinus (ca. 205-270) en Alexandrië

In de 2e en 3e eeuw na Christus werd een nieuwe school

gesticht in Alexandrië door Ammonius Saccas. Alexandrië was een bekende metropool in die tijd, waar allerlei

filosofieën en geloven van Oost tot West samenkwamen: Buddhisme, Platonisme, Egyptische wijsheid, Perzische wijsheid, Joodse sekten, vroege Christenen, om een aantal te noemen. Het was Ammonius zijn doel om al deze religies bijeen te brengen onder de Ene universele wijsheid die

de bron van elk vormde. Uit die tijd stamt ook het woord 'Theosofia'. Saccas heeft echter niets op schrift gesteld en alles wat we van hem en zijn leringen weten, komt vooral van zijn leerling Plotinus en Plotinus' leerling Porphyrius. Omdat ze zich met name baseren op Plato, is de school later bekend komen te staan als die van de Neoplatonici. Plotinus is onder meer bekend van zijn leer over het Ene. Het is gelijk aan Plato zijn idee van het Ene of de Idee van het Goede. Plotinus kon meer uitgesproken over dit idee zijn dan Plato in zijn tijd. Ook onderwees Plotinus het proces van emanatie: het idee dat alles voortvloeit of stroomt vanuit het Ene en ook cyclisch weer naar het Ene terugvloeit. Hij onderwees een leer die identiek is aan die van de Vedānta, namelijk dat de Geestziel die van het Ene Goddelijke principe uitgaat, na zijn pelgrimstocht weer met Hem verenigd wordt.

Tot slot een citaat van Plotinus als illustratie van de Theosofia uit die tijd:

'Ons denken kan het Ene niet bevatten, zolang welk ander beeld dan ook actief blijft in de ziel. Daarom moet je je ziel bevrijden van alle uiterlijke zaken en volledig keren in jezelf, met geen enkele neiging tot wat daarbuiten ligt, en je denken ontdoen van ideale vormen, zoals voorheen van zintuiglijke objecten, en zelfs jezelf vergeten, en zo in het zicht van het Ene komen.' Dit lijkt heel goed op met wat Lao-tse schrijft over het niet kunnen waarnemen van de Tao, zolang je nog begeert.

H.P. Blavatsky spreekt in *De Sleutel tot de Theosofie* over de Neoplatonische School als een voorloper van de Theosofen. Ze werden ook wel Philalethen genoemd, waarheidsliefhebbers.⁽³⁰⁾

Er is ook sprake van een duidelijke Guruparamparā (de opvolging van leraren). De Alexandrijnse School was een soort kopie van de School van Plato. En de Neoplatonici bouwden na de School van Alexandrië ook de

School van Plato in Athene opnieuw op, nadat die in de eerste eeuw voor Christus verwoest was. Enkele leraren en hun leerlingen die elkaar in een van deze scholen opvolgden waren: Ammonius Saccas, Plotinus, Porphyrius, Iamblichus, Hypatia, Proclus en Damascius. De laatste was een van de laatste zeven filosofen van de Academie van Plato in Athene voordat deze in 529 na Chr. door keizer Justinianus gesloten werd. Hij vond, als een van de laatste zeven filosofen, onderdak bij de Perzische keizer Khosru. Een belangrijk feit, zoals we later zullen zien.

We zitten met de Neoplatonici al in de eerste eeuwen van onze jaartelling. Natuurlijk kunnen we niet om een andere enorme impuls heen als we het hebben over de Messiaanse Cyclus:

Jezus de Nazarener (1e eeuw v. Chr.)

De boodschapper Jezus de Nazarener verdient eigenlijk een hele serie artikelen. Jezus was wat in de Theosofie een *Avatārisch* verschijnsel genoemd wordt: een tijdelijke

samenwerking van een goddelijk wezen, een tussen-natuur geleverd door een Buddha en een menselijk voertuig. Een mysterie.⁽³¹⁾ Een van zijn centrale leerstellingen was: 'Het Koninkrijk Gods is in U,' 'Heb uw god lief boven alles. En daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf.'

Daarmee verving hij de Mozaïsche leer van wraak en 'oog om oog, tand om tand' die nog te vinden is in het *Oude Testament*, voor een leer van vergeving, zoals te vinden in het *Nieuwe Testament*. Minder bekend is dat Jezus 'de Nazarener' genoemd werd, niet zozeer omdat hij uit Nazareth kwam zoals de orthodoxe kerk ons probeert te laten geloven, maar omdat hij behoorde tot de Nazarenen, een Joods-buddhistische groepering in Syrië, onderdeel van de grotere groep Essenen. Ook in de *Bergrede* herkennen we de sterke invloed van het Buddhisme. Zet deze maar naast de buddhistische *Prati-moksha Sūtra* en je ziet de overeenkomsten.⁽³²⁾

De impuls van Jezus werkt nog altijd door, hoewel de leer in de vele sekten en kerken na het overlijden van Jezus erg snel degenereerde door de toevoeging van veel bijgelooft. Dat neemt niet weg dat de Christelijke leer in zijn

kern universele wijsheid bevat, zoals de leer van naastenliefde en vergeving uit de eerdergenoemde *Bergrede*.

Alle exoterische godsdiensten waren in hun oorsprong impulsen van de Theosofia, waarbij Religie, Filosofie en Wetenschap hand in hand gingen. Dat geldt ook voor de Islam, met name in het Gouden Tijdperk daarvan tussen de 8e en 13e eeuw.

Islamitische filosofie (7e-13e eeuw)

De Islam begon met de Profeet Mohammed (570-632). Hij kwam in een tijd dat de Arabieren een ruw, ongedisciplineerd volk waren met weinig ethisch besef.⁽³³⁾ Arabische stammen waren continu met elkaar in oorlog, er was veel geweld.

Mohammed is bekend van de uitspraak *La ilaha illa' llah*: 'Er is geen God dan God'. Letterlijk vertaald staat er echter: Er is geen God, er is één God. Een grote paradox dus, en stof tot diep nadenken. Als in de 112e Soera van de *Koran* staat dat Allah niet is verwekt en niet verwekt heeft, dan ontstaat het idee van een grenzenloze en goddelijke levenskracht, die begin noch einde kent, die overal is en alles doordringt. Lijkt dat niet heel sterk op bijvoorbeeld 'het Ene' van Plotinus of misschien wel op het grenzenloze Beginsel van *De Geheime Leer*?

Dat de Islam ook eerdere profeten erkent zoals Adam, Henoeh, Noach, Abraham, Mozes en Jezus, wijst erop dat het godsidee iets universeels is en bovendien dat er voortdurend spirituele impulsen aan de mensheid gegeven worden.

In het zogenaamde 'Gouden Tijdperk van de Islam', tussen de 8e en 13e eeuw, werden religie, filosofie en wetenschap niet gescheiden. Veel filosofen waren met de combinatie van zowel religie als wetenschap bezig: met wiskunde, astronomie of geneeskunde. Bagdad was in die periode het centrum van de beschaving. De denksfeer was heel vrij, open en tolerant. De filosofie was soms in tegenspraak met de heersende interpretatie van de *Koran*. Helaas is later, net als bij de Christelijke kerk, een bepaalde dogmatiek ontstaan en werden andersdenkenden vervolgd. Terwijl de *Koran* onomwonden stelt: 'Er is geen dwang in de godsdienst.'⁽³⁴⁾

We hebben reeds verteld dat na de sluiting van de Academie in Athene de zeven overgebleven filosofen, waaronder Damascius, onderdak vonden bij het hof van de Perzische keizer Khosru. Een belangrijk feit, want daarmee betrad de leer van Plato en Neoplatonici de Perzische en later Islamitische wereld! En dit had uiteindelijk weer een majeure impact om Europa uit de duistere Middeleeuwen

te laten ontwaken, met de ...

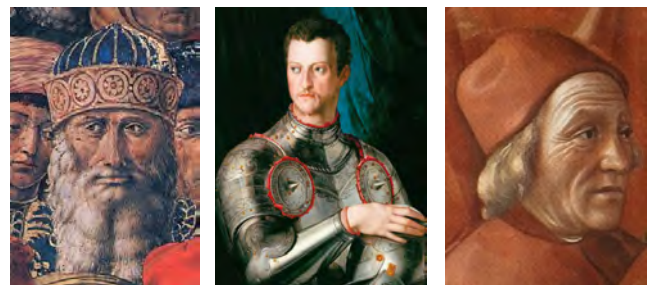
Renaissance, Rozenkruizers en Reformatie (13e-17e eeuw)

... Renaissance! In eerste instantie staan daarbij drie mensen centraal: de Byzantijn Gemistos Plethon (ca. 1355-1454), Cosimo de' Medici (1389-1464) en Marsilio Ficino (1433-1499).

Gemistos was een groot belangstellende van Plato en noemde zichzelf daarom ook Plethon. Op 83-jarige leeftijd mocht hij de Byzantijnse keizer vergezellen bij een bezoek aan Florence. Intussen hield hij daar voordrachten over het Platonisme en het Zoroastrisme, die door veel jonge Florentijnen werden bijgewoond. Een van zijn geleidelingsleerlingen was Cosimo de' Medici, een bankierszoon uit de rijke en invloedrijke familie van De' Medici. Deze was zo onder de indruk van Plethon's enthousiasme dat hij op het idee kwam om een Platonische Academie in Florence op te richten. In 1462 werd de Plato-academie in Florence door Cosimo de' Medici gesticht en hij stelde Marsilio Ficino aan om de Academie te leiden.

Ficino was de dokter van de familie De' Medici en was een kenner van het oud-Grieks. Cosimo zorgde voor alle originele werken in het Grieks van Plato en de Neoplatonici, die vooral dankzij de Islamitische wereld goed bewaard en beschikbaar waren gebleven! Ficino vertaalde al deze werken van Plato en de Neoplatonici vervolgens in het Latijn. Dan is er nog een vierde grondlegger van de Renaissance te noemen in dit rijtje, Pico della Mirandola, waar we zo op terugkomen.

Verder zien we in deze periode van de late middeleeuwen en de reformatie de opkomst van Rozenkruizers, Alchemisten en Kabbalisten. In de 13e eeuw kreeg de Duitser Christian Rosencranz een visioen van Christus. Hij hield zich met zwarte magie bezig. In zijn visioen kreeg hij daarvoor een waarschuwing. Hij legde vervolgens een gelofte af, en verdween daarna. De Rozenkruizers streefden ernaar om de meest verschillende takken van het Occultisme samen te voegen, en ze werden al snel beroemd om

Gemistos Plethon, Cosimo de' Medici en Marsilio Ficino.

de extreme zuiverheid van hun leven en hun buitengewone krachten, evenals om hun grondige kennis. Paracelsus (1493-1541), Jakob Böhme (1575-1624), ook wel aangeduid als 'theosof' en Thomas Vaughan (1621-1666) zijn enkele belangrijke figuren die een rol hebben gespeeld in de verspreiding van de oude wijsheid of Theosofia via de genootschappen van Rozenkruisers, Alchemisten en Kabbalisten.

Al deze invloeden zorgden voor meer vrijheid van denken en wakkerden de strijd voor godsdienst- en gewetensvrijheid en universele rechten aan die uitmondde in de Reformatie. We lichten één persoon uit als illustratie van de impuls van de Renaissance: Pico della Mirandola.

Giovanni Pico della Mirandola (1463-1494)

Pico studeerde al vanaf jonge leeftijd filosofie, maar verdiepte zich ook in de Islam en de Joodse leer. In 1484 ontmoette hij in Florence Marsilio Ficino die zijn leraar werd. Hij was nog maar 24 jaar toen hij zijn negenhonderd

stellingen in Rome wilde publiceren. Daarmee probeerde hij onder andere de Islam, het Jodendom, het Christendom, Aristoteles en het Platonisme in lijn met elkaar te brengen. Daartoe had hij geleerden vanuit heel Europa uitgenodigd om over deze stellingen te discussiëren.

Zijn hoofddoel was om de tegenstellingen tussen de verschillende tradities te verzoenen en een universele waarheid aan het licht te brengen. De Kerk was niet zo blij met zijn publicatie en ondanks zijn verdediging werden zijn stellingen afgekeurd en verboden. Pico moest vluchten en overleed op 31-jarige leeftijd onder verdachte omstandigheden, waarschijnlijk door vergiftiging. Als introductie tot zijn negenhonderd stellingen schreef hij de Rede over de menselijke waardigheid, wat als een soort manifest van de Renaissance wordt gezien. We citeren er een aantal zinnen uit:

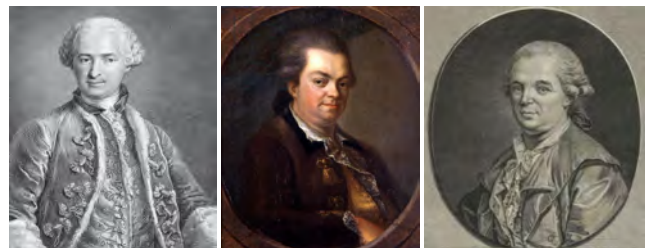
Aan jou, Adam [het archetype mens; EB], hebben wij niet een vaste verblijfplaats, niet een eigen gezicht of een bepaalde gave in het bijzonder gegeven; het is de bedoeling dat jij de verblijfplaats, het gezicht en de gaven die je zelf verkiest naar je eigen wens en inzicht, zult

verkrijgen en bezitten. (...) Jij bent aan geen enkele beperking onderworpen. Jij zult voor jezelf je natuur bepalen naar je eigen vrije wil waaraan ik je heb toevertrouwd. (...) Als vrij en soeverein kunstenaar moet jij als het ware je eigen beeldhouwer zijn [naar Plotinus; EB] en jezelf uitbeelden in de vorm die je verkiest. Je kunt ontaarden in de lagere vormen, de dierlijke, maar je kunt ook door eigen wilsbesluit herboren worden in de hogere vormen, die goddelijk zijn.⁽³⁵⁾

Voor wie bekend is met de theosofische literatuur kun je hierin de zuivere Theosofie herkennen. Met de Renaissance en daarna de Reformatie begon er in West-Europa duidelijk een nieuwe wind te waaien. Die werd in de volgende eeuw nog wat verder aangewakkerd.

Revoluties en Vrijmetselaars (18e eeuw)

In de 18e eeuw waarde steeds meer de geest van vrijheid van denken en geweten door Europa, die verder gevoed werd door drie personen, die verbonden waren aan de Theosofische Beweging in die tijd en die ook voorzagen tot welke omwentelingen het zou leiden: de graaf van Saint-Germain (ca. 1691-1784), Cagliostro (1743-1795) en Mesmer (1734-1815); in de plaatjes van links tot rechts weergegeven.

Over deze drie is veel in mysteriën gehuld en er gaan vele wilde verhalen rond. Uit de vele verslagen is duidelijk dat ze elk over bijzondere gaven beschikten. Over St. Germain wordt bijvoorbeeld gezegd dat hij vloeiend talloze talen sprak: Frans, Duits, Nederlands, Spaans, Portugees, Russisch en Engels en dat hij vertrouwd was met Chinees, Latijn, Arabisch, oud-Grieks en Sanskrit. Hij was zeer muzikaal, intelligent, en sociaal vaardig en begaf zich aan de hoven van die tijd, van Parijs tot Londen en Den Haag. Niet om zich te vermaken, maar om diplomatiek werk te doen. Hij wist dat de aanstaande revoluties van denken ook in de samenleving omwentelingen zouden veroorzaken, zoals in Frankrijk, en wilde dat deze zo vreedzaam mogelijk zouden verlopen. Blavatsky noemt hem 'de grootste Oosterse Adept die Europa in de voorbije eeuwen

gekend heeft. Maar Europa kende hem niet werkelijk.⁽³⁶⁾ St. Germain had de leiding over de impuls vanuit de Loge van Wijsheid en Mededogen in de 18e eeuw, die met name via de Duitse arts en wetenschapper Anton Mesmer verliep.

Ook Cagliostro ondersteunde deze impuls. Mesmer genas onder andere via magnetisme, gaf de krachtige stimulans om die onzichtbare verschijnselen wetenschappelijk te onderzoeken en tilde zo het denken naar een meer onstoffelijk gebied. Deze drie heren waren verbonden aan de opkomst van de Vrijmetselaars in de 17e eeuw. De beweging van Vrijmetselaars vormde een van de belichamingen van de Theosofia in de lange keten van Hermes, min of meer opvolgend aan de impuls van de Rozenkruisers, van wie Cagliostro er nog een was.⁽³⁷⁾

Aan de andere kant van de Atlantische Oceaan was er intussen een andere impuls gaande in de vrijheid van denken en het loskomen van de kerkelijke macht: de Amerikaanse onafhankelijkheid. De Founding Fathers en moedige Vrijmetselaars zoals onder andere George Washington en Benjamin Franklin werden daarbij geïnspireerd door het werk en de ideeën van Thomas Paine (1737-1809). Paine's uitspraak: 'Mijn denken is mijn eigen kerk' is heel veelzeggend. Mede dankzij zijn ideeën, werd de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring opgesteld zonder een verwijzing naar het Christelijk geloof of naar de Christelijke God, het dogmatische geloof dat eeuwenlang de vooruitgang van menselijke ontwikkeling, recht en vrijheid had tegengewerkt. In plaats daarvan wordt verwezen naar de natuurlijke rechten van elk mens: zoals het recht op leven, vrijheid en het vinden van geluk.

We bespreken nu als laatste de opmaat tot de impuls van Blavatsky in 1875: de impulsen van rond de eerste helft van de 19e eeuw.

De opmaat naar 1875

Aan het eind van de 18e eeuw zag de wereld er totaal anders uit. Naast de Franse Revolutie en de Amerikaanse onafhankelijkheid vond ook nog de Duitse eenwording onder Bismarck plaats. Frankrijk, Duitsland en Engeland vervulden vervolgens alle drie een rol in de verspreiding van Oosterse wijsheid die in het Westen werd geïntroduceerd: in Frankrijk via de aandacht voor de esoterische hinduïstische Upanishads, in Duitsland via de studie van het Sanskrit door onder andere professor Max Müller en Engeland via de kolonisering van India.

In de Verenigde Staten groeide de invloed van het Plato-

Thomas Taylor, Alexander Wilder en Ralph Waldo Emerson.

nisme, mede dankzij de invloed van enkele Engelsen die de ideeën van Plato hadden belevendigd, zoals Henry More (1614-1687) en met name Thomas Taylor (1758-1835). Thomas Taylor vertaalde heel het werk van Plato en meerdere Neoplatonici naar het Engels. Van dit werk werd dankbaar gebruik gemaakt door onder andere de Amerikaanse platonist Alexander Wilder (1823-1908), die H.P. Blavatsky later hielp bij het schrijven van haar eerste boek *Isis Ontsluierd*. En door Ralph Waldo Emerson (1803-1883), de transcendentalistische filosoof die in zijn woonplaats Concord met onder andere de schrijver Henry Thoreau deze vertalingen bestudeerde. Emerson is mede bekend vanwege zijn essay *The Over-Soul*, een term die door H.P. Blavatsky benut is in *De Geheime Leer* bij de omschrijving van de derde grondstelling. Een kenmerkende zin uit dat essay, die de theosofische gedachte weerspiegelt:

In de mens is de ziel van het geheel; de wijze stilte; de universele schoonheid, waar elk deel en deeltje gelijklijk mee verbonden is; de eeuwige EENHEID.

Een ononderbroken reeks van inspiratie

We hebben nu spirituele impulsen in het Oosten en Westen behandeld vanaf zo'n drieduizend jaar geleden tot aan 1875. We hopen hiermee aangetoond te hebben dat er een ononderbroken lijn van inspiratie is die van eeuw tot eeuw, van leraar op leraar wordt overgedragen. En dan hebben we nog veel meer niet dan wel genoemd, want het ging slechts om een periode van drieduizend jaar met een focus op een klein deel van de wereld. Zo zouden we nog in kunnen gaan op de wijsheid van het Oude Egypte, die van Noord- en Zuid-Amerika, van Afrika, Scandinavië, die van de Kelten, Germanen, de Stoa, de Kabbala, of talloze andere mythen, sprookjes of kunstuitingen.

Wat zijn de conclusies die we hieruit kunnen trekken?

- Spirituele impulsen delen één bron: de Loge van Wijsheid en Mededogen.

- Spirituele impulsen zijn er wereldwijd, in alle tijden en tradities.
- Spirituele impulsen bouwen op elkaar voort en zijn nooit met elkaar in tegenspraak.
- Spirituele impulsen werken vanuit mededogen voor het mededogen (en ook altijd ‘om niet’, zoals bijvoorbeeld St. Germain zijn advies en diplomatieke diensten kosteloos aanbood aan de hoven).
- Ze doen een beroep op de innerlijke goddelijkheid van de mens, de eigen vrije wil.
- Ze verwijzen naar de Theosofia als bron (te herkennen aan de drie grondstellingen).

Referenties

1. Alle voorbeelden komen uit: G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 3*. The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 31.
2. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume I*, p. 8 (originele Engelse editie).
3. Edwin Arnold, *The Light of Asia*. Diverse uitgaven, laatste pagina.
4. Lao-tse, *Tao Teh King*, paradox 40.
5. *Bijbel. Handelingen* 17:28. Zie ook: G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte. 2e druk*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, hoofdstuk 33, p. 445.
6. *Koran*. Soera 2, vers 156.
7. Zie bijvoorbeeld: W.Q. Judge, *Echoes of the Orient. Volume II*. 2nd and revised edition (compiled by Dara Eklund). Pasadena, California, Theosophical University Press, 2011, p. 142; *Volume III*, p. 110-111.
8. *De Bhagavad-Gītā*, hoofdstuk 10, sloka 20.
9. Bron: Engelse *Wikipedia*, lemma ‘Buddha-nature’.
10. G. de Purucker, *Wind of the Spirit*. Covina, Theosophical University Press, 1944, p. 278.
11. Plato, *Timeaus*, 41d-e.
12. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, p. 65. Oorspronkelijke uitgave: *Fundamentals of the Esoteric Philosophy*. Reprint of 1932 edition. San Diego, Point Loma Publications, 1990, p. 42.
13. Pico della Mirandola, *Rede over de menselijke waardigheid*. Groningen, Historische Uitgeverij Groningen, 2008, p. 65-66.
14. Zie ref. 4, paradox 33.
15. *Bijbel. Lucas* 17:21.
16. G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 4*. The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 111.
17. Zie ref. 16.
18. *De Bhagavad-Gītā*, hoofdstuk 4, vers 6-8.
19. G. de Purucker, *Golden Precepts of Esotericism*.
20. Zie ref. 7, *Volume I*, p. 270.
21. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume I*, p. 612 (originele Engelse editie).
22. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XIV*, p. 293.
23. Herke Groot, *Plato en zijn betekenis voor onze tijd*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 2017.
24. G. de Purucker, ‘Three things to remember’ in: *The Theosophical Forum*. Volume XVII, number 5, November 1940.
25. Plato, *Wetten* 894c-896d.
26. Plato, *Phaedrus* 245c-e.
27. Plato, *Philebus* 16c-d.
28. Plato, *Timeaus* 41d-e.
29. G. de Purucker, *Studies in Occult Philosophy*. Covina, California, Theosophical University Press, 1945, p. 553 (vraag ‘Plato on two world-souls’). (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/studies-in-occult-philosophy/>).
30. H.P. Blavatsky, *The Key to Theosophy*. Diverse edities, p. 1.
31. Zie bijvoorbeeld de lezing ‘De leer over de Avatāra’s (1/3): Werkwijze Loge van Wijsheid en Mededogen’ van Herman C. Vermeulen d.d. 13 maart 2024. (Bron: <https://youtu.be/48zvnHCzNew>).
32. Zie bijvoorbeeld de serie artikelen ‘Het geheim achter de Bergrede’ in *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 23, nummer 5 en nummer 6, 2001.
33. B. Voorham, ‘Een andere kijk op de Islam – deel 1’ in: *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 16, nummer 1, 1994.
34. *Koran*. Soera 2, vers 256.
35. Zie ref. 13, p. 50.
36. H.P. Blavatsky, *Theosophical Glossary*. Diverse edities, lemma ‘St. Germain’.
37. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume I*. 3rd edition. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1988, p. 103-104, ‘A few questions to Hiraḥ’.

Uw vragen

Onderstaande vragen zijn gesteld tijdens de vier lezingen over de Hiërarchie van Mededogen, die Erwin Bomas in januari 2025 gaf. In de antwoorden op deze vragen vindt u dus extra toelichting op diverse aspecten van dit onderwerp.

Zal er meer theosofische wijsheid aan de mensheid worden gegeven, in de toekomst, als de mensheid daaraan toe is?

Ja, dat klopt, maar voorlopig hebben we meer dan genoeg aan de esoterische kennis die ons vanaf 1875 is gegeven. Die kennis is ruim voldoende voor de komende 2000 jaar en we mogen al in onze handen knijpen, als we die kennis redelijk goed weten te verteren.

Er zullen maar heel weinig mensen zijn die meer kunnen verwerken dan wat ons tot nu toe gegeven is. De aard van elke spirituele impuls is altijd nauwkeurig afgestemd op wat de mensheid kan verwerken. Laat ik het met een simpel voorbeeld illustreren: je gaat de relativiteitstheorie van Einstein ook niet proberen uit te leggen aan een jong kind. De grotere spirituele impulsen, zoals die van H.P. Blavatsky, vinden periodiek plaats bij het begin of einde van een cyclus. Bij zulke overgangen van de ene naar de andere cyclus, is de ontvankelijkheid relatief groot of de noodzaak relatief groot. De Meesters van Wijsheid en Mededogen zijn wijzer dan wij en in staat deze spiritueel-ethische ‘klop op de deur’ te horen.

Wat in het groot geldt, geldt ook voor individuen. Ieder mens kan de juiste ‘klop op de deur’ geven. Het maakt daarbij niet uit waar op de wereld hij woont. Hoe? Door zijn denken dezelfde mededogende en begripsvolle grondtoon te geven als die, waar alle Meesters van Wijsheid zelf vanuit leven. Dan is er resonantie. De Meesters reageren door de kleine vlam van inzicht en zelfver-

getelheid als het ware te versterken, ‘aan te blazen’. Die persoon zal misschien een intuïtie krijgen die voor hem een nieuwe wereld van begrip opent. Dan is hij, zo lang als dat duurt, een doorgever van een straal van universele wijsheid naar zijn medemensen toe.

Zijn Mānasaputra’s ver ontwikkelde mensen?

Nee, Mānasaputra’s zijn wezens die één of meer stappen verder zijn dan ‘leerschool mensenrijk’. Zij behoren dus tot natuurrijken die op het mensenrijk volgen.

Op het kosmische pad van innerlijke groei zijn wij mensen bezig om het denkvermogen, het vijfde beginsel van bewustzijn (*manas* in het Sanskrit), te ontplooien en te beheersen. De Mānasaputra’s hebben dit reeds gedaan. Zij waren dan ook in vroegere grote cycli (Manvantara’s) mensen en hebben de lessen die wij nu aan het leren zijn, al geleerd. De Mānasaputra’s hebben dus hun denkvermogen al volledig ontwikkeld en zijn daarom in staat om het – voordien nog sluimerende – denkvermogen van de beginnende mensheid ‘wakker te roepen’, door deze mensen ‘te omgeven’ en te overstralen met hun *manas*-invloedsfeer. Dankzij hun stimulators, ging in de bewustzijnen die eraan toe waren, het denkvermogen resoneren, actief worden.

Je kunt de Mānasaputra’s zien als half-goddelijke wezens, beginnende *Dhyān-Chohans*: de term voor alle wezens die zich verder ontplooid hebben dan de mens. De relatie tussen Mānasaputra’s en mensen is te vergelijken – wat de

principes betreft – met de relatie tussen mensen en dieren.

Is er een onderlinge samenwerking tussen de verschillende Mysteriescholen op Aarde?

Jazeker, sterker nog, zij vormen één geheel. Alle mysteriescholen zijn integrale delen van de Loge van Wijsheid en Mededogen, de Moeder-Loge. Zij werken alle voor de mensheid, vanuit een besef van universele broederschap als feit in de Natuur. Hun motivatie en doel zijn gelijk. Het is dus logisch dat zij als ‘de vingers van één hand’ werken, onder de leiding van de centrale Loge.

Elke grote cultuur of land heeft zijn eigen afdeling van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Deze afdelingen werken in de regel in het verborgene, volkomen onbekend aan het publiek. Zij verrichten hun edele werk op de achtergrond. Zij bemoeien zich nooit met politiek, machtsbeleid of enig groepsbelang, maar inspireren de gemeenschap met hoogstaande visies en idealen, waar ze maar kunnen. Het is bekend dat H.P. Blavatsky, in haar jaren van training (van 1851 tot 1875) meerdere keren rond de wereld reisde en daarbij enkele centra bezocht, om ervan te leren.

Werden/worden er ook vrouwen toegelaten tot de Mysteriescholen?

Zeker. H.P. Blavatsky heeft bepaalde inwijdingen ondergaan. In de theosofische literatuur wordt ook melding gemaakt van het bestaan van diverse andere vrouwelijke ingewijden.⁽¹⁾ Bij de vraag

of iemand geschikt is om als leerling toe te treden tot een Mysterieschool, wordt in het geheel niet gekeken naar het uiterlijk geslacht. Het gaat uitsluitend om de innerlijke kwaliteiten van de kandidaat: dat iemand gedurende lange tijd bewezen heeft, in alle aspecten van het leven, zijn of haar onbaatzuchtigheid en wijsheid de leiding te geven. Mensen dus, met een onkreukbaar ethische levenswijze.

Het geslacht van ons lichaam is slechts een uiterlijk aspect van ons: het behoort tot het voertuig dat de ware, reïncarnerende mens in deze incarnatie gebruikt. De reïncarnerende mens zelf is geslachtloos.

De huidige scheiding in geslachten binnen de mensheid is een voorbijgaande periode. Het is een tijdelijke fase in onze evolutie. Er zal dus een tijd komen dat we deze – half-dierlijke – fase achter ons gaan laten en ons op een meer spirituele manier zullen gaan voortplanten.

Reeds nu al zijn er mensen die zich zo sterk geïdentificeerd hebben met hun onvergankelijke deel, dat zij volkomen meesterschap bereikt hebben over de vergankelijke delen van hun constitutie. Zij zijn in staat bewust te kiezen, bij elke wedergeboorte, of zij zich belichamen in een mannelijk of vrouwelijk lichaam. Ons wordt gezegd dat dergelijke vergevorderde mensen vaker een mannelijk lichaam dan een vrouwelijk lichaam kiezen, omdat zo'n lichaam enkele voordelen heeft, waaronder grotere hormonale stabiliteit. Toch zijn er soms redenen om juist een vrouwelijk lichaam aan te nemen.

Samenvattend: het uiterlijk geslacht is, vanuit de ware Mens gezien, van geen belang.

Referentie

1. G. de Purucker, *Questions We All Ask. Volume 1*. Point Loma,

California, Theosophical University Press, 1929, p. 354. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/questions-we-all-ask-series-1-2/>).

Op welke manieren geeft de Loge van Wijsheid en Mededogen impulsen: alleen door het verspreiden van leringen, of ook door andere vormen van steun?

Die impulsen bestaan uit meer dan de uiterlijke actie van het verspreiden van leringen, omdat dat laatste geen enkele garantie geeft dat die leringen worden begrepen en vervolgens in de praktijk wijs worden toegepast.

Er is daarom inspirerende, wijze leiding nodig. Een fundamenteel onderdeel van zo'n impuls is het optreden van een of meer spirituele Leraren. Hun voorbeeld, hun levenswijze, inspireert velen om in hun voetsporen te treden — niet alleen in de tijd dat ze leefden maar ook in de vele generaties erna.

Daarnaast werken de Meesters, de leden van de Loge van Wijsheid en Mededogen, altijd via meerdere kanalen bij het geven van een nieuwe impuls van Universele Wijsheid. Er is altijd sprake van *groepswerk*. Zo waren bij de impuls van 1875 verschillende Meesters betrokken en naast de directe vertegenwoordiger, H.P. Blavatsky, verschillende andere chela's en medewerkers. Als je de Mahātma-brieven leest, merk je dat er behoorlijk veel personen bij die impuls betrokken waren, die, onder de inspiratie van de Meesters, de eerste aanzet gaven tot een verandering in het algemene denkpatroon.

Soms hebben mensen geen weet van het feit dat ze een rol spelen in dit grootse proces. Dit betreft individuen die op een onbaatzuchtige manier trachten een ander mentaal klimaat te creëren en daarmee de samenleving te hervor-

men. Wij kennen allemaal wel voorbeelden daarvan. Dankzij hun mededogen- de karakteristiek kunnen ze in een bepaalde periode een kanaal voor de Meesters worden. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat ze een heldere intuïtie ontvingen, die de leidraad wordt van hun verdere leven. Waar komt zo'n intuïtie vandaan? Dat kan de Loge van Wijsheid en Mededogen zijn.

We moeten ons realiseren dat elke spirituele impuls gericht is op het veredelen van het denken van de mensheid, en dus bovenal op het *spiritueel-mentale* gebied werkt. Dat houdt in dat als we bijvoorbeeld een boek lezen van H.P. Blavatsky, het 'lezen op zich' nog niet tot een ruimer inzicht hoeft te leiden. De uitdaging is om bereid te zijn je eigen vaste opinies los te laten en achter de woorden te zoeken naar de diepere betekenis, naar de diepere verbanden, en daaruit consequenties te trekken voor de praktijk. Alleen met zo'n houding open je je denken voor de universele gedachten die voortdurend uitstralen vanuit de Loge van Wijsheid en Mededogen. Dan kan een theosofische tekst leiden tot innerlijke verlichting van eigen denken en doen.

Het gaat er dus steeds om, ons denken zo'n karakter te geven dat we in ons bewustzijn *resoneren* met de universele wijsheid van de Loge van Wijsheid en Mededogen.

Alles is in ontwikkeling. Zou je kunnen zeggen dat de Theosofia in ontwikkeling is?

Nee, dat is niet het geval. De Theosofia, wat een ander woord is voor grenzenloze waarheid, is niet iets wat zich kan ontwikkelen. Immers, alleen dingen die beperkt zijn, kunnen zich ontwikkelen. En dat geldt voor alle wezens, op welk punt van ontwikkeling ze ook zijn. Alle wezens hebben in essentie grenzen-

loze potenties, maar die hebben ze altijd slechts tot een bepaald punt weten te ontplooiën. Dat geldt ook voor de hoogste god die we ons kunnen voorstellen. De Theosofia is echter geen wezen. Het is de goddelijke formulering van de wetmatigheden in de Kosmos. Ze is 'eeuwige, grenzenloze kennis'. Maar de mate waarin een wezen haar begrijpt, kan natuurlijk (voor dat wezen) steeds groeien, zich leven na leven

steeds uitbreiden.

Wat ook voortdurend verandert, is de manier waarop de Theosofia wordt gepresenteerd. De Loge van Wijsheid en Mededogen 'verpakt' de Theosofia periodiek op een wijze die voor ons te begrijpen is. Ze doet dat wanneer de mensheid een nieuwe spirituele impuls behoeft. Dan wordt de universele wijsheid zo vormgegeven, dat het kan aanslaan in het denken van die cultuur.

Het wordt zo gebracht, dat zoveel mogelijk mensen de waarde ervan herkennen voor de oplossing van hun problemen. En omdat de mensheid door de duizenden jaren heen in inzicht en mededogen groeit, zullen die 'verpakkingen' zich mee-ontwikkelen: ze zullen steeds meer kennis bevatten. Maar de grondbeginselen van de Theosofia veranderen nooit.

Activiteiten Agenda

Lezingenprogramma 2026-2027

De Theosophical Society Point Loma organiseert elke woensdagavond, via YouTube, lezingen over de Theosofie en haar toepassingen op de vele grote en kleinere levensvragen die momenteel om een oplossing vragen.

De lezingenseries 2026-2027

September Universele Wijsheid voor het dagelijks leven
- *introduktie cursus Universele Wijsheid*

Oktober Karma: de universele wet van evenwicht

November Reïncarnatie: de verloren sleutel in het westerse denken

December Religie zonder geloof

Januari Zonder innerlijke vrede geen uiterlijke vrede

Februari Esoterische Wijsheid in de boeken van H.P. Blavatsky

Maart Spirituele Wetenschap

April De geschiedenis en toekomst van de mensheid

Mei Leven in het besef van broederschap

Elke lezing kan afzonderlijk worden gevolgd; niettemin heeft het programma een duidelijke inhoudelijke opbouw.

Allereerst zijn er twee lezingen in *september*, die een helder overzicht geven ('helikopter-view') van de beginselen van de Theosofie. Meer uitleg hierover op bladzijde 116.

Daarna volgen van *oktober tot en met januari* vier series die geïnspireerd zijn op de vier 'schakels van de gouden keten', die H.P. Blavatsky in *De Sleutel tot de Theosofie*

noemde.⁽¹⁾ Dat zijn vier theosofische beginselen die, als ze worden toegepast, de mensheid tot één familie, één universele Broederschap binden. Het zijn:

- a) universele eenheid en oorzakelijk verband;
- b) menselijke solidariteit;
- c) de wet van karma;
- d) reïncarnatie.

In de series van oktober, november en december ligt de nadruk op achtereenvolgens karma, reïncarnatie en Eenheid. In de januari-serie, over innerlijke en uiterlijke vrede, passen we alle vier theosofische beginselen op dit actuele onderwerp toe.

De lezingenseries van *februari tot en met mei* gaan over het fundamentele verband tussen mens en Kosmos, tussen onze bestemming en die van de Kosmos, waarbij we de logica zien van universele broederschap *in de praktijk*. Daarin staan de volgende vier vragen centraal:

- Februari: In wat voor Kosmos leven wij? Wat is de oorsprong van de Kosmos? Wat zijn 'wetten' en wat is onze plaats en taak daarbinnen?
- Maart: Is er een wetenschappelijke aanpak mogelijk die tegelijk ook filosofisch en religieus is, en zo alle aspecten van ons Hoofd en Hart bevredigt?
- April: Wat is de oorsprong en bestemming van de

Referentie

1. H.P. Blavatsky, *De Sleutel tot de Theosofie*. Vele edities. Paragraaf: 'De houding van de T.S. tegenover politieke hervormingen', vijfde vraag en antwoord.
-

mensheid?

- Mei: Hoe kunnen we deze grondgedachten tot een levende kracht in ons leven maken?

Universele Wijsheid voor het dagelijks leven

Lezingen 23 en 30 september

Iedereen kan Universele Wijsheid leren kennen. Deze Aloude Wijsheid is de kern van alle grote religieuze en filosofische systemen. Ze verklaart de processen in de natuur en biedt antwoorden op levensvragen.

In twee lezingen worden de basisprincipes van Universele Wijsheid in hun samenhang besproken. Ze geven tegelijk ook een heel goede indruk van wat je kunt verwachten als je deelneemt aan de cursus Universele Wijsheid, die in oktober start.

23-09 De Eenheid van Leven

Wie heeft nooit vol verwondering de enorme diversiteit in de natuur gadegeslagen! Duizenden soorten vogels, honderdduizenden plantensoorten, miljoenen soorten insecten en miljarden verschillende bacteriën en virussen. Toch is de achtergrond van deze verscheidenheid aan levensvormen dezelfde. Er is een essentiële EENHEID die de grondslag van al het leven is. Elk wezen is in zijn diepste kern die EENHEID.

Alle leringen van de Theosofie zijn op die EENHEID gebaseerd. Daarbij rijst misschien wel de belangrijkste vraag die een mens zich ooit kan stellen: kunnen we die EENHEID kennen?

30-09 Het mysterie mens

Wat maakt ons mens? Kunnen we onszelf eigenlijk wel kennen? De wijze Leraren zeggen ons telkens 'Mens, Ken Uzelve', omdat de mens vaak een mysterie voor zichzelf blijft. Maar zij wijzen er ons met deze opdracht tegelijkertijd op dat we in staat zijn om dit mysterie op te lossen. Het waarom en hoe komt in deze lezing aan bod.

Elke lezing bestaat uit drie delen, waarna er via de chatfunctie van YouTube (of door het zenden van een mail naar vragen@blavatskyhouse.org) vragen aan de spreker kunnen worden gesteld. Na een pauze van drie minuten, start de spreker eerst met het beantwoorden van die vragen, om daarna door te gaan met het volgende deel van de lezing.

Landelijk symposium

Nederlandstalig en Engelstalig

Het jaarlijkse **Nederlandstalige symposium** vindt plaats op zondag 13 september, van 10.00 (9.30 zaal open) tot circa 15.30 uur. Daarna is er gelegenheid om na te praten in het theosofisch café. Toegang is gratis.

Op locatie in Museum Sophiahof in Den Haag (120 plaatsen beschikbaar), en online via Zoom.

Het **Engelstalige symposium** vindt plaats op zondagavond 4 oktober, van 18.00 CEST tot circa 22.30 uur. Online via Zoom. Deelname is gratis.

Voor meer informatie over de lezingen, zie onze website www.blavatskyhouse.org.

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Nico Ouwehand,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den
Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactiesecretariaat: A. Kramer
T: 070-3461545
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

De nummers zijn gratis te downloaden
van onze website blavatskyhouse.org.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
Jaarabonnement € 31,00 voor
6 nummers per post verzonden.
Losse nummers per post € 9,35.
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in
enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of enige andere
manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

BTW-nummer: 003417190B01

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International
Study-centre for Independent Search
for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen en
verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften, en
het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

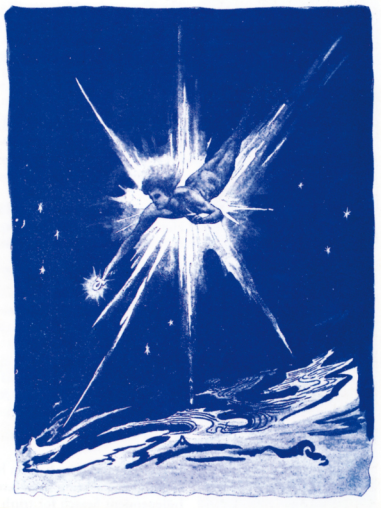

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)